

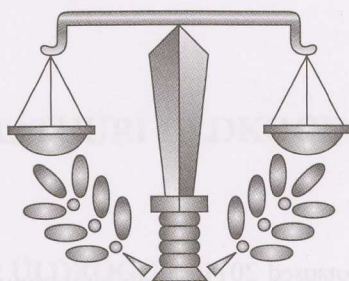

EESTI ADVOKATUUR
ESTONIAN BAR ASSOCIATION

AASTARAAMAT

2011

EESTI ADVOKATUUR
ESTONIAN BAR ASSOCIATION

AASTARAAMAT

2011

TALLINN 2012

Sisukord

Eesti Advokatuuri üldkogu otsused 2011	3
Eesti Advokatuuri juhatuse 2010. a tegevusaruanne üldkogule Eesti Advokatuuri üldkogul 06. mail 2011. a Pärnu Kontserdimajas	11
Eesti Advokatuuri juhatuse aruanne Eesti Advokatuuri üldkogule 13. aprillil 2012. a Tartus	17
Riigi õigusabi korraldamisest ja osutamisest. Kokkuvõtted 2011. aastast	47
Ülevaade Eesti Advokatuuri revisjonikomisjoni tegevusest 2011. aastal	55
Ülevaade Eesti Advokatuuri eetika- ja metoodikakomisjoni tegevusest 2011. aastal	56
Ülevaade Eesti Advokatuuri kutsesobivuskomisjoni tegevusest 2011. aastal	57
Ülevaade Eesti Advokatuuri aukohtu tegevusest 2011. aastal	58
Õnnitleme	82
Kuldmärgid. Hõbemärgid	83
Üliõpilastööde konkursi laureaadid	84
In memoriam	85
Majandusaasta aruanne	86
Sõltumatu audiitori aruanne	102

EESTI ADVOKATUURI ÜLDKOGU OTSUSED 2011

EESTI ADVOKATUURI ÜLDKOGU

OTSUS nr 1

06. mai 2011. a

Eesti Advokatuuri majandustegevuse aastaaruande ja revisjonikomisjoni aastaaruande kinnitamine

Juhindudes advokatuuriseaduse § 9 punktist 4, Eesti Advokatuuri üldkogu

OTSUSTAB:

Kinnitada advokatuuri 2010. aasta majandusaasta aruanne ja revisjonikomisjoni 2010. aasta aruanne.

Üldkogu juhatajad

Madis Päts

Hannes Vallikivi

Protokollijad

Olger Kaelep

Sulev Tammemäe

EESTI ADVOKATUURI ÜLDKOGU**OTSUS nr 2**

06. mai 2011. a

Eesti Advokatuuri 2010. aasta eelarve täitmise aruande ja 2011. aasta eelarve kinnitamine

Juhindudes advokatuuriseaduse § 9 punktist 3, Eesti Advokatuuri üldkogu

OTSUSTAB:

1. Kinnitada Eesti Advokatuuri 2010. aasta eelarve täitmise aruanne tulude osas 8 909 538.- krooni ja kulude osas 7 622 626.- krooni.
2. Kinnitada Eesti Advokatuuri 2011. aasta eelarve tulude osas 667 724.- eurot ja kulude osas 777 842.- eurot.
3. Anda advokatuuri juhatusele õigus kasutada 2012. a majandusaastal advokatuuri eelarvelisi vahendeid 2011. a eelarves ettenähtud proportsioonides ja mahus kuni 2012. a eelarve kinnitamiseni üldkogul.
4. Anda advokatuuri juhatusele õigus kasutada eelnevalt kujunenud majandusaasta eelarve reservi advokatuuri haldussuutlikkuse tõstmiseks 2011. a majandusaastal.

Üldkogu juhatajad

Madis Päts

Hannes Vallikivi

Protokollijad

Olger Kaelep

Sulev Tammemäe

EESTI ADVOKATUURI ÜLDKOGU

OTSUS nr 3

06. mai 2011. a

Eesti Advokatuuri kodukorra muutmine

Juhindudes advokatuuriseaduse § 9 punktist 5, Eesti Advokatuuri üldkogu

OTSUSTAB:

Teha Eesti Advokatuuri kodukorras (vastu võetud Eesti Advokatuuri üldkogu 24. mai 2001. a otsusega nr 4, muudetud Eesti Advokatuuri üldkogu 4. märtsi 2004. a otsusega nr 3, 5. mai 2005. a otsusega nr 1, 12. mai 2006. a otsusega nr 4, 13. märtsi 2007. a otsusega nr 3, 21. veebruari 2008. a otsusega nr 5, 05. märtsi 2009. a otsusega nr 3 ja 04. märtsi 2010. a otsusega nr 3) järgmised muudatused:

1. paragrahv 4 täiendatakse lõikega 7:

(7) Advokatuuril on meenemärk, mille keskel on advokatuuri sümbol ja ääres kiri „Eesti Advokatuur * Estonian Bar Association.“

2. paragrahv 7 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

(1) Advokatuuri liikmesus tekib, peatub ja lõpeb juhatuse otsuses sätestatud tähtajal, kui seadus ei sätesta teisiti.

3. paragrahv 14 lõige 1 esimene lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

Advokatuuri liikmesuse peatamise otsustab juhatus või seaduses sätestatud juhul aukohus advokaadi avalduse alusel või oma initsiatiivil.

4. paragrahv 16 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

(1) Aukohus võib otsustada advokaadi kutsetegevuse peatamise advokatuuriseaduse § 35 lõikes 5 sätestatud alusel. Advokaadi kutsetegevuse peatamise otsus peab olema motiveeritud.

5. paragrahv 18 täiendatakse lõikega 1¹:

(1¹) Advokaadi enda avaldusel advokatuurist väljaarvamiseks otsustab juhatus mitte hiljem kui ühe kuu jooksul alates avalduse saamisest. Avaldust ei rahuldata advokatuuriseaduse § 36 lõikes 2 sätestatud juhul. Avalduse mitterahuldamise otsus peab olema motiveeritud ja selles peab sisalduma viide otsuse peale edasikaebamise korra kohta.

6. täiendatakse paragrahvidega 23¹ ja 23²:

(23¹) Advokaadibüroo asutamisel kohaldatavad nõuded

- (1) Advokaadibüroo asutamisel on advokaadibüroo pidaja kohustatud edastama juhatusele järgmised dokumendid:
 - 1) teatis advokaadibüroo asutamise kohta, kus on välja toodud advokaadibüroo kontaktandmed, sh advokaatide elektronposti aadressid menetlusdokumentide kättetoimetamiseks;
 - 2) kui advokaadibüroo pidaja ei tegutse füüsilisest isikust ettevõtjana, siis teatis advokaadibüroo pidaja, selle juhtimis- või kontrollorganite liikmete isiku- ja kontaktandmete kohta ja andmed advokaadiühingu aktsionäride või osanike kohta;
 - 3) kutsekindlustuse lepingu ärakiri;
 - 4) advokaadibüroo ruumide kasutusõigust tõendava dokumendi ja advokaadibürooruumide plaani ärakiri.
- (2) Advokaadibüroo asutamisel peavad advokaadibüroo pidajal olema eelnevalt välja töötatud advokaadibüroo tegevuseks vajalikud korrad ja juhendid.
- (3) Advokaadibüroo pidaja peab olema valmis juhatuse nõudmisel esitama käesoleva paragrahvi eelmises lõikes nimetatud dokumendid.

(23²) Advokaadibüroo pidajale kohaldatavad nõuded

- (1) Advokaadibüroo pidaja on suhetes advokatuuriga kohustatud:
 - 1) teostama järelevalvet advokaadibüroos tegutsevate advokaatide kutsetegevuse ja kutseetika nõuete täitmise üle, samuti tagama, et nimetatud nõudeid täidavad advokaadibüroo muud töötajad;
 - 2) tagama advokaadibüroos tegutsevate advokaatide täiendusõppe;
 - 3) tagama, et advokaat, kes on nõustunud riigi õigusabi osutama, teeks seda seaduses ning advokatuuri organite õigusaktides ja otsustes sätestatud korras.
- (2) Advokaadibüroo pidaja on kohustatud tagama seaduse ja kutse-eeetika nõuete täitmise advokaadibüroos tegutsevate advokaatide ja teiste töötajate poolt, sh:
 - 1) tagama ülesande korrektse vastuvõtmise ja kliendilepingu sõlmimise;
 - 2) tagama huvide konflikti vältimise;
 - 3) teavitama klienti õigusteenuse osutamisega seotud asjaoludest;
 - 4) tagama kliendi asja materjalide hoidmise;
 - 5) selgitama kliendile õigusteenuse tasu kujunemise aluseid;
 - 6) tagama kutsesaladuse hoidmise;
 - 7) korraldama advokaadibüroo asjaajamist;
- (3) Kui advokaadibüroo pidajaks on advokaadiühing, tagavad advokaadibüroo pidaja kohustuste täitmise ja vastutavad selle eest advokaadiühingus juhtimisfunktsiooni teostavad advokaadid. Kui advokaadibüroos teostavad juhtimisfunktsiooni isikud, kes ei ole advokatuuri liikmed või kui ei ole võimalik kindlaks teha advokaati, kes teostab advokaadibüroos juhtimisfunktsiooni, siis tagavad advokaadibüroo pidaja kohustuste täitmise ja vastutavad selle eest advokaadiühingu vandeadvokaatidest osanikud või aktsionärid.

7. paragrahv 30 lõige 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

- (6) Advokatuuri organite valimisel häälte võrdse jagunemise korral ja kui kumbki kandidaat ennast ei taanda, heidetakse liisku. Liisku heidab valimiskomisjoni poolt määratud liige kulli ja kirja viskamisega kandideerinud advokaatide ja teiste valimiskomisjoni liikmete juuresolekul. Liisu heitmise protseduur ja tulemused kantakse valimiskomisjoni protokollis.

8. paragrahv 31 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

(4) Advokatuuri organi valimisel teeb advokaat valimisedelile selle kandidaadi või nende kandidaatide nime või numברי järele risti, kelle poolt ta hääletab.

9. paragrahv 31 lõige 7 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

(7) Pärast hääletamise lõppenuks lugemise väljakuulutamist avab valimiskomisjon valimiskasti, teeb kindlaks hääletamise tulemused ja kuulutab need avalikult välja. Valimiskomisjon loeb kokku, mitu korda on kandidaadi valimiseks valimisedelitele kandidaadi nime järele tehtud rist.

10. paragrahv 34 lõige 2 punkt 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

(4) kehtestab advokatuuri asjaajamise korra

11. paragrahv 38 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

(1) Juhatuse peamine töövorm on istung.

12. paragrahv 38 täiendatakse lõikega 1¹:

(1¹) Juhatus võib otsuseid vastu võtta ka istungit kokku kutsumata, millisel juhul esimees edastab otsuse eelnõu kirjalikult või elektrooniliselt juhatuse liikmetele koos vastamise tähtaja määramisega. Hääletamine toimub kirjaliku või digitaalallkirjastatud elektroonilise vastuse saatmisega. Hääletustulemused protokollitakse ning juhatuse liikmete vastused lisatakse protokollile. Määratud tähtjaks mittevastamine loetakse vastuhääleks.

13. paragrahv 39 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

(1) Juhatus võtab otsuseid vastu juhatuse liikmete häälteenamisega. Istungil mitteosalev juhatuse liige võib hääletada sidevahendi vahendusel, mille kohta tehakse protokollil märge. Otsus on vastu võetud, kui selle poolt on üle poole juhatuse liikmetest.

14. paragrahv 41 lõige 2 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

(2) juhib advokatuuri kantselei tööd ja vajadusel määrab kodukorras sätestatud kantseleri ülesannete täitmise või toimingute tegemise eest vastutavad kantselei töötajad

15. paragrahv 42 lõige 8 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

(8) Revisjonikomisjonil on õigus nõuda juhatuselt advokatuuri majandustegevuse või advokatuuri raamatupidamise aastaaruande kontrollimiseks audiitori nimetamist või muude ekspertide kaasamist.

16. paragrahv 46 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

(4) Aukohtu vandeadvokaadist liiget asendab asendusliige. Asendusliige peab vastama aukohtu liikmele sätestatud nõuetele. Asendusliikmete arvu määrab ning asendusliikmed valib üldkogu.

17. paragrahv 47 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

Aukohtumenetluse algatamine toimub advokatuuriseaduses sätestatud alustel ja korras.

18. paragrahv 48 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks.

19. paragrahv 49 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

(1) Kui asi lahendatakse suulises menetluses, määrab eesistuja aukohtu istungi toimumise aja ja koha Eesti Vabariigis.

(2) Eesistuja määrab aukohtu kohtukoosseisu liikme, kes valmistab asja arutamiseks ette. Asja arutamist ettevalmistav aukohtu liige teeb eesistujale ettepaneku advokaatide ja teiste asjakohaste isikute kutsumiseks aukohtu istungile. Eesistuja kutsub aukohtu istungile välja advokaadid ja teised asjakohased isikud. Nii suulise kui kirjaliku aukohtumenetluse puhul teeb asja ettevalmistav aukohtu liige eesistujale ettepaneku täiendavate materjalide väljanõudmiseks. Eesistuja nõuab välja täiendavad materjalid.

20. paragrahv 50 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

(1) Aukohtu istungile väljakutsutavatele isikutele saadetakse kutsed kas tähitud postiga, elektrooniliselt advokatuurile teatavaks tehtud elektronposti aadressile või antakse üle allkirja vastu.

21. paragrahv 50 lõige 3 teine lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

Kui advokaat on katkestanud tegutsemise advokaadibüroos või tema tegutsemiskoha kohta andmed puuduvad, saadetakse kutse advokaadi poolt kodukorra § 22 punkt 2 kohaselt teatatud aadressil.

22. paragrahv 51 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

(3) Avades aukohtu istungi, teatab eesistuja advokaadile, kelle suhtes aukohtumenetlus on algatatud, aukohtu kohtukoosseisu ja teavitab kodukorra §-s 51¹ sätestatud õigustest ja kohustustest. Taandused ja taotlused lahendab aukohus määrusega.

23. paragrahv 51¹ lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

(2) Advokaat, kelle suhtes aukohtumenetlus on algatatud, on kohustatud ilmuma aukohtu istungile. Istungile isiklikult ilmumise kohustus ei võta advokaadilt õigus kasutada asjas esindajat.

24. paragrahv 51² lõige 1¹ esimest lauset muudetakse ja sõnastatakse:

Aukohus lõpetab oma määrusega distsiplinaarasja menetluse, kui distsiplinaarkaristuse määramise tähtaeg (advokatuuriseaduse § 19 lõige 6) on möödunud.

25. paragrahv 51³ lõige 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

(6) Aukohtu otsus jõustub motiveeritud otsuse avaldamisest. Aukohtu otsus, millega võetakse isikult õigus tegutseda Eestis välisriigi advokaadina, jõustub, kui selle kinnitab juhatus.

26. paragrahv 51³ lõige 7 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

(7) Aukohtu jõustunud otsusele võib esitada kaebuse või protesti halduskohtule vastavalt advokatuuriseaduses sätestatule.

27. paragrahv 515 lõige 2 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

2) rahatrahv advokatuuri kasuks 64 kuni 16 000 eurot

28. paragrahv 515 lõige 2 punkt 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

5) pankrotihaldurina tegutsemise õiguse äravõtmine kuni viieks aastaks

29. paragrahv 515 lõige 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

(6) Distsiplinaarkaristust ei või määrata, kui distsiplinaarsüüteo toimepanemisest on möödunud üle kolme aasta. Selle tähtaja hulka ei arvata aega, mil aukohtumenetlus oli peatunud.

30. paragrahv 53 lõige 10 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

- (10) Kutsesobivuskomisjoni istungi ettevalmistamiseks teeb kantsler kutsesobivuskomisjoni liikmetele vähemalt viis päeva enne istungit advokatuuri kodulehel kättesaadavaks advokaadieksamit sooritavate isikute advokaadieksami kirjalikku osa puudutavad materjalid ja esseed.

31. paragrahv 54 täiendatakse lõikega 2¹:

- (2¹) Isik, kes on lubatud juhatuse otsuse alusel advokaadiksamile, peab registreerima end advokaadiksamile kolme kuu jooksul.

32. paragrahv 56 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

- (1) Advokaadieksami kirjaliku osa ja essee kirjutab eksamineeritav kantsleriga kokkulepitud ajal advokatuuri asukohas.

33. paragrahv 56 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

- (2) Advokaadieksami suulise osa sooritab eksamineeritav kantsleriga kokkulepitud ajal advokatuuri asukohas.

34. paragrahv 58 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

- (4) Kaasülesande lahendamiseks ja essee kirjutamiseks on eksamineeritaval aega kaheksa tundi. Valmis kaasülesande lahendus ja essee antakse üle käesoleva paragrahvi lõikes 2 esimeses lauses nimetatud isikule.

35. paragrahv 62¹ lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

- (3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud hindamisvestlusel võivad komisjoni liikmed esitada advokaadile küsimusi erinevatest õigusharudest selgitamiseks, kas advokaadil on edukaks advokaaditegevuseks vajalikud teoreetilised teadmised ja praktilised oskused.

Üldkogu juhatajad

Madis Päts

Hannes Vallikivi

Protokollijad

Olger Kaelep

Sulev Tammemäe

EESTI ADVOKATUURI ÜLDKOGU**OTSUS nr 4**

06. mai 2011. a

Eesti Advokatuuri 2011.–2020. a arengusuundade kinnitamine

Juhindudes advokatuuriseaduse paragrahv 9 punktist 11 Eesti Advokatuuri üldkogu

OTSUSTAB:

Kiita heaks advokatuuri arengusuunad perioodiks 2011.–2020. a.

Üldkogu juhatajad

Madis Päts

Hannes Vallikivi

Protokollijad

Olger Kaelep

Sulev Tammemäe

EESTI ADVOKATUURI JUHATUSE 2010. A TEGEVUSARUANNE ÜLDKOGULE

Eesti Advokatuuri üldkogul
06. mail 2011. a Pärnu Kontserdimajas

Eesti Advokatuuri üldkogu, 06. mai 2011

Lugupeetud kolleegid, austatud külalised,

Oma lühikest aruande-ettekannet tahaksin ma alustada sellest, mis on kõige tähtsam. Esiteks, Eesti Advokatuur organisatsioonina on heas korras. Teiseks, igapäevase juhtimise ülesannetega tuleb juhatus ja kantselei toime. Kolmandaks, rahadega tuleme välja, liikmemaksu suurendamise ettepanekut plaanis ei ole.

Eesti Advokatuuri juhatus praeguse koosseisu esimene tegevusaasta on olnud aktiivne ning mul on esimehena äärmiselt hea meel tõdeda, et juhatus on olnud koostöövõimeline, kohusetundlik ja tegus. Kui möödunud aastal, pärast ametisse astumist, võis osadel advokatuuri liikmetel olla teatud kõhklusi seoses juhatus koosseisu vanusega, või õigemini noorusega, siis ma usun, et esimene tegevusaasta on need kahtlused kõrvaldanud. Juhatus nooruslikkus ei ole tähendanud hulljulgest ega radikaalseid pöörded, vaid hoopis entusiasmi ja teotahtelisust, austades sealjuures advokatuuri traditsiooni ja väärtusi.

Juhatus tegevuse põhjalikum ülevaade on toodud Teieni trükitud aastaraamatus, oma sõnavõtus sooviksin Teiega jagada mõningaid mõtteid, mis mul eelkõige meenusid seoses 2010. aasta ja uue juhatus esimese tegevusaastaga. Minu suuline ettekanne ei pretendeeri kindlasti kõikehõlmavusele.

Vaade sissepoole

Üldkogu toimumise ajaks on advokatuuri liikmeskonna suurus 763 advokaati. Sellisel oleme Eesti suurim korporatsioon õiguselukutseid ühendavate organisatsioonide seas. Advokatuur on jõudnud teatud arengufaasi, kus on vajalik mõelda rahulikult ja pikalt ette meie organisatsiooni tulevikule liikmeskonna kasvu tingimustes.

Õnneks oleme olukorras, kus juhatusel ega kantseleil igapäeva-askelduste lained päris üle pea kokku ei löö. Advokatuuri haldusaparaat töötab küll pingeliselt, kuid efektiivselt ja professionaalselt, arvestades tänapäevaseid vajadusi. See ei tähenda, et kogu meie töökorraldus oleks alati täiesti veatu, kuid kindlasti asume tugeval vundamendil, millele on võimalik üles ehitada ka organisatsiooni edasisest laienemisest tulenevaid lisafunktsioone.

Aasta 2010 on advokatuuri juhatuse ja kantselei jaoks pakkunud ka mitmeid uusi väljakutseid. Peatun vaid mõnedel neist.

Advokatuuri juhatuse ja kantselei funktsioonide hulka on lisandunud riigi õigusabi finantside korraldus ja riigi õigusabi infosüsteemi ülevõtmine ja selle juhtimine. Tundub uskumatu, et RIS on olnud töös vaid veidi üle aasta, sest praegu ei kujutaks enam ette, kuidas oli võimalik ilma selleta hakkama saada. Meenutame 2010. a algusest, et RIS käivitus tõrgeteta ja suuremate apsudeta. Nii kantselei töötajate kui ka IT toe ühiste jõupingutustega on jooksvalt lahendatud esile kerkinud probleemid käigult ning süsteem on olnud pidevalt töös ilma katkestusteta. Loomulikult on uue süsteemiga kaasnenud ka suur hulk selgitustööd ja mittestandardsete olukordade lahendamisi. Süsteemi käivitamine eeldas ka õigusabi mahtude prognoosimist ning läbimõeldud tegevust seoses advokatuuri poolt määratavate tasude suuruse ja maksmise korraga. Oleme ju saanud endale nii õiguse kui kohustuse korraldada riigi finantseeritud õigusabiks ette nähtud riigieelarveliste rahaliste vahendite jagamist, sh on meie peal tasumäärade kehtestamine eelarvehahendite piires. Usun, et juhatus ja kantselei on nende ülesannete lahendamiseks hakkama saanud, millest annab märku kasvõi see, et me pole pidanud midagi ümber tegema, vaid nii RIS kui ka tasusüsteem on toimunud stabiilselt.

Advokatuuri juhatus on asunud senisest enam tähelepanu pöörama ka kutsetegevusealasele järelevalvele, mis on üks juhatuse funktsioonidest. See on valdkond, millega tulevikus tuleb senisest enam tegeleda, seda nii liikmeskonna arvu kiire kasvu tõttu, kui ka põhjusel, et muutunud õiguslik keskkond esitab järjest kõrgemaid nõudeid advokaadi tegevusele ja advokaadibüroo pidamisele. Mainigem näitena kasvõi rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise reegleid, mida advokaadid peavad rakendama. Lisaks kaebusepõhisele järelevalvele tegelevad juhatus ja kantselei ennetava järelevalvega, kontrollides pisteliselt büroode asjaajamise vastavust nõuetele. Rõhutame siinjuures, et taolise järelevalve eesmärk ei ole karistamine ega sanktsioonide rakendamine, vaid vastupidi, aidata advokaadibüroodes ilmnenud puudujääke kõrvaldada enne, kui tekivad probleemid ning olla seejuures heasoovlikuks nõuandjaks ja abistajaks. Järelevalve kontekstis on vajalik leida lahendused, kuidas ka advokaadibüroode pidajaid ning noorte vandeadvokaadi abide juhendajaid hakata senisest tõhusamalt kaasama koostöösse advokatuuriga, et tagada teenuste nõuetekohane osutamine ja tõsta liikmeskonna kutsealaste teadmiste ja oskuste taset.

Nii juhatusel kui kantseleil, aga ka mitmetele advokaatidele, kes on juhatuse poolt appi palutud, on senisest enam töökoormust pakkunud ka tegelemine erinevate seaduseelnõudega ning seadusandlike algatustega. Siin on veel pikk maa minna, kuid asjad liiguvad õiges suunas. Advokatuuri suurem kaasatus ühelt poolt tähendab vajadust panustada ka ressursse, teiselt poolt on osalemine vajalik, et advokatuur tõepoolest saaks sisuliselt kaasa rääkida küsimustes, kuhu meie õiguskord, sealhulgas õigusemõistmise korraldus, edasi liigub ja areneb. Kindlasti soovime, et advokaate võetaks kui eksperte, kellelt on mõistlik juba võimalikult varakult arvamust küsida.

2010. a lõpus toimus ettevalmistus koolituste süsteemi ümberkorraldamiseks. Kui seni ostis advokatuur vastavat koolituse korraldamise teenust sisse, siis 2010 valmistuti üle

minema uuele korraldusele, mis seisneb selles, et advokatuur korraldab koolitused ise ja suudab pakkuda senisest mitmekesisemat ja ilmselt ka kvaliteetsemat täiendõpet oma liikmetele. Tegemist ei olnud pikalt ette planeeritud muudatusega, vaid selle ümberkorralduse tingis elu ise ning rahulolematuse seniste koolituste läbiviimise korraldusliku tasemega.

Kokkuvõtteks: oleme tänase haldusaparaadiga mitmeski mõttes jõudnud tasemele, kus juhatuse ja kantselei suhteliselt ladus töökorraldus ja tänapäevane asjaajamisviis on muutunud paljude jaoks iseenesestmõistetavaks ning enamik meie liikmeskonnast enam ei mäletagi aegu, millal see oli teisiti. See ei tähenda, et võiksime olukorda nautida ja võtta asja kergelt. Pigem vastupidi – kõikide advokatuuri organite töökoormus on oluliselt kasvanud, sealhulgas juhatuse, aukohtu ja kutsesobivuskomisjoni koormus. See tähendab, et tänasel tasemel püsimiseks vajavad organid rohkem kõrgelt kvalifitseeritud haldusaparaadi tuge, et suureneva töökoormusega toime tulla. Seega on meil paratamatult vajalik advokatuuri kantselei tegevust korraldada veelgi tõhusamaks ning selleks on vajalik palgata ka täiendavat tööjõudu.

Suur küsimus on, millised on meie vajadused tulevikus ja kas meie organisatsioon ja selle struktuur on valmis edasiseks liikmeskonna intensiivseks kasvuks. Selle teema juurde tuleme täna tagasi edaspidistes ettekannetes, aga üks mis kindel, me tahame jätkuvalt olla hea sisemise töökorraldusega, ladusalt toimiv moodne organisatsioon, kes saab oma ülesannetega hästi hakkama, korporatsioon, kuhu soovitakse kuuluda ja kellel on võimalik teha head koostööd nii liikmete kui ka advokaadibüroode tasandil.

Vaade väljapoole

Täna võime täie kindlusega väita, et Eesti Advokatuur on kinnistanud oma seisundi tõsiseltvõetava partnerina nii rahvusvahelises suhtlemises kui ka siseriiklikus asjaajamises.

Rahvusvahelises plaanis on tähtsaimad väljundid CCBE ja IBA, kuid äärmiselt oluline on ka koostöö Põhjamaade ja Baltimaade advokatuuridega. Eesti Advokatuur ei saada oma esindajaid komandeeringusse küll liiga tihti, kuid juhatuse on välja valinud väga mõõduka arvu kõige olulisematest üritustest, kus osaleda.

Äärmiselt tähelepanuväärne on, et esmakordselt usaldati Eesti Advokatuurile kõrgetasemelise Põhja- ja Baltimaade advokatuuride presidentide kohtumise korraldamine, mis algsete plaanide kohaselt pidi toimuma 2010. a kevadel, kuid seoses Islandi tuhapilvedega ja neist põhjustatud lennuliikluse häiretega olime sunnitud ürituse aasta võrra edasi lükkama ning üritus toimus just äsja, 2011. a aprilli lõpus.

Rahvusvaheline suhtlemine on andnud meile tagasiside, et Eesti Advokatuur on oma organisatsiooni ja töökorralduse poolest rahvusvahelisel tasemel ning meil ei ole millegi üle põhjust häbeneda. Vastupidi, meie poolt rakendatud RIS ja riigi õigusabi korraldus on tekitanud elavat huvi ning pälvinud ka paljude välismaiste advokatuuride esindajate tunnustuse. Samuti on infovahetus välismaiste kolleegidega andnud meile

äratundmise, et ka teised advokatuurid tegelevad igapäevaselt sarnaste küsimustega, mistõttu on meil võimalik vastastikku kogemusi vahetada ühe või teise probleemi lahendamisel.

Tulles siseriikliku suhtlemise juurde, siis võib täna kokkuvõtvalt öelda, et kõikide advokatuurile oluliste partneritega – Justiitsministeeriumiga, Prokuratuuriga ja kohtutega – on suhted vähemalt organisatsioonide tasandil üsna pingevabad ja head. See ei tähenda, et meil ei oleks erimeelsusi, kuid õnneks on jäänud seljataha see ajaperiood, millal advokatuuri suhted näiteks Justiitsministeeriumiga olid lausa konfliktised. Võin kinnitada, et ka äsja ametisse astunud justiitsministriiga on esialgsed kontaktid äärmiselt meeldivad ja meie vahel toimunud mõttevahetused annavad alust loota, et advokatuuri ja Justiitsministeeriumi koostöö kujuneb ka lähiaastatel sisukaks ja vastastikku respektiivaks. Ma olen lootusrikas ka selles suhtes, mis puudutab edasist koostööd Riigikogu õiguskomisjoni ja põhiseaduskomisjoniga, kes on traditsiooniliselt olnud meid enim puudutavate eelnõude menetlejateks parlamendis.

Hoopis teistlaadi partnerlus puudutab Eesti Advokatuuri liikmeid ja heategevust, *pro bono* tööd. Mul on äärmiselt hea meel esile tuua, et Eesti Advokatuuri liikmed ei ole kunagi varem olnud seotud nii paljude heategevuslike projektidega kui praegu.

Kõigepealt koostööprojekt Lastekaitse Liiduga „Hea nõu lastega peredele“, kus tasuta nõustamised toimusid iganädalaselt Tallinnas, Tartus ja Pärnus ning vastav projekt kestab veel ka käesoleva, 2011. a lõpuni. Need 18 advokaati, kes oma aega pühendasid inimeste aitamisele, väärivad meie kõigi suurt tunnustust: Ene Ahas, Maire Arm, Tiina Mare Hiob, Helen Hääl, Helina Luksepp, Ene Mõtte, Maria Mägi-Rohtmets, Seny Pello, Kairi Pobbul, Maano Saareväli, Piret Simm, Indrek Sirk, Eva Tibar-Šuvalov ja Helen-Lumelille Tomberg. Pärnus nõustasid Alla Raudsepp ja Anu Talu ning Tartus Marian Priks ja Li Uiga. Siiralt tänan teid, head kolleegid, et te ei pidanud paljuku aidata neid abi vajanud inimesi. Märgin, et Lastekaitse Liiduga koostöös toimub ka infokirja „Märka Last“ väljaandmine, mida advokatuur omalt poolt samuti toetab.

2010. aastal on jätkunud ka varasemalt alustatud koostööprojektid Heateo Sihtasutusega, milles osalevad mitmed advokaadibürood: Varul, Hedman Partners, Eversheds Ots & Co, Lextal ja Sorainen. Suur tänu ka teile, head kolleegid.

Mis muret teeb

Endiselt on teemaks õigusabi kättesaadavus teatud kaugemates piirkondades: saared, Ida-Virumaa, Narva jne. Tegemist on tõenäoliselt sellise teemaga, millele peame ka edaspidi tähelepanu pöörama. Pilootprojektina on plaanis koostöös kohtute ja prokuratuuriga algatada Ida-Virumaa stipendiumide programm, mis võimaldaks sealt pärit noortel saada juuraharidus ning seejärel siirduda pärast õpingute lõppu oma kodukanti tööle tagasi.

Mõnevõrra murelikuks teevad 1. septembrist 2011 jõustuvad kriminaalmenetluse muudatused ning kas nende alusel tekkiv praktika võiks hakata riivama kaitseõiguse teostamist. Selles osas loodetavasti annab leevendust peaprokuröriaga jutuks olnud kava

korraldada enne seaduse jõustumist arutelu või ümarlaud, kus oleks võimalik teatud asjades kokku leppida, kuidas üht või teist sätet praktikas mõista.

Kui rääkida üldisemalt õiguskorras ilmnenud kitsaskohtadest, siis paraku siin on probleemid sarnased, nagu need olid ka varem.

Esiteks, seadusloome on kohati meenutanud konveierit, kus seadusi ja nende parandusi on tulnud kiiresti ja aegajalt ka kaheldava normitehnilise kvaliteediga ning milliste seaduste vajalikkus on küsimärgiga. Väga loodan, et see buum nüüd mõnevõrra vaibub.

Teiseks teeb muret kohtupraktika, mis ei sisenda kindlustunnet ega õiguskindlust, vaid mõnikord viib mõtted sellele, kas mitte poleks õigem asju koheselt kulli ja kirja viskamisega lahendada. Advokaatidena loeme kohtulahendeid kõikidest kohtuastmetest ja paraku peab ütlema, et tagasilööke võib tulla, sõltumata kohtuastmest. Juriidilised keerdkäigud võivad muutuda äärmiselt raskesti jälgitavaks ning lõpuks kaob isikutel selgus, kuidas hinnata elulise kaasuse eduperspektiive. Nii seadusandja kui ka kohtud võiksid üritada õiguskorda nihutada õiguse lihtsustamise ja parema arusaadavuse suunas, mitte aga vastupidi, niigi keerulisi olukordi lahendada veel keerukamate otsustega.

Kolmandaks, kui räägime menetluste pikkusest, siis eelkõige teevad muret sellised menetlused, kus on mõni alama astme kohtu otsus tühistatud ja see tingib asja saatmise tagasi uueks arutamiseks. Näib nii, et kohtud kipuvad asja nägema vaid oma kohtuastme piires, kuid ei pööra tähelepanu, et menetlusosaliste jaoks kõikide erinevate lahendite jõudmiseni ja seejärel nende tühistamisele kuluv aeg summeerub.

Neljandaks, jätkuvalt on probleemiks riigilõivude küsimus, mis ei ole siiani ühtset ja selget lahendust saanud, vaatamata hiljutisele Riigikohtu lahendile. Samuti tekitab menetluse võitnud poolele meeolehärmi, kui ta protsessi võitmise korral peab suurema osa õigusabi kuludest siiski enda kanda jätma ja sealjuures tsiviilasjades ootama ebamõistlikult kaua, millal kohus pärast põhimenetluse lõppu kohtukulude suuruse ka määrusega kindlaks määrab, mis võib teinekord võtta pool aastat kuni aasta.

Loomulikult on veel mitmeid teemasid, mida võiks käsitleda, kuid piirdugem hetkel nendega, mis esile toodud said.

Riigi õigusabi

Pole ükski üldkogu möödunud ilma riigi õigusabi küsimusi käsitlemata. Meeldiv on riigi õigusabist rääkimist alustada vahelduse mõttes ka positiivses võtmes.

Riigi õigusabi tasustamise korraldamine on nüüd advokatuuri enda käes. See muudatus tõi kaasnähtusena pädevuse ja volitused advokatuuri juhatusel endal kehtestada tasude süsteem, mis võimaldab kasinad riigieelarvelised vahendid mõistlikult jagada. Meenutagem, et praktiliselt kümme aastat on advokatuuri juhatus pidanud Justiitsministeeriumiga tuliseid ja tõsiseid vaidlusi mitte üksnes riigi poolt eraldatava raha-

summa ebapiisavuse üle, vaid ka selle üle, et Justiitsministeeriumi poolt rakendatud varasem tasusüsteem oli raha jaotamise aspektist ebamõistlik, põhinedes ülesannete ristsubsideerimisel. Tänapäevaks oleme teisenä nimetatud probleemist vabanenud ning juhatusel osutus võimalikuks kehtestada ise tasusüsteem, mis meie endi hinnangul on optimaalne.

Riigi õigusabi süsteemis on jätkuvalt mitmeid kitsaskohti, mida kavatsime Justiitsministeeriumiga jätkuvalt käsitleda, eesmärgiga tulevikus parandada riigi õigusabi kättesaadavust vähekindlustatud inimestele. See eeldab riigi poolt eraldatava raha suurendamist ja samal ajal ka õigusabi taotlemiseks vajaliku bürokraatia vähendamist, et õigusliku olukorra esialgseks hindamiseks oleks võimalik õigusabi lihtsamini saada.

Endiselt on üleval igihaljas probleem seoses riigi õigusabi ebapiisava rahastamisega. Me ei ole siiani jõudnud tasemeni, mida advokatuurile kunagi aastaid tagasi lubati ja mida advokatuur on ka taotlenud – suurusjärg 4 miljonit eurot aastas. Riigi õigusabi jaoks riigieelarvest tehtud eraldised on väga paljude aastate jooksul püsinud sellest oluliselt madalamal, umbes 3 miljoni euro tasemel. Sealjuures on aastate jooksul kasvanud riigi õigusabi rahuldatud taotluste maht ja elukallidus, mistõttu riigi õigusabile eraldatav ressurss on tänases päevas ebamõistlikult väike. Advokatuuri juhatus kindlasti jätkab riigi diskussioone nii justiitsministri kui ka rahandusministriga, eesmärgiga edaspidi suurendada riigieelarve eraldist riigi õigusabi tarbeks.

Lõpetuseks

Kogu juhatusel nimel tahan tänada kõiki advokatuuri organite liikmeid selle töö eest, mida nad on teinud advokatuuri heaks. Me teame, et see ei ole alati kerge ning ka koormus on kasvanud. Sellele vaatamata olete oma ülesandeid väärikalt täitnud. Loomulikult soovin ka erilisel tänada kantseleid ja kantslerit, kes kõik koos äärmiselt tubli ja kokkuhoidva naiskonnana on hoidnud advokatuuri rattad hästi pöörlemas ja samal ajal tulnud välja paljude tänuväärsete algatuste ja ideedega. Aitäh teile!

Täna!

Toomas Vaher

Eesti Advokatuuri esimees

EESTI ADVOKATUURI JUHATUSE ARUANNE

Eesti Advokatuuri üldkogule

13. aprillil 2012. a Tartus

Alljärgnevalt toodud andmed on Eesti Advokatuuri juhatusel esitatava aruande osa ja neid esimehe ettekandes üldjuhul ei korrata.

1. Advokatuuri liikmeskond

Seisuga 01.01.2012. a on Eesti Advokatuuris 792 liiget:

vandeadvokaate	499
vandeadvokaadi vanemabisid	138
vandeadvokaadi abisid	139
assotsieerunud liikmeid	16

Seisuga 01.01.2012 oli 149 advokaati, kelle liikmelisus advokatuuris on peatatud erinevatel põhjustel.

Vanuseliselt jaguneb advokatuuri liikmeskond:

üle 60-aastased	53	6,69 %
50-60-aastased	115	14,52 %
35-50-aastased	303	38,26 %
kuni 35-aastased	321	40,53 %

Advokatuuri liikmetest on naisi 43,04% ning mehi 56,96%.

Advokatuuri on 2011. aastal vastu võetud või omistatud kõrgem kutsenimetus järgmistele isikutele:

VANDEADVOKAADID:

Madis Mahlapuu, Peeter Viirsalu, Risto Hübner, Heidi Rajamäe, Maret Hallikma, Lada Riisna, Aleksei Ratnikov, Monika Koolmeister, Hetti Lump, Marko Kairjak, Maarja Kärson, Alo Noormets, Mihkel Miidla, Allar Jõks, Teele Viilup, Kaido Loor, Valdo Lips, Timo Kullerkupp, Kaire Aus, Jaana Nõgisto, Indrek Naur, Anton Sigal, Tanel Mällas, Merlin Salvik, Diana Minumets, Karin Mölder, Karl Juhan Paadam, Maria Jotautas, Jaak Siim, Tambet Laasik, Andrei Veressov, Anu Vilt, Kirsti Pent, Urmas Volens, Kairi Tuulmägi, Kaido Tori, Karin Madisson

VANDEADVOKAADI VANEMABID:

Kaidar Sultson, Janar Kuus, Monika Nólv, Triin Frosch, Aarne Akerberg, Sulev Tammemäe, Håli Jürimäe, Oksana Sobko, Karmen Turk, Kristjan Tamm, Valdo Lips, Helvia Räägel, Katrin Altmets, Marko Saag, Epp Landberg, Moonika Kukke, Katrin Sarap, Madina Tалу

VANDEADVOKAADI ABID:

Maksim Kozlov, Marko Tammann, Katrina Juhkami, Valter Võhma, Epp Aasaru, Aleksandr Kostjuevitš, Oliver Nääs, Magnus Braun, Madis Uusorg, Janika Banatovski, Hele Karja, Keit Kukkk, Annika Jaanson, Anna Fedurko, Tõnu Mets, Karine Nersesjan, Indrek Ergma, Keijo Lindeberg, Marion Sahtel, Madis Vinni, Ilya Zujev, Elvira Tulvik, Veronika Aunpu, Teele Lember, Triin Tuulik, Kaido Künnapas, Robert Sarv, Aivi Altdorf (Altrov), Martin Kruus, Piibe Lehtsaar, Erik Lepikson, Liisi Jürgen, Kaija Koik, Merli Paddar, Jako Laanemägi, Ott Aava, Juulika Aavik, Karl Kull, Indrek Kukkk, Margus Reiland, Gerda Liik, Mari Matjus, Virge Murak, Sirle Kalma, Tanel Küün, Ksenija Liss, Kreet Ruus, Mari-Liis Mets, Kadriann Habakukk

ASSOTSIEERUNUD LIIKMED:

Arturs Krauklis

Advokatuuri liikmelisuse on erinevatel põhjustel peatanud Velmar Brett, Maria Peterson, Jelizaveta Rastorgujeva, Marget Henriksen, Anneliis Lett, Daniel Haab, Anu Rannaveski, Piret Lappert, Kaja Kallas, Epp Aasaru, Maarja Kärson, Vello Luik, Leanika Tamm, Kristina Laarmaa, Grete Lunden, Anne Adamson, Anton Filjajev, Risto Hübner, Rene Frolov, Signe Schwarze, Merlyn Kuljus, Mihkel Kolk, Holger Tilk, Antti Perli, Aivi Altdorf (Altrov), Kadri Michelson, Alice Salumets, Uno Feldschmidt, Kaia Läänemets

Advokatuuri liikmelisuse on taastanud Urmas Arumäe, Kristina Schotter, Piret Jesse, Merlyn Kuljus, Olavi-Jüri Luik, Natalja Sidorenko, Urmas Kukkk, Kadi Mägi, Margit Lahevee, Piret Blankin

Advokatuurist on välja arvatud Vello Johanson, Hasso Lepik, Uno Paimets, Viktor Kaasik, Anne Haller, Harry Hedman, Gaabriel Tavits, Karmo Kalk, Kirsti Tikan

Advokatuurist on välja heidetud Toomas Alp, Vello Luik

2. Advokatuuri juhatus

04.03.2010. a valiti advokatuuri üldkogul advokatuuri esimeheks vandeadvokaat Toomas Vaher ning juhatusse liikmeteks Marti Hääl, Ants Karu, Jüri Leppik, Andrus Lillo, Maivi Ots, Madis Päts, Jaanus Tehver ja Hannes Vallikivi. Juhatus 09.03.2010. a istungil valiti advokatuuri aseesimeheks vandeadvokaat Marti Hääl.

Advokatuuri kantslerina jätkas tööd Kristel Voltenberg, kantselei sekretärina Anu Kaup, pearaamatupidajana Sirje Martin, andmetöötlejana Marit Leevik. Seoses raamatupidaja abi Elen Ruusmaa rasedus- ja sünnituspuhkusele ning sellele järgnevale

lapsehoolduspuhkusele jäämisega asus 01.07.2011 raamatupidaja abina tööle Mari-ka Nurk. Assistent Reilika Reemaa asus alates 01.01.2011 tööle uute väljakutsetega – koolitus- ja arendusspetsialistina. Advokatuuri juristina juhatuse järelevalvetegevuse korraldamisel ja aukohtu abistamisel jätkas Reeli Tambek ning juristina õigusloome valdkonnas Katrin Kose. Alates 05.09.2011 asus riigi õigusabi küsimustega tegeleva juristi ametikohale tööle Annika Kruuse. Tegemist on uue, lisandunud, ametikohaga.

Riigi Õigusabi Infosüsteemi andmetöötlejatena jätkasid töötamist Maarja Pender, Paula Soontaga ning kuni 01.07.2011 Elen Ruusmaa, kelle asemel asus alates 01.07.2011 tööle Anna Konsvik-Lõomets.

2011. aastal toimus 24 juhatuse istungit. Lisaks võeti kahel korral otsuseid vastu istungit kokku kutsumata. Istungitel olid päevakorras advokatuuri kui kutseorganisatsiooni igapäevatööd puudutavad küsimused, advokaadi kutse-eesika põhimõtete järgimine kutsetegevuses, advokatuuri puudutavate eelnõude ja seadusloome küsimused, riigi õigusabi korraldamisega seotud küsimused jne. Juhatusel istungitel arutati advokaatide kohta esitatud kaebusi ning tehti ettepanekuid aukohtumenetluste algatamiseks. Nagu ka varasematel aastatel, olid juhatuse istungite päevakorras muuhulgas advokatuuriseadusest ja advokatuuri kodukorrast tulenevad üldised küsimused: advokaadieksamitele lubamine, uute liikmete vastuvõtmine, kõrgema kutsenimetuse omistamine, taotluste lahendamine seoses kutsetegevuse peatamise või taastamisega, liikmemaksudega, tegutsemiskoha muutmisega jm. Oluliseks osaks juhatuse tegevuses oli järelevalvetegevuse läbiviimine aasta alguses kinnitatud tegevusplaani järgselt. Istungit kokku kutsumata otsustati kutsesobivuskomisjoni vandeadvokaatidest liikmete nimetamine ning jõustunud süüdimõistvast kohtuotsusest tulenevalt advokaadi väljaheitmine advokatuurist.

3. Osalemine õigusloomes

Advokatuur esitas 2011. a õigusaktide kohta 19 arvamust. Enamasti esitas advokatuur arvamuse õigusakti eelnõu kohta, kui advokatuuri poole pöörduiti arvamuse andmiseks.

Alljärgnevalt on toodud ülevaade advokatuuri seisukohtadest olulisemates küsimustes õigusloomes.

3.1 Advokatuuriseaduse muudatustest

Õiguskomisjon palus 07.02.2011. a kirjas seisukohta advokatuuriseaduse muudatus-tele. Advokatuur nõustus eelnõus sisalduvate ettepanekutega ja toetas mõtet, et juristide liikumist kutsealade vahel tuleks lihtsustada. Advokatuur nõustus, et on mõistlik leevendada imperatiivseid piiranguid erinevates seadustes, mis takistavad liikumist ühest organisatsioonist teise. Sellest tulenevalt toetas advokatuur paragrahvi 26 lõike 31 muudetud sõnastust, tehes ühe normitehnilise täpsustuse:

1. Paragrahvi 26 lõiget 31 muudetakse ja see sõnastatakse järgmiselt:

„(31) Vandeadvokaadina võib advokatuuri liikmeks võtta isiku, kes on vähemalt kolm aastat tegutsenud riigikohtunikuna, kohtunikuna Euroopa Kohtus, Euroopa Inimõiguste Kohtus või Euroopa Kohtu esimese astme kohtus või õiguskantslerina.“.

Paragrahvi 26 lõike 3 osas pidas advokatuur vajalikuks märkida, et nõustub pakutud ettepanekutega selles osas, mis puudutavad kohtunikke, notareid ja prokuröre, kuid ei saa nõustuda nõ lahtise loetelu lisamisega muudest „tunnustatud juristidest“. Eelnõu paragrahvi 26 lõike 3 punkti 3 sõnastuse kohaselt võib advokatuuri liikmeks vandeadvokaadina võtta ka isiku, kes on sooritanud vandeadvokaadieksami ja on kogenud ja tunnustatud jurist, kes on vähemalt 3 aastat töötanud vandeadvokaadi, kohtuniku, notari või prokuröriiga samaväärset juriidilist kõrgkvalifikatsiooni nõudval ametikohal. Advokatuuri hinnangul tooks seaduse selline täiendamine praktikas kaasa tulemuse, et vandeadvokaadi eksami võiksid edaspidi sooritada pea kõik juristid, kes on omandanud õiguse õppesuunal magistrikraadi või sellele vastava kvalifikatsiooni ning kellel on vähemalt kolmeaastane töökogemus, sest lisakriteeriumile „tunnustatud jurist“ mittevastavuse alusel kedagi vandeadvokaadiks vastu võtmata jätta on äärmiselt keeruline või praktiliselt võimatu, tekitades tarbetuid vaidlusi. Kui teiste eelnõus toodud elukutsete puhul (kohtunikud, notarid, prokurörid) on isikud, sarnaselt advokaatidele, sooritanud kvalifikatsioonieksami või läbinud muul viisil põhjaliku sobivuse kontrolli, siis „tunnustatud juristide“ puhul seda eelnevalt toimunud ei ole. Arvestades advokaadi töö spetsiifikat ja advokaadile esitatavaid kõrgendatud nõudeid, ei ole advokatuuri hinnangul põhjendatud, et juristid, kellel puudub varasem töökogemus advokaadina, kohtunikuna, notarina või prokurörina, pääseksid otse vandeadvokaadi eksamile – nad peaksid siiski astuma advokatuuri kas vandeadvokaadi abina või vanemabina ja omandama kogemusi vandeadvokaadi juhendamisel. Advokatuuri hinnangul on oluline ka õigusselguse põhimõtte tagamine, mis tähendab, et isikutel oleks seadust lugedes üheselt selge, kas neil on võimalik sooritada kohe vandeadvokaadi eksam või mitte. Kui lisaks kohtunikele, prokuröridele või notaritele soovitakse nimekirja lisada veel mõni juristi elukutse, siis tuleks see läbi arutada ja konsensuse korral otsesõnu seaduses nimetada, jättes vastav loetelu siiski lõplikuks ja selgeks.

Sellest tulenevalt pakkus advokatuur, et paragrahvi 26 lõiget 3 muudetakse ja see sõnastatakse järgmiselt:

2. „(3) Vandeadvokaadina võib advokatuuri liikmeks võtta isiku, kes on sooritanud vandeadvokaadieksami ja on:
 - 1) õigusteaduse doktor;
 - 2) olnud vandeadvokaat ja astub advokatuuri viie aasta jooksul pärast seda, kui ta on olnud advokatuurist käesoleva seaduse § 36 lõike 1 punktis 1 või 4 sätestatud alusel välja arvatud;
 - 3) olnud vähemalt kolm aastat kohtunik, notar või prokurör ja astub advokatuuri viie aasta jooksul pärast kohtuniku, notari või prokurörina tegutsemise lõpetamist.“

Seoses advokatuuri liikmete vastuvõtmisega ja advokaadieksamite korraldusega palus advokatuur teha eelnevaga haakuva, hädavajaliku muudatuse advokatuuriseaduses. Nimelt, advokaadieksami detailne korraldus oleks vaja viia seaduse tasandilt advokatuuri kodukorra tasandile. Praegune seadus on ülereguleeritud ja jäik. Advokatuuriseaduse paragrahvides 31-33 on kirjeldatud liiga detailne eksami läbiviimise kord, mis ei võimalda teha mõistlikke muudatusi kutsesobivuskomisjoni töös ja eksamite korraldamisel olukorras, kus komisjoni koormus on kasvanud. Advokatuuri poolt alljärgnevalt pakutavas sõnastustes antakse seaduses eksami korraldamise kõige olulisemad

aluspõhimõtted, jättes detailid advokatuuri kodukorra lahendada, sealjuures on jätkuvalt tagatud eksamite objektiivsus ja advokatuuri astujate teadmiste ja oskuste mitmekülgne kontroll. Pakutavad muudatused ei vaja rakendussätteid, sest advokaadiekсамите kord on ka praegu advokatuuri kodukorras üksikasjalikult reguleeritud ning õiguslikku tühimikku ei teki. Märkisime, et advokatuuril on kavas kodukorda muuta, sh eksamikorralduse osas, advokatuuri 6. mai 2011 üldkogul.

3. Paragrahvi 31 lõiget 3 muudetakse ja see sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Advokaadiekсамите sisu, eksamitulemuste hindamine ja eksami läbiviimise täpsem kord, sagedus ja muud korralduslikud küsimused sätestatakse advokatuuri kodukorras.“

4. Paragrahvi 31 lõige 4 tunnistatakse kehtetuks.

5. Paragrahv 32 tunnistatakse tervikuna kehtetuks.

6. Paragrahv 33 tunnistatakse tervikuna kehtetuks.

3.2 Äriseadustiku muutmise seaduse eelnõu

Äriseadustiku muutmise seaduse eelnõuga seoses soovis advokatuur väljendada järgmisi seisukohti.

Eelnõu § 1 p 9 kohaselt muudetakse ÄS § 393 lg-t 2 muuhulgas, et ühinemisaruannet ei pea koostama, kui sellega on nõus *!...! ühinevate aktsiaseltside kõik aktsionärid*. Seletuskirjast tulenevalt on taolise regulatsiooni eesmärgiks sätestada, et aktsiaseltside ühinemise korral peavad kõigi ühinevate aktsiaseltside aktsionärid ühinemisaruande mittekoostamisega nõus olema. Sõnastus ei tekita ilmselt probleeme, kui ühinevad kaks aktsiaseltsi. Samas tuleb sageli ette eri liiki äriühingute omavahelisi ühinemisi (eelkõige osäühing ja aktsiaselts omavahel). Praeguse sõnastuse juures jääb ebaselgeks, kes peaks sellisel juhul nõustuma ühineva osäühingu ühinemisaruande mittekoostamisega – kas üksnes osäühingu osanikud või siis ka aktsiaseltsi aktsionärid. Eeldades, et kui vähemalt üks ühinevatest ühingutest on aktsiaselts, on ilmselt alati vajalik kõigi selle aktsionäride nõusolek.

Sellest eeldusest lähtuvalt tegi advokatuur ettepaneku täiendada seaduse sõnastust alljärgnevalt (muudatus allajoonitud): „*Ühinemisaruannet ei pea koostama, kui !...! sellega on nõus !...! kõigi ühinevate aktsiaseltside kõik aktsionärid.*“

Kuivõrd eelnõus on kasutatud sarnast sõnastust analoogse põhjendusega ka mitmes muus sättes, siis tegime ettepaneku samamoodi täiendada ka eelnõu ülejäänud sätteid, kus kasutatakse sarnaseid konstruktsioone, s.o eelnõu § 1 p 11 (muudetakse § 394 lg-t 2), § 1 p 36 (muudetakse § 436 lg-t 2) ja § 1 p 38 (muudetakse § 437 lg-t 2).

Eelnõu § 1 p 15 kohaselt täiendatakse ÄS § 411. Täiendusest võib aru saada, et osäühingu ühinemisel tuleb nõue audiitorkontrolli läbiviimiseks esitada ühe nädala jooksul ÄS § 397 2. lõikes nimetatud dokumentidega tutvumise võimaldamisest arvates. ÄS § 397 lg-t 2 eelnõuga muuta ei kavatseta. Nimetatud sätte kohaselt tuleb vähemalt kaks nädalat enne ühinemislepingu heakskiitmise otsustamist osanikele või aktsionäridele võimaldada tutvumist ühinemislepingu, ühinemisaruande ja audiitori aru-

andega, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Seadus ei täpsusta osaihinnga puhul, mil-
lisel moel tuleb osanikke nimetatud andmete avalikustamisest teavitada (aktsiaseltsi
osas on hetkel ette nähtud teate avaldamine Ametlikes Teadaannetes). Praktikas on
soovitav osanikke ja aktsionäre dokumentide avalikustamisest kirja teel informeerida,
kuid on juhuseid, kus seda soovitud ei järgita. Sageli saavad osanikud kavandatavast
ühinemisest teada alles siis, kui kutsutakse kokku osanike koosolek ühinemislepingu
heakskiitmiseks. Selleks ajaks võib aga väljapakutud ühenädalane tähtaeg juba möödas
olla. Kuivõrd ka aktsionärid tõenäoliselt igapäevaselt Ametlike Teadaannetega ei tutvu,
võiks kaaluda samuti nende täiendavat teavitamist dokumentide kättesaadavaks tege-
misest. Sellest lähtuvalt tegi advokatuur ettepaneku kaaluda ÄS § 397 lg 2 täiendamist
alljärgnevalt: „*Juhatus teavitab osanikke või aktsionäre dokumentidega tutvumise võimal-
damisest samas korras kui osanike koosoleku või aktsionäride üldkoosoleku kokkukutsumi-
sest hiljemalt tutvumisvõimaluse alguseks.*”

Kirjeldatud täienduse tegemisel langeks ära ka eelkirjeldatuga analoogne probleem,
kus vähemusosanike või aktsionäride õigused jäävad puuduliku informeerituse tõttu
teostamata, mis muidu võiks seonduda eelnõu § 1 p 17 (muudetakse § 412 lg-t 3),
§ 1 p 25 (muudetakse § 421 lg-t 4), § 1 p 30 (muudetakse § 430) rakendamisega.

Ka kõik nimetatud sätted seovad dokumentide avalikustamisega ÄS § 397 lg 2 või siis
selle erinormiks oleva ÄS § 419 toodud korras teatud õiguslikud tagajärjed.

Eelnõu § 1 p 29 kohaselt täiendatakse ÄS § 424 erandiga, mille kohaselt ei pea ühi-
nemislepingu audiitorkontrolli teostamisel täiendavalt läbi viima üleantava vara kui
mitterahalise sissemakse hindamist. Kuivõrd seaduse kohaselt on võimalik, et audiitor
kontrollib osanike nõudel ka osaihinnga ühinemislepingut, võiks selliseks juhtumiks
ka osaihingud vabastada täiendavast mitterahalise sissemakse hindamise läbiviimise
vajadusest. Jääb mõistetamatuks, miks peaks osaihingute ühinemismenetlus sellisel
juhul keerulisem olema. Sellest lähtuvalt tegime ettepaneku sätestada kavandatava ÄS
§ 424 lg-ga 2 analoogne regulatsioon ka ÄS § 411 lg-na 2 osaihingute suhtes.

3.3 Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse muutmise seaduse eelnõu

Eesti Advokatuur edastas seisukohad rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise
seaduse (edaspidi RTRTS) muutmise seaduse eelnõu kohta. Samuti juhtisime tähe-
lepanu praktikas ilmnunud probleemkohtadele, millele advokatuur on küll eelnevalt
tähelepanu juhtinud, mis on vajalikud tõhustamiseks rahapesu ja terrorismi rahastamise
tõkestamise süsteemi, kuid mis on tänaseks endiselt lahendamata.

Eelnõuga nähakse ette § 32 lg 1 muutmine sellisel, et teatada tuleb ka kahtlaste tehingute
katsetest. Eelnõu seletuskirjas märgitu kohaselt tuleneb muudatuse vajadus FAT-
Fi soovitusel nr 13, mis sätestab, et teatada tuleb ka kahtlaste tehingute katsetest ning
see nõue peab olema selgesõnaliselt sätestatud seaduses või muus õigusaktis.

Eesti Advokatuuri hinnangul tuleks vastav säte, hoolimata FATFi soovitustest, enne-
koike õigusselguse põhimõtet silmas pidades eelnõust välja jätta. Kuivõrd Eesti Advo-

katuuri hinnangul on RTRTS regulatsioonis tõsiseid vajakajäämisi õigusselguse osas, siis katsest teatamise kohustuslikuks tegemine muudab seaduse veel ebaselgemaks. Õiguselguse põhimõtte tuleneb Eesti Vabariigi põhiseadusest, mille kohaselt peab seadus võimaldama inimesel avaliku võimu tegevust teatava tõenäosusega ette näha ja vastavalt sellele õigesti käituda. Õiguspärane käitumine sõltub aga sellest, kuidas inimene mõistab riigi poolt kehtestatud käitumisjuhiseid. Seega peavad õigusaktid olema sõnastatud piisavalt selgelt ja arusaadavalt, et isikul oleks võimalik piisava tõenäosusega ette näha, milline õiguslik tagajärg kaasneb teatud tegevuse või tegevusetusega. Kuivõrd juba praegusel hetkel võib öelda, et eelnõus toodud § 32 lg 1 uus sõnastus on ebaselge, siis ka vastava normi rakenduspraktikas ei saa valitseda õiguselgus. Eeltoodust tulenevalt palus Eesti Advokatuur vastava sätte eelnõust välja jätta.

Seoses eelnõu § 40 lg 5-7 muutmisega (vara arest piiramata ajaks) märkis advokatuur, et nii hetkel kehtiva seaduse sõnastus kui eelnõu näeb ette vara käsutamise piiramist üle seaduses ettenähtud piirtähtaegade, kui asjas on alustatud kriminaalmenetlust. Samas ei ole eelnõus mingeid ajalisi piirmäärasid. Säte võimaldab ebaproportsionaalselt piirata isiku õigust käsutada oma vara, kui kriminaalmenetlus venib, seda enam veel olukorras kus eelnõu laiendab konfiskeeritava vara mõistet mitte ainult kuriteo teel või selle asemel saadud vara, vaid ka vara suhtes, mis on segatud kuriteo teel saadud varaga. Eesti Advokatuur teeb ettepaneku sätestada konkreetne ajaline piirmäär, millest üle ei või vara käsutamist takistada.

Eesti Advokatuuri hinnangul tuleb lisada eelnõusse nn III rahapesu tõkestamise direktiivi 2005/60 artiklid 14 ja 15 lg 3. Eesti Advokatuuri hinnangul ei ole põhjendatud vastavate sätete puudumine Eesti õiguskorras. Kuivõrd nn III rahapesu tõkestamise direktiivi artikli 14 eesmärk on vältida kliendi isiku identifitseerimise korduvat menetlemist, mis viib viivitusteni ja ebatõhususele äritehingutes, on Eesti Advokatuuri hinnangul asjakohane ka Eestis lubada sobivaid kaitsemeetmeid kasutades suhete loomist klientidega, kes on identifitseeritud mujal. Juhul kui isik või asutus toetub kolmandatele isikutele, lasub lõplik vastutus identifitseerimiskohustuse eest kolmandalt isikult pärinevatele andmetele tuginejal.

Mõistlik on ka nn III rahapesu tõkestamise direktiivi artikli 15 ülevõtmine Eesti õiguskorda, mille kohaselt võib direktiiviga hõlmatud asutuste või isikute ja direktiivi reguleerimisalast välja jäävate füüsiliste või juriidiliste isikute vaheliste lepinguliste esindus- või allhankesuhete korral rahapesu ja terrorismi rahastamise vastaseid kohustusi nendele esindajatele või allhanke osutajatele osana asutustest või isikutest, kelle suhtes direktiivi kohaldatakse, määrata vaid lepingu ja mitte direktiiviga. Vastutus direktiivi järgimise eest jääb asutusele või isikule, kelle suhtes seda kohaldatakse.

Nn III rahapesu tõkestamise direktiivi 2005/60 artikli 14 ja 15 ja teiste nendega seonduvate artiklite sisseviimiseks tuleks muuta RTRTS § 14 lõiget 3 ja sõnastada see järgmiselt:

„Kohustatud isikul on õigus § 13 lõike 1 punktides 1-4 nimetatud hoolsusmeetmete kohaldamisel tugineda teabele, mille ta on kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis saanud § 3 lõike 1 punktides 1, 2 ja 7-9 ja lõikes 2 nimetatud isikutelt, kes on

kantud Eestis äriregistrisse või kes on registreeritud või kelle tegevuskoht on Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigis või kolmandas riigis, kus kehtivad käesolevas seaduses sätestatud võrdväärset nõuded.“

Lisaks eelnõus toodule vajavad Eesti Advokatuuri hinnangul hetkel kehtiva rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduses läbivaatamist järgmised paragrahvid.

RTRTS § 8 – tegelik kasusaaja: Tegeliku kasusaaja mõiste vajab täpsustamist. Kohustatud subjektidele ei ole selge, kui kaugemale tuleb minna ning kuidas kontrollida äriühingu aktsionäre ning juhul, kui konkreetset füüsilist isikut, kes omaks kontrolli, ei ole. Eesti Advokatuur teeb ettepaneku reguleerida selgemalt tegeliku kasusaaja mõistet, sh ka juhud, millal tuleb tõdeda, et konkreetset kasusaavat füüsilist isikut ei ole. Ilmselgelt ei ole kogu majandussfäär üles ehitatud variisikute kasutamisele, vaid äriühingutel ja organisatsioonidel on oma iseseisvad tegevuse eesmärgid.

RTRTS § 18 – lihtsustatud korras hoolsusmeetmete rakendamine: Hetkel kehtivas RTRTS on sisuliselt ära nullitud kogu lihtsustatud hoolsusmeetmete rakendamise võimalus ja muudetud see tegelikult olematuks. Kui rakendada korraga kolme eeldust, mis peavad esinema üheaegselt, siis ei olegi praktikas võimalik lihtsustatud korras hoolsusmeetmeid rakendada, kuna RTRTS § 18 lg 4 p 3 piirab ära, et seda liiki tehingutest tulenevate kohustuste aastane koguväärtus ei või ületada 15 000 eurot. Sisuliselt tähendab see, et ettevõtte vastava valdkonna (näiteks põhitegevuse) kogukäive aastas ei või ületada 15 000 eurot ja kui ületab, siis mitte kunagi lihtsustatud korras hoolsusmeetmeid rakendada ei saa.

RTRTS § 18 lg 4, mille kohaselt on täiendavaks tingimuseks, et kohustatud isik registreerib kliendi kohta vähemalt § 23 lg 2 punktides 1-4 sätestatud andmed, sisuliselt takistab hoolsusmeetmete lihtsustatud korras rakendamist väga oluliselt, sest RTRTS § 23 lg 2 sätestab muuhulgas kohustust teha isikusamasuse tuvastamiseks esitatud isikut tõendavast dokumendist koopia, aga ka annab üksikasjaliku loetelu dokumentidest ja andmetest, mida fikseerida. Vastava sättega takistatakse isiku ja tema esindusõiguse tuvastamise tegelikku ehk sisulist lihtsustamist. Senine RAB-i ja Rahandusministeeriumi praktika on olnud kohustatud subjekti kahjustav, st kõiki seaduse kohaldamisel tekkivaid tõlgendusvõimalusi kasutatakse kohustatud subjektide kahjuks ja nende kohustusi laiendavalt.

Esiteks, eesti keeles ametlikult avaldatud direktiivis nr 2006/70/EÜ ei ole sätestatud, et lihtsustatud korra rakendamiseks toodud tingimusi tuleb kohaldada kumulatiivselt. Vastavalt ei olnud ka enne 26.12.2009. a kehtinud RTRTS-is nimetatud tingimusi sätestatud kumulatiivsena. Teiseks, vastav direktiiv ei näe ette RTRTS § 18 lg 4 p 4 toodud sätte nõuet lihtsustatud korra rakendamise tingimusena. Tegemist on seega siseriikliku „omaloominguga“, millega põhjendamatult piiratakse ettevõtlusvabadust ja blokeeritakse lihtsustatud korra kasutamist Eestis. Kolmandaks, RTRTS § 18 lg 4 p 3 ehk rahaline künnis teatud tüüpi tehingute rahalisele mahule üldiselt on igal juhul eba-proportsionaalne ettevõtlusvabaduse piirang. Eelnõu koostajate väide, et sellist piirangut peab rakendama tulenevalt nn III rahapesu tõkestamise direktiivist ja direktiivist nr 2006/70/EÜ, ei ole korrektne. Künnist on meie hinnangul rakendatud ebaõigesti.

Viimatinimetatud direktiivi nr 2006/70/EÜ kohaselt on rahaline künnis siiski mõeldud iga konkreetse toote või teenuse või tehingu (või omavahel seotud tehingute) kohta, mitte aga ühe rahalise künnisena, kuhu alla peavad mahtuma kõik sama liiki tehingud kõikide klientidega kokku. Rahalist künnist tuleks rakendada iga vastava tehingu kohta eraldivõetuna, näiteks konkreetse kliendiga sõlmitud tehing aastasel perioodil.

On selge, et ettevõtlusvabaduse realiseerimiseks ja tulu teenimiseks ei ole mõtet ühtegi äriühingut pidada, kui tema käive on alla 15 000 euro. Samuti on eelduslikult äriühingul mingi põhitegevusala, kus sõlmitakse ühte tüüpi tehinguid. Seega, lihtsustatud meetme rakendamise võimalus on praktikas lihtsalt ära kaotatud ning seaduses toodud lihtsustatud hoolsusmeetme võimalus on üksnes illusoorne. Eesti Advokatuuri hinnangul puudub RTRTS-i eesmärkidest või muudest kaalutlustest lähtuv kaalukas huvi välistada Eestis lihtsustatud hoolsusmeetmete rakendamine ja sellisel piirata ettevõtlusvabadust ebaproportsionaalselt ja eesmärgipäratult.

On igati loogiline, et direktiivide õige kohaldamise korral tuleb rahalist künnist rakendada tehingu või seotud tehingute kohta eraldi ning lihtsustatud hoolsusmeetmete kohaldamine peab olema võimalik piiramatult hulga tehingute puhul, kui need eraldivõetuna ükski ei ületa rahalist künnist, olgu selleks künniseks siis 15 000 eurot või mõni muu summa.

Seega hetkel kehtiv § 18 sisuliselt vähendab lihtsustatud korras hoolsusmeetmete rakendamise võimalused nullini, mis on aga olemuselt vastuolus ka rahapesu tõkestamise direktiividega, mis selgelt taolist lihtsustatud korda ette näevad. Tegemist on ebaproportsionaalse ja eesmärgipäratu ettevõtlusvabaduse piiramisega. Eesti Advokatuur tegi ettepaneku lihtsustatud hoolsusmeetme kohaldamise aluseid mitte kohaldada kumulatiivselt või ümber sõnastada RTRTS § 18 lg 4 p 3 selliselt, et rahaline künnis oleks kohaldatav eraldivõetuna tehingute kohta, mitte kogusummana kõikidele samalaadilistele tehingutele.

RTRTS § 56 – majandustegevuse registrist registreeringu kustutamine: RTRTS sätestab ettevõtjalt sisuliselt tegevusloa äravõtmise ajutiselt või alaliselt, kui on rikutud oluliselt või korduvalt RTRTS nõudeid. Tegemist on ebaproportsionaalse tagajärjega. Sisuliselt tähendab see vastaval tegevusalal tegevuse lõpetamist sundkorras, kui esineb korduv pisirikumine. Rõhutame, et sealjuures on RTRTS sätestatud selliselt, et ükski jurist, ka kogenud advokaat, ei suuda täpselt piiritleda, millal on hoolsusmeetmeid täidetud küllaldaselt, et riigi arvates oleks see „piisav“. Samuti ei ole võimalik defineerida, mis on „oluline“ rikkumine. Säte võimaldab ulatuslikke kuritarvitusi riigi sunnijõu aparadi poolt neile mittemeelepäraste isikute suhtes.

RTRTS 7. peatükk – vääртеokoosseisud RTRTS sätete rikkumise eest: RTRTS sätestatud vääртеokoosseisud vajavad ülevaatamist, kuna on Eesti Advokatuuri hinnangul ebaproportsionaalsed, mis võimaldavad ükskõik millist seaduse kohustatud subjekti riigi poolt karistada.

RTRTS on suures osas õiguselgusetu seadus, kuna sellest ei saa ükski kohustatud subjekt vastust, mida ta peab täpselt tegema, et tema käitumine või tema poolt rakendatud

meetmed oleksid küllaldased, et riigi subjektiivsel hinnangul on need piisavad. RTRTS põhineb suures osas sellel, et kohustatud isik peab ise hindama vastavaid riske ning valida sobivaid meetmeid. Samas on keskkriminaalpolitsei senine praktika olnud selline, et nende hinnangul mittenõuetekohane hoolsusmeetme rakendamine võrdsustatakse sellega, nagu poleks üldse hoolsusmeetmet rakendatud (või muud kohustust täidetud). Sisuliselt langeb iga ettevõtja, kes on seaduse järgi kohustatud subjektiks, järelevalve teostaja suva alla, kes hindab tema tegevuse, meetme või ükskõik millise muu käitumise ebapiisavaks RTRTS mõttes, millest järeldab, et kohustus on täitmata ja karistab väärtetokorras. Sätted võimaldavad ulatuslikke kuritarvitusi riigi sunnijõu aparaadi poolt neile mittemeelepäraste isikute suhtes. Sätted on vastuolus õigusselguse põhimõttega, kuna isikul ei ole võimalik üheselt kindlaks teha, kas ta on „piisavalt“ rakendanud meetmeid näiteks isiku tausta uurimiseks ja kas ta on välistanud tema puhul väärtetokaristuse rakendamise ohu. Näiteks ei ole mõistlikul inimesel võimalik üheselt kindlaks teha, millal ta on „ärisuhte jälgimise kohustust“ rikkunud, sest RTRTS ei sätesta konkreetset tegevust, mida selleks tegema peab. Seega, väärteto koosseisu olemasolu või puudumine sõltub karistusvõimu omavate isikute suvast ja subjektiivsetest hinnangutest. Samasugune probleem avaldub kõiki loetletud väärtetokoosseisude puhul. On suur oht, et riik nõuab järjest põhjalikumalt „detektiivtööd“ tavalistelt teenuseosutajatelt, et rahuldada kriminaalpolitsei subjektiivsetel hinnangutel põhinevaid „standardeid“ ühe või teise tegevusviisi piisavuse osas, ka tähtsusetute ja riskivabade tehingute puhul, kuna see on keskkriminaalpolitseile ja laiemalt riigi sunnijõu aparaadile mugav. Karistuse riski ebamäärasus ja koosseisude ebaselgus tekitab kohustatud subjektides pideva ebakindlustunde ja omakorda võimaldab riigil manipuleerida isikuid, mis lõpptulemusena kahjustab oluliselt ettevõtlusvabadust aga ka isikuvabadusi laiemalt.

Teiseks, karistused on ebaproportsionaalsed. Puudub igasugune põhjendatud vajadus ning praktiliselt põhineb analüüs, mispärast on vajalik niivõrd ulatuslike ja raskete karistustega väärtetokoosseisud, seda ka tähtsusetute rikkumiste puhul, kus rahapesu ega terrorismi rahastamist pole üldse toimunud ega ka mitte vastavat kahtlust ei ole. Nii näiteks võimaldavad lisatud sätted karistada laitmatu reputatsiooni ja taustaga isikut, kes on isiklikult tuttav, tehingu tegemise eest, kui isikusamasust RAB-i arvates piisavalt ei kontrollitud (näiteks pole passikoopiat), sõltumata sellest, et tegelikult on isiku taustaga kõik korras.

Praktikas tekitab suurimat probleemi väikese ja keskmise mahuga tööde, tellimuste või tehingute tegemine kohustatud subjekti poolt, kuna isiku tuvastamise, taustakontrolli ning hoolsusmeetmete rakendamiseks kuluv ebaproportsionaalselt suur tööjõu ja ajakulu ning väljaminekud taustakontrolliga seotud dokumentide hankimiseks muudavad majanduslikult mõttetuks tehingut teha, tööd või tellimust vastu võtta. Tehinguga kaasnev tülikus ja karistuste risk, kui järelevalve hinnangul ei ole meetmed siiski piisavad, ei kaalu paljudel juhtudel üles tehingust saadavat majanduslikku kasu.

Sellest tulenevalt on RTRTS ja selles toodud kohustuste mõistlikuks ja tõhusaks rakendamiseks vajalik:

Esiteks, konkretiseerida hoolsusmeetmed, mida täpselt peab kohustatud subjekt tegema, ning selgelt sätestada, millal on tegevus küllaldane. Praegune RTRTS, mida ei

muuda paremaks ka tehtavad muudatused, on kindlasti kohaldaja jaoks ülimalt õigus- selgusetu õigusakt.

Teiseks, tagada riiklikult vajalikud abivahendid (näiteks luua tasuta andmebaasid koos tõhusa otsingumootoriga, mis komplekselt teeb isiku taustaotsingu kõikides vajalikes andmebaasides, sh tuues välja kõik isikuga seotud ja geograafilised jm riskid, samuti otsiks välja vastavate riikide äriregistritest vajalikud andmed otsitava isiku kohta). Vaatamata suulistele lubadustele, ei ole riik teinud selles osas erilisi edusamme, küll aga on lükatud vastutus seaduse kohaldajatele.

Kolmandaks, kindlasti on vajalik sätestada konkreetne rahaline alampiir, millest väiksemamahuliste tehingute puhul ei tule üldse seadust kohaldada muul juhul, kui üksnes kahtluse tekkimise korral. Majanduslikult on mõttetu tuvastada isikut näost näkku ja läbi viia taustakontrolli protseduuri, kui tegelikult vajab isik üksnes väga väikese ja tähtsusetu tehingu tegemist, nõustamist või abi. Ka teiselt poolt vaadatuna, kui isikul on vaja tehingu tegemiseks esitada virnade viisi dokumente, tõestada oma isikusamasust ja muud tausta, et saada tehtud lihtne tehing või saada odav teenus, siis ta loobub sellest. Näiteks võib tuua väga tõsised takistused, mis on tekkinud välismaiste asutajate poolt aktsiaseltsi asutamise kaasnava EVK konto avamisel läbi mõne pangaga. Ebaselgus, milliseid dokumente peab esitama ja hankima, toob asja venimise nädalateks. Seega on mõistlikum asutada äriühing mõnes teises Euroopa Liidu riigis, kus ei ole taolisi probleeme, nagu on tekkinud ja süvenemas Eestis.

Kehtiv RTRTS takistab isikutel tehingu tegemist ja teenuse ostmist ning sisuliselt piirab nende isikute kui ka kohustatud subjektide õigusi ja vabadusi ebamõistlikul moel. Seaduseelnõu autorid ega ka riik laiemalt ei ole teostanud ühtegi teadaolevat adekvaatset analüüsi, millise koormuse toob RTRTS nõuete punktuaalne täitmine kaasa kohustatud subjektidele ja nende klientidele, kes peavad igaks juhuks nõudma, esitama ja koguma hulgaliselt andmeid ja dokumente, ning kas vastav koormus on eesmärgipärane, proportsionaalne ja vajalik RTRTS eesmäärke silmas pidades.

3.4 Halduskohtumenetluse seadustiku § 73 lõike 5 sõnastusest

Eesti Advokatuuri poole pöörduiti seoses 1. jaanuaril 2012. aasta jõustuvate halduskohtumenetluse seadustiku (HkMS) muudatustega. Nimelt olid advokaadid mures HkMS § 73 lõike 5 sõnastuse pärast, mis võimaldab advokaadile menetlusedokumente igal ajal kätte toimetada automaatse kättesaamis- ja saatmiskinnitusega. Kuivõrd juhatuse nõustus, et vastav säte võib oluliselt kahjustada advokaatide huve halduskohtumenetluses, juhiti Justiitsministeeriumi tähelepanu vastavale probleemile ja edastati Eesti Advokatuurile esitatud analüüs sätte põhiseadusele vastavuse küsimuses.

Nimetatud seaduse § 73 lõige 5 sätestab järgmist:

§ 73. Elektrooniline kättetoimetamine

(5) Advokaadile ja haldusorganile ning saaja nõusolekul ka muule isikule võib menetlusedokumendi kätte toimetada elektrooniliselt ka automaatse kättesaamis- või saatmiskinnitusega.

Seega 01.01.2012 jõustuva HkMS-ga, mille § 73 lõikega 5 muudeti kohtu poolt advokaadile menetluskohandi elektroonsel kätetoimetamisel selle kättesaaduks lugemise korda viisil, et kättesaaduks võib lugeda ka dokumendi, mille kohta saaja ei ole kohtule eraldi kättesaamiskinnitust saanud, vaid kohtule on saabunud automaatse kättesaamis- või saatmiskinnituse dokumendi jõudmisest saaja postkasti.

Analüüsi tulemusena leiti, et seadusandja on andnud õigusjõu seaduse sättele, mille kooskõla põhiseadusega on tugevasti kaheldav. Olukorras, kus kohtumenetluses koheldakse erinevalt volitatud esindajaid menetluskohandi elektroonsel kätetoimetamisel, rikutakse 1) PS § 24 lõikest 2 koosmõjus PS § 15 lõikest 1 tulenevat õigust tõhusale kohtumenetlusele, õigust viibida oma kohtuasja juures ning aktiivselt selles osaleda; 2) PS §-st 31 koosmõjus PS § 29 lõikest tulenevat ettevõtlusvabadust ja vabadust valida tegevusala ning 3) PS § 15 lõikest 1 koosmõjus PS § 12 lg 1 esimesest lausest tulenevat poolte protsessuaalse võrdsuse põhimõtet.

Eeltoodust lähtuvalt paluti teha Riigikogule ettepanek 27.01.2011 vastuvõetud ja Vabariigi Presidendi poolt 14.02.2011 väljakuulutatud Halduskohtumenetluse seadustiku (HkMS) § 73 lõike 5 kooskõlla viimiseks Põhiseadusega pöördumises toodud põhjustel.

3.5 Justiitsministri määrus „Advokaadi kinnitamistoimingud“ eelnõu kohta

Eesti Advokatuurile saadeti arvamuse avaldamiseks justiitsministri määruse „Advokaatide kinnitamistoimingud“ eelnõu.

Kuigi praktikas ei esine advokaatide poolt kinnitusemärke andmist väga tihti (näiteks 2010. aastal kinnitati ärakirju 368 korral ning allkirju 38 korral), võiks ka advokaatidel, sarnaselt teistele kinnitamisepädevust omavatele isikutele, olla ärakirjade digitaalse kinnitamise võimalus. Eeltoodust tulenevalt toetas advokatuur digitaalse kinnitusemärke regulatsiooni lisamist määrusesse, mis annab advokaadile võimaluse kinnitada ärakirja digitaalselt.

Eesti Advokatuuri hinnangul ei ole kinnitamistoimingute raamatute elektroonilise vormi nõue põhjendatud, kuna kinnitamistoimingute raamatu elektroonilise pidamise korral tuleb kord aastas teha raamatu andmebaasi kannetest väljatrükk. Eelnõu §-i 8 lg 2 võiks muuta selliselt, et lubatud oleks kinnitamistoimingute raamatu nii elektrooniline kui paberandjal pidamine ja vastava sätte võiks sõnastada näiteks järgmiselt: „Kinnitamistoimingute raamatut peetakse paberandjal või elektrooniliselt.“

Pitseri- ja allkirjanäidise esitamise korra osas leidsime, et seni kehtinud määruse alusel Justiitsministeeriumile esitatud näidised peaks Notarite Kojale üle andma Justiitsministeerium, mitte ei tuleks nõuda, et advokaadid peavad kogu varem läbitud protseduuri kordama. Selguse mõttes võiks määrusesse lisada vastava üleminekusätte.

Senises praktikas ei ole reljeefpitsat olnud mitte igal advokaadil eraldi, vaid advokaadibürool on olnud reljeefpitsat ja igal advokaadil personaalne värvipitsat. Eeltoodud võiks olla määruses sõnaselgelt välja toodud. Nimetatut reguleerib näiteks advokatuuri

juhend kinnitamistoimingute tegemiseks, mille § 2 lõiked 1 ja 2 võiks olla eeskujuks vastava regulatsiooni väljatöötamisel.

Kuivõrd advokaadi kinnitamistoiminguid ei tule praktikas tihti ette, siis ei ole otstarbekas kasutada igal advokaadil lisaks nimelisele värvipitsatile ka eraldi nimelist reljeefpitsatit. Eelnõu eesmärgiks on küll ühtlustada kinnitamistoiminguid reguleerivaid õigusakte, kuid seejuures tuleb arvesse võtta kutsetega seotud erisusi. Näiteks erinevalt notaritest teevad advokaadid märkimisväärselt vähem kinnitamistoiminguid ja seetõttu ei ole advokaatide puhul põhjendatud lisaks nimelisele värvipitsatile ka nimelise reljeefpitsati omamine. Senises praktikas on advokaadid kasutanud lisaks advokaadi nimelisele värvi- või reljeefpitsatile advokaadibüroo nimelist reljeefpitsatit. Siiani ei ole sellega praktikas probleeme ilmnenud ja seetõttu jääb Eesti Advokatuurile arusaamatuks, miks peab kehtivat korda muutma. Eesti Advokatuuri hinnangul ei ole põhjendatud hästi toimiva praktika muutmine, ka õiguskindlus on väärtus, mida tuleb seaduse ja määruste muutmisel arvesse võtta.

3.6 Eesti Advokatuuri ettepanekud võlgnike maksedistsipliini parandamiseks

Justiitsministeerium on algatanud arutelu oma kohustusi mittetäitvate isikute suhtes rakendatavate tõhusamate meetmete leidmiseks ja ellurakendamiseks. Eesti Advokatuuril olid eeltooduga seoses alljärgnevad ettepanekud.

Eesti Advokatuuri hinnangul on võitluses kohustusi mittetäitvate isikutega oluline kohtumenetluse kiirus ja sundtäidetava lahendi saamiseks ei tohiks kuluda ebamõistlikult pikk aeg. Vajadus osaleda isegi vaidlustamata võlgade sissenõudmiseks aeganõudvas, tülikas ja kulukas kohtumenetluses tõstab paratamatult kohtusse pöördumiste ja võlgade sissenõudmiste osas nõ käegalöömist arvu, mis omakorda suurendab paratamatult pahatahtlike võlgnike kindlustunnet. Samas peab Eesti Advokatuur äärmiselt oluliseks, et kohtumenetluste kestuse lühendamine ei kahjustaks kohtumenetluse kvaliteeti.

Lisaks menetlusaja mõistlikumaks muutmisele aitab võlgnike maksedistsipliini parandamisele kaasa tõhus täitemenetlus, mis parandab võlausaldajate kaitset. Õigusraamistik, mis ei taga täitedokumendi olemasolul võla kiiret sissenõudmist, võib põhjustada pahatahtlikes võlgnikes karistamatuse tunde ja seega ajendada neid makseid omakasu eesmärgil teadlikult sooritamata jätma.

Sotsiaalselt tundlike nõuete puhul peaks riik, sarnaselt elatisabi seadusele, omandama nõude ja hoolitsemise ise võla sissenõudmise eest. Isikutel võiks olla õigus taotleda riigilt abi tingimusel, et ta algatab võla sissenõudmiseks kohtumenetluse isiku vastu, kes kohustust ei täida. Riigi poolt makstav abi on vaadeldav osana võlast, mida makstakse võla maksmiseks kohustatud isiku eest. Võla katteks makstud raha nõuab riik hiljem võlgnikult sisse. Seega ei ole tegemist toetusega, vaid võlanõude üleminekuga riigile. See oleks igati põhjendatud ka seetõttu, et isikul võivad puududa andmed võlgniku kohta, kuid riigil on võimalik seda hõlpsamalt hankida tõhustades erinevate institutsioonide omavahelist koostööd ja seda eeskätt just omavahelise operatiivse andmevahetuse osas, et asjaomased asutused saaksid koheselt kasutusele võtta vajalikud meetmed kohustuste täitmisest kõrvalehoidmise vältimiseks.

3.7 Karistusseadustiku muutmise seaduse eelnõu (nõ inimkaubandust puudutavad küsimused)

Justiitsministeeriumist saadeti arvamuse avaldamiseks karistusseadustiku muutmise seaduse eelnõu, millega kavandatakse muuta orjastamise koosseisu sõnastust ning täiendatakse karistusseadustikku uue koosseisuga, mis puudutab alaealiste suhtes toime pandud inimkaubandust.

Advokatuur pidas vajalikuks märkida, et eelnõu §-des 133 ja 133¹ on kuriteo koosseisus objektiivse tunnusena märgitud muuhulgas „muu tegevus“. Nimelt, KarS § 133 lg 1 muudatuste kohaselt on kuriteo tunnused sõnastatud järgmiselt:

- a) inimese värbamine, vedu, üleandmine, majutamine, vastuvõtmine või muu tegevus;
- b) kui see on toimepandud vägivalda, pettuse või vabaduse võtmisega, ära kasutades isiku sõltuvat seisundit või haavatavust või teist isikut kontrolliva isiku nõusoleku saavutamiseks on tehtud makse või muu soodustus või on see vastu võetud ning
- c) kui selle tagajärjel võib isik sattuda olukorda, kus ta on sunnitud teise isiku kasuks töötama, teenust osutama, prostitutsiooniga tegelema või laskma ennast muul viisil seksuaalselt ära kasutada, laskma endalt eemaldada elund või kude või täitma muud kohustust;
- d) samuti isiku punktis c nimetatud olukorras hoidmine.

Inimkaubanduse toimepanemine alaealise suhtes on sätestatud eraldi KarS § 133¹ lg 1, mille kohaselt on kuriteo tunnused sõnastatud järgmiselt:

- a) noorema kui kaheksateistaastase isiku värbamise, veo, üleandmise, varjamise, majutamise, vastuvõtmise või muu tegevuse eest,
- b) kui selle teo tagajärjel võib noorem kui kaheksateistaastane isik sattuda olukorda, kus ta on sunnitud teise isiku kasuks töötama, osutama teenust, tegelema prostitutsiooniga või laskma ennast muul viisil seksuaalselt ära kasutada, laskma endalt eemaldada elund või kude või täitma muud kohustust,
- c) samuti noorema kui kaheksateistaastase isiku sellises olukorras hoidmine.

Jääb arusaamatuks, mida on eelnõu §-des 133 ja 133¹ „muu tegevuse“ all silmas peetud, kusjuures sellekohased selgitused puuduvad ka eelnõu seletuskirjas. Advokatuur peab vajalikuks siinkohal märkida, et ei inimkaubanduse lisaprotokoll ega direktiiv sätesta objektiivse tunnusena „muud tegevust“. Inimkaubanduse lisaprotokoll artikli 3 kohaselt on inimkaubanduse tunnuseks ekspluateerimise eesmärgil isiku värbamine, vedamine, üleandmine, majutamine või vastuvõtmine. Inimkaubanduse direktiivis on seda loetelu täpsustatud ning sätestatud järgnevalt – ekspluateerimise eesmärgil isiku värbamine, transportimine, üleviimine, majutamine ja sellele järgnev vastuvõtmine, sealhulgas kõnealuse isiku üle teostatava kontrolli vahetumine või üleandmine.

Advokatuuri hinnangul ei ole „muu tegevus“, kui määratlemata õigusmõiste kasutamine, kooskõlas õigusselguse põhimõttega. Õigusselguse põhimõte tuleneb teatavasti Eesti Vabariigi põhiseaduse § 13 lõikes 2 sätestatud riigivõimu omavoli keelust. Selle kohaselt peab seadus võimaldama inimesel avaliku võimu tegevust teatava tõenäosusega ette näha. Õigusselguse põhimõtet on seotud ka PS §-st 10 tuleneva õiguskindluse

põhimõttega. Advokatuur nendib, et teatud juhtudel on määratlemata õigusmõistete kasutamine põhjendatud, kuna tegeliku elu situatsioonide rohkust ei ole lihtsalt võimalik kasuistlikult kirjeldada. Samas tuleb olla ettevaatlik määratlemata õigusmõistete kasutamiseга karistusõiguse valdkonnas. Rahvusvahelises praktikas ei ole peetud põhjendatuks kasutada muu tegevuse mõistet ja advokatuuri hinnangul ei ole selle kasutuselevõtt põhjendatud ka Eestis.

3.8 01.09.2011. a jõustuva kriminaalmenetluse seadustiku § 43 lg 2 p 4

27.01.2011. a vastu võetud ja 01.09.2011. a jõustuva kriminaalmenetluse seadustiku § 43 lg 2 p 4 sätestab, et kaitsja määrab uurimisasutuse, prokuratuuri või kohtu taotlusel Eesti Advokatuur, kui kaitsja ei saa ilmuda kohtuistungile üldmenetluse asjas, milles ta on võtnud kaitsekohustuse, ja ta ei ole endale nimetanud asenduskaitsjat. Seega, nimetatud sättest tulenevalt peab Eesti Advokatuur alates 01.09.2011. a sekunda kas isiku ja kokkuleppelise või isiku ja määratud kaitsja vahelisse suhtesse ja määrama isikule uue kaitsja, kuigi isikul ja kaitsjal on tõenäoliselt valminud kohtumenetluse ajaks koostöös kaitseplaani ja tekkinud usalduslik suhe. Uus kaitsja ei ole seevastu kriminaalasja asjaoludega kursis, kuid peab samas koheselt asuma isikut kohtumenetluses kaitsma. Nii hetkel kehtiva kriminaalmenetluse seadustiku kohaselt kui ka pärast 01.09.2011. a jõustuvaid muudatusi on kaitsjal kriminaaltoimikuga tutvumiseks ette nähtud äärmiselt lühike aeg. Kui esialgu määratud kaitsja on kriminaaltoimikuga määratud ajal tutvunud, siis kaitsja väljavahetamise korral puudub uuel kaitsjal ajalisel võimalus vajalikul määral materjalidega tutvuda ja kohtuistungiks ette valmistada. See ei ole kooskõlas Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni art 6 lg 3 p b sätestatuga, mille kohaselt kahtlustataval/süüdistataval on õigus saada piisavalt aega ja võimalusi enda kaitse ettevalmistamiseks ja Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikast tuleneva põhimõttega, et süüdistataval on õigus õigusabile, mis on praktiline ja efektiivne, mitte teoreetiline ja illusoorne. KrMS § 43 lg 2 p 4 jõustumisel ja rakendamisel tekib olukord, kus süüdistatav ei ole paremas positsioonis võrreldes sellega, kui tal ei oleks kaitsjat üldse.

KrMS § 43 lg 2 p 4 ei võta arvesse, mis põhjustel kaitsja kohtusse ilmuda ei saa ja miks kaitsja ei ole määranud asendajat. Eesti Advokatuuri hinnangul ei ole taoline lähene mine õige ja uue advokaadi määramine on põhjendatud vaid juhul, kui seda nõuavad kohtualuse isiku huvid. Näiteks ei saa olla põhjendatud esialgse kaitsja menetlusest kõrvalejätmine, kui advokaadil ei ole võimalik kohtuistungile ilmuda haiguse, teise, varem määratud kohtuistungil vm mõjuva asjaolu tõttu, millest advokaat on kohut nõuetekohaselt teavitanud. Sätte rakendamisel võib tekkida olukord, kus advokaat ei saa mõjuval põhjusel kohtuistungil osaleda, kuid kuna ta tegutseb advokaadibüroos ainukesena advokaadina, kaotab ta võimaluse sama isiku kaitsmist menetluse hilisemas etapis jätkata, sest isikule on määratud uus kaitsja. Neil advokaatidel, kes tegutsevad üksi või väikeses advokaadibüroos, on asenduskaitsja määramine ilmselgelt raskendatud.

Advokaadist kaitsja peab kriminaalmenetluses tegutsedes arvestama nii kriminaalmenetluse seadustikus kui ka advokatuuriseaduses sätestatuga. Eesti Advokatuuri eetikakoodeksist tulenevalt ei või advokaat võtta kliendi poolt pakutud ülesannet vastu, kui tema töökoormus seda ei võimalda, samuti siis, kui advokaadi kutseoskused- ja teadmised selles

valdkonnas ei võimalda kliendi huve parimal võimalikul viisil kaitsta. Kui advokaat rikub eetikakoodeksis sätestatud ja kui advokaadi tegevuses ilmnevad distsiplinaarsüüteo tunnused, algatatakse advokaadi suhtes aukohtumenetlus. Seega on juba kehtivas õiguskorras olemas meetmed, millega tagada advokaatide kohtuistungitel osalemine ja uue ebamõistliku sätte rakendamine ei ole põhjendatud ning õigusriigile kohane.

Kuivõrd vastav säte ei ole vajalik soovitud eesmärgi saavutamiseks, pidas Eesti Advokatuur vajalikuks juhtida tähelepanu nimetatud probleemile ja alljärgnevalt on välja toodud märkused sätte põhiseadusele vastavuse küsimuses.

Eesti Vabariigi põhiseadus kahtlustatava ja süüdistatava kaitseõigust otsesõnu põhiõigusena ei nimeta, kuid PS §-st 151 tuleneb riigi kohustus sätestada seaduses esinduse ja kaitse korraldus kohtumenetluses. PS § 21 lg 1 lause 2 kohaselt tuleb kuriteos kahtlustatavale anda viivitamatult võimalus valida endale kaitsja ja kohtuda temaga.

EIOK artikkel 6 sätestab üldised õiglase kohtupidamise põhimõtted ja EIOK art 6 lg 3 p c kohaselt peab kuriteos süüdistataval olema õigus kaitsta end ise või enda poolt valitud kaitsja abil või saada tasuta õigusabi juhul, kui õigusemõistmise huvid seda nõuavad ja süüdistataval ei ole piisavalt vahendeid õigusabi eest tasumiseks. EIOK on Riigikogu ratifitseeritud välisleping ja selle prioriteetsust Eesti seaduste ning muude õigusaktide suhtes on tunnustanud Riigikohus.¹ Seega, tulenevalt EIOK siduvusest Eesti õiguskorras tuleb ka süüdistatava kaitseõigust käsitleda põhiõigusena.

Riigikohus on märkinud, et PS § 21 lg-s 1, EIOK art 6 lg 3 p-s c ning menetluseadustikus sätestatu kohaselt kehtib Eesti kriminaalmenetluses kaitseõiguse tagamise põhimõte, mis on suunatud eeskätt kriminaalmenetluse käigu eest vastutavatele ametiisikutele: uurijale, prokurörile ja kohtule ning advokatuuriseaduse (edaspidi AdvS) § 3 punktist 5 tulenevalt ka Eesti Advokatuurile. Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikas on asutud seisukohale, et riik peab süüdistatavale tagama sellise õigusabi, mis on praktiline ja efektiivne ning mitte lihtsalt teoreetiline ja illusoorne².

Mõistet „kaitseõigus“ kasutatakse kahes tähenduses. Laiemas tähenduses hõlmab kaitseõigus isiku õigust kaitsjale, aga ka muid õigusi, näiteks kahtlustatava/süüdistatava õigust küsitleda teda süüstavaid ütluseid andnud tunnistajat jne. Riigikohus on kaitseõigust laiemas mõttes defineerinud järgmiselt: „Kaitseõigus on menetlusõiguse üks põhilisi õigusriiklikke põhimõtteid ning annab isikule õiguse kaitsta end talle esitatud süüdistuse vastu seaduses ettenähtud vahenditega.“³ Kitsamas tähenduses hõlmab kaitseõigus aga isiku õigust kaitsjale.

Seaduses sätestatud juhtudel on kaitsja osavõtt kogu kriminaalmenetlusest kohustuslik ning kaitsja võib olla seejuures lepinguline või määratud. Nagu eelnevalt märgitud, lepingulise kaitsja valimise õigus on isiku põhiõigus. Määratud kaitsja korral võib isik valida kaitsja, kui kaitsja on nõus kaitseülesande täitmiseks võtma, muul juhul ei ole isikul õigust valida määratud kaitsjat.

1 RKÜKo 06.01.2004 nr 3-1-3-13-03, p 11

2 Riigikohtu kriminaalkolleegiumi 29.01.2001. a määrus nr 3-1-1-3-02, p 7.1

3 Riigikohtu kriminaalkolleegiumi 22.11.2002. a määrus nr 3-1-1-114-02, p 7.3

01.09.2011. a jõustuv KrMS § 43 lg 2 p 4 sätestab, et kaitsja määrab uurimisasutuse, prokuratuuri või kohtu taotlusel Eesti Advokatuur, kui kaitsja ei saa ilmuda kohtuistungile üldmenetluse asjas, milles ta on võtnud kaitsekohustuse, ja ta ei ole endale nimetanud asenduskaitajat. Seega on piiratud isiku õigust valida kriminaalmenetluses endale konkreetne kaitsja ja olla kaitstud kogu menetluse kestel sama advokaadi poolt. Seeläbi on tuvastatud PS § 15, § 21 lg 1 ja EÕIK art 6 lg 3 p c koostoimest tulenev kaitseõiguse riive nii kitsamas kui laiemas tähenduses. Kitsamas selles mõttes, et isikult on võetud võimalus olla kaitstud enda valitud kaitsja poolt ja laiemas selles tähenduses, et isikult on võetud võimalus kaitsta end talle esitatud süüdistuse vastu seaduses ettenähtud vahenditega.

Tulenevalt PS §-st 11 võib õigusi ja kohustusi piirata ainult kooskõlas põhiseadusega ning sealjuures peavad piirangud olema demokraatlikus ühiskonnas vajalikud ega tohi moonutada piiratavate õiguste ja vabaduste olemust (proportsionaalsuse põhimõte). KrMS § 43 lg 2 p 4 sisalduva kaitseõiguse riive materiaalse õiguspärasuse tuvastamisel tuleb hinnata selle põhiõiguse riive legitiimset eesmärki ja proportsionaalsuse põhimõtte järgimist.

Kriminaalmenetluse seadustiku eelnõu seletuskirja kohaselt on sätte eesmärk anda sõnaselgelt kohtu käsutusse täiendav meede, mille abil minimeerida kohtuistungite venimist. Seletuskirjas on märgitud, et kuigi ka kehtiv KrMS § 43 lõike 2 punkt 3 annab võimaluse määrata kaitseüleandeid mittetäitva kaitsja asemele uus kaitsja, on praktikas kõheldud, kas see kehtib ka kohtuistungi kontekstis. Muudatuse tulemusel mitmetimõistetavus kõrvaldatakse. Seletuskirja kohaselt kinnitab muudatuse vajalikkust muuhulgas ka Justiitsministeeriumi kriminaalpoliitika osakonna poolt 2010. a suvel läbiviidud lühianalüüs võistlevas menetluses vahialusega kohtuistungite edasilükkamise põhjustest, millest ilmneb, et kaitsja ilmumatajäämine omas nende põhjuste hulgas märkimisväärset kaalu.

Seega on sätte eesmärk takistada kohtumenetluste venimist ja piirangu kehtestamisega tagada kohtusüsteemi efektiivne toimimine. Kohtusüsteemi efektiivsuse tagamine on põhiseaduses väljenduv põhiseaduslik õigusväärtus, mis suudab tagada kohtupidamise mõistliku aja jooksul ning seeläbi ausa kohtupidamise ja isikute õiguste parema kaitse. Kohtute menetluslik tõhusus on oluline nii kohtusüsteemi funktsioneerimiseks tervikuna (kohtute üldise töökoormuse seisukohalt) kui ka igale kohtuasjale mõistliku aja jooksul lahendi tagamiseks (kohtuasja menetlemise pikkus, väljendatud õiguses oma kohtuasja menetlemisele mõistliku aja jooksul EIÕK art 6 lg-s 1).⁴ Seega on kaitsja menetlusest kõrvalajamiseks ja sellega kaasnevaks kaitseõiguse riiveks olemas legitiimne eesmärk.

Uue kaitsja kaasamine menetlusse juhul, mil esialgne kaitsja ei saa ilmuda kohtuistungile üldmenetluse asjas, milles ta on võtnud kaitsekohustuse, ja ta ei ole endale nimetanud asenduskaitajat, kiirendab vaieldamatult kohtumenetlust. Seega puudub kahtlus, et tegemist on sobiliku vahendiga taotletava legitiimse eesmärgi saavutamiseks.

Samas ei ole käesolev meede Eesti Advokatuuri hinnangul vajalik, kuna leidub alternatiive, mis võimaldavad saavutada nimetatud eesmärki põhiõigusi vähem või üldse

mitte piiraval viisil. Kuivõrd seletuskirjas on toodud, et Justiitsministeeriumi kriminaalpoliitika osakonna poolt 2010. a suvel läbiviidud lühianalüüsist võistlevas menetluses vahialusega kohtuistungite edasilükkamise põhjustest ilmnes, et kaitsja ilmumatajäämine omas nende põhjuste hulgas märkimisväärset kaalu, siis jääb arusaamatuks, miks kohtud ei ole teavitanud Eesti Advokatuuri advokaatide kohtuistungile mitteilmumisest. KrMS § 270 lg tuleneb, et kui kaitsja jääb kohtuistungile ilmumata, lükkatakse kohtulik arutamine edasi. Advokaadist kaitsja ilmumata jäämisest teatakse advokatuuri juhatusel. Kohtud on advokatuuri teavitanud näiteks käesoleva aasta 7 kuu jooksul vaid kahel korral. Seega tekib küsimus, kas seletuskirjas toodud väide ei vasta tõele või jätvad kohtud oma seadusest tuleneva kohustuse täitmata. Neil juhtudel, mil Eesti Advokatuuri on advokaadi ilmumata jätmisest teavitanud, on asja arutatud juhatuse istungil ja vajadusel saadetud asi arutamiseks aukohtule. Eesti Advokatuuri hinnangul distsiplineerib see advokaate määratud kohtuistungitele ilmuma. Seega aitaks eesmärgi saavutamisele oluliselt kaasa ka hetkel kehtivate normide nõuetekohane rakendamine kohtute poolt ja vajalik ei oleks taolise uue normi rakendamine, mis riivab oluliselt isikute kaitseõigust.

Samuti mõjutaks oluliselt kohtumenetluse kestust kohtusüsteemi kasutuses oleva tööjõu ressursi suurendamine. Ka Riigikohtu esimees on alles 16.06.2011 antud ülevaates kohtukorralduse, õigusemõistmise ja seaduste ühetaolise kohaldamise kohta⁵ nentinud, et Eesti kohtusüsteem töötab hetkel tema kasutuses olevat tööjõu ressursi arvestades oma võimete piiiril. Ilmselt toob tööjõu ressursi suurendamine kaasa riigile täiendavaid kulusi, kuid Eesti Advokatuuri hinnangul ei tohiks kohtumenetluste kestuse lühendamise ja kulutuste tagasihoidmise hinnaks olla kohtumenetluse kvaliteedi langus. Kohtuasi võib olla keerukas ja menetlus võib võtta rohkem aega erinevatel põhjustel, kuid selle efektiivse korraldamise eest vastutab kokkuvõttes riik. Riik peab täitma oma kohustused ja tagama efektiivse õigusemõistmise sõltumata kuludest, s.o organiseerima oma õigussüsteemi selliselt, et see vastaks EIÕK 6 artikli nõudmistele (vt näiteks Zimmermann ja Steiner v Šveits). Teisisõnu – riik võib osutada süüdlaseks ka sel põhjusel, kui ta ei ole olnud suuteline eraldama piisavalt jõude ja vahendeid õigusemõistmissüsteemi efektiivseks ja kiireks toimimiseks. Riigi eneseõigustus suurtest asjade arvust ja kohtute ülekoormatusest ei ole Euroopa Inimõiguste Kohtu silmis argument. Ülekoormus ei teki üleöö ning riigil tuleb vastavalt kas suurendada kohtunike arvu, revideerida ja korrastada menetlusnorme, lihtsustada ja kaasajastada asjaajamise korda, korrigeerida oma halduspraktikat jne. Samas Eesti Advokatuur nõustub Riigikohtu esimehe tõdemusega, et tarvis on süsteemseid struktuurilisi muudatusi ning vaid menetlusseadustike muutmine või kohtunike arvu suurendamine soovitud tulemust ei anna.

Lisaks eeltoodule aitab soovitud eesmärgi saavutamisele kaasa kohtuistungite aegade mõistlik kokkuleppimine. Advokaatide tihedast töögraafikust tulenev kohtuistungite ilmumata jätmine ei saa olla põhjuseks kohtuasjade venimisel ning sellest tulenevalt ei tohi jääda kaitsealuste huvid kaitseta. Samas peab kohus kohtuistungite aegade määramisel arvesse võtma advokaatide mõistlikke avaldusi kohtuistungite aegade mittedobimise kohta ja määrama võimalusel istung kõigile osapooltele sobivale ajale. Eesti Advo-

5 Ettekanne Riigikogu 2011. aasta kevadistungjärgul, http://www.riigikogu.ee/?page=muu_kysimus&op=ems&eid=1347753&u=20110609094430

katuurile teadaolevalt määravad kohtunikud kohtuistungeid aegadele, mil advokaadil juba on ees kas mõni kohtuistung või näiteks eelnevalt planeeritud koolitus vmt. Kahtlemata peavad osapooled kohtuistungis aegade kokkuleppimisel arvestama KrMS § 15¹ sätestatud põhimõttega, mille kohaselt arutab kohus kohtuasja ühtse tervikuna ning tagab võimalikult kiire lahendini jõudmise, samas on paratamatu, et kohtuistungis aeg peab sobima nii kohtunikule, prokurörile kui ka advokaadile. Kuivõrd kõigi osapoolte graafikud ei ühti, tekib praktikas olukordi, kus näiteks ühest osapooltest tulenevalt tuleb esialgu pakutud istungi aega muuta. See tuleneb asjaolust, et üldjuhul ei ole keegi osapooltest seotud vaid ühe kohtuasjaga ning uute istungiaegade määramisel tuleb paratamatult arvestada varem määratud istungiaegadega. Osapooled peaksid igal taolisel juhul suhtuma olukorda mõistlikult ja heatahtlikult. Kui kohtuistungis ajad kooskõlastatakse mõistlikult kõigi osapoolte vahel ja istungid määratakse aegadele, mis sobivad kõigile osapooltele, tekiks ka vähem olukordi, mil advokaadid peavad objektiivsetest asjaoludest tulenevalt kohtuistungile ilmumata jätma.

Kokkuvõtteks leiab Eesti Advokatuur, et kaitseõiguse piiramine eelmainitud eesmärgi saavutamiseks ei ole vajalik.

Lisaks sellele, et Eesti Advokatuuri hinnangul ei ole KrMS § 43 lg 2 p 4 näol tegemist vajaliku meetmega soovitud eesmärgi saavutamiseks, on nimetatud meede vastuolus riigi õigusabi jätkuvuse põhimõttega.

Riigi õigusabi seaduse §-s 17 on sätestatud riigi õigusabi jätkuvuse põhimõte, mida on rõhutatud ka Euroopa Liidu Nõukogu 27.01.2003 direktiivis 2003/8/EC. Riigi õigusabi jätkuvuse põhimõttest tulenevalt säilib riigi õigusabi saanud isiku õigus riigi õigusabile asja ülekandumisel mõneks teiseks riigi õigusabi liigiks ning varasemalt määratud advokaat jätkab isikule riigi õigusabi osutamist. RÕS § 19 on üldpõhimõtena ette nähtud, et riigi õigusabi osutajaks määratud advokaat ei või keelduda isikule riigi õigusabi osutamisest ega lõpetada isikule õigusteenuse osutamist enne asja lõplikku lahendamist. Selles väljendubki RÕS §-s 17 sisalduva riigi õigusabi jätkuvuse printsiibi teine pool. Seega, kui kohtumenetluse kestel toimub advokaadi väljavahetamine, siis ei ole järgitud riigi õigusabi jätkuvuse põhimõtet.

Kriminaalmenetluse puhul seisavad riigi ees vastanduvad huvid, mida tuleb mõistlikult tasakaalustada – ühelt poolt huvi kuritegude väljaselgitamiseks ja süüdlase karistamiseks ning teiselt poolt menetlusaluse isiku huvi vältida tema põhiõiguste põhjendamatu või ebaproportsionaalset riivet ja tagada seaduslik ja õiglane menetlus. Kriminaalmenetluse reeglitel on kaks ülesannet: viia õige tulemuse saavutamiseni ning tagada õiglane menetluskäik. Neid kaht ülesannet tuleb täita samaaegselt ning ühte ei saa eelistada teisele. Kohtute tegevus peab olema kooskõlas ülaltoodud põhimõtetega ning menetluse eesmärgi saavutamiseks ebamõistlike meetmete rakendamine ei ole põhjendatud ning õigusriigile kohane. Kui riigi õigusabi saaja kaitsmisega tegelevad erinevad kaitsjad, on ilmselgelt raskendatud riigi õigusabi saaja usalduslik suhe kaitsjaga ja kaitseõiguse tagamise põhimõte muutub vaid näilikuks.

01.09.2011. a jõustuva KrMS § 43 lg 2 p 4 sätestatud kaitsjate vahetamine toob kaasa riigieelarveliste vahendite ebamõistliku kasutamise. Esialgu määratud advokaat on

viinud end kurssi süüdistuse asjaoludega, töötanud koostöös riigi õigusabi saajaga väl- ja kaitseplaani ja seadusest tulenevalt on advokaat õigustatud saama selle eest ka tasu. Uue advokaadi määramisel tuleb maksta ka uuele advokaadile vastavate toimingute eest. Seega toimub ühe töö eest topelttasustamine, mida kindlasti ei saa aktsepteerida.

Kokkuvõtteks leiab Eesti Advokatuur, et seadusandja on andnud õigusjõu seaduse sätele, mis ei ole kooskõlas põhiseadusega. Eeltoodust lähtuvalt palub Eesti Advokatuur teha Riigikogule ettepanek 27.01.2011. a vastu võetud ja 01.09.2011. a jõustuva kriminaalmenetluse seadustiku § 43 lg 2 p 4 kooskõlla viimiseks põhiseadusega pöördu- mises toodud põhjustel.

3.9 Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi eelnõu, mis käsitleb õigust kaits- jale kriminaalmenetluses ja õigust teatada kinnipidamisest

Eesti Advokatuur avaldas toetust Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi eelnõu vastuvõtmisele, mis käsitleb õigust kaitsjale kriminaalmenetluses ja õigust teatada kin- nipidamisest ning mille eesmärk on parandada kahtlustatava või süüdistatava õigusi. Eelnõu vastuvõtmine on vajalik tagamaks ühtsed miinimumnõuded ja suurendamaks vastastikust usaldust õigusasutuste vahel ja seeläbi hõlbustada vastastikuse tunnustami- se põhimõtte rakendamist.

Hetkel on Euroopa tasandil üksikisikute põhiõiguste tagamises kriminaalmenetluses veel arenguruumi. Kuigi liikmesriigid on Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kait- se konventsiooni ning kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti osalised, ei tekita see iseenesest piisavat usaldust teise liikmesriigi kriminaalkohtusüsteemi vastu. Seetõttu on eelnõu näol tegu olulise vahendiga ja tuleb toetada eelnõu vastuvõtmist, et tagada vähemalt eelnõus ettenähtud tasemel isikute põhiõigusi. Kuivõrd 30. novemb- ril 2009 justiits- ja siseküsimuste nõukogu poolt vastu võetud teekaart on koostatud tervikuna, siis selle mõju avaldub täiel määral alles pärast selle kõikide osade rakenda- mist. Käesoleva eelnõu vastuvõtmine on seejuures oluline samm edasi, kuid jätkama peab ka ühtsete meetmete väljatöötamisega seoses õigusega saada tasuta õigusabi.

Kuna eelnõu analüüsimiseks oli advokatuuril aega kõigest 6 tööpäeva, siis esmalt ana- lüüsis advokatuur eelnõu vastuvõtmise vajalikkust üldiselt ja nagu eelnevalt rõhutatud, jõudis järeldusele, et eelnõu vastuvõtmine on kaitseõiguse tagamise seisukohast vaa- datuna äärmiselt oluline. Tulevalt ajalisest piiratusest ei olnud võimalik eelnõu kõiki artikleid põhjalikult analüüsida, kuid esialgse analüüsi tulemusena tegi advokatuur ka konkreetseid ettepanekuid kaitseõiguse veelgi tõhusamaks tagamiseks, rõhutades see- juures, et eelnõu ka esitatud kujul on pikk samm edasi tagamaks isikute põhiõigusi.

Advokatuuri hinnangul on artiklis 8, millega lubatakse liikmesriikidel teha õigusest kaitsjale erandeid, sätestatud eeldus erandite tegemiseks sõnastatud ebamääraselt ja ei ole piiritletud kindla advokaadiga, kellele erand kohaldub. Praeguses sõnastuses kohal- dub erand advokaatidele üldiselt.

Artikli 9 (1) punktis a sätestatud eeldus, mille kohaselt peab loobumise korral isik olema eelnevalt saanud õigusalast nõu või teda peab olema muul viisil täielikult infor-

meeritud tema loobumise tagajärgedest, ei pruugi ilma eelneva õigusnõustamiseta tähendada, et sellest õigusest peetakse praktikas kinni, eriti uurimisasutustes.

Artiklis 11 (4) sätestatud piirang kaitsja tegevuse ulatuse osas ei ole advokatuuri hinnangul õigustatud. Artikkel 11 lõikes 3 sätestatud nn topeltkaitse põhimõte on oluline samm edasi Euroopa vahistamismäärusega seotud menetlustes ja advokatuur on seisukohal, et vahistamismääruse andnud riigis tegutsevale kaitsjale piirangute seadmine ei ole vajalik, kuivõrd kumbki kaitsja peab oma kutsetegevuse nõuetest tulenevalt nagnii rakendama vaid selliseid vahendeid ja viise oma kaitsealuse huvide kaitseks, mis on nende pädevuses ning ühtlasi vajalikud ja kohased. Seega on ka topeltkaitse rakendamisel igas liikmesriigis kehtivate kutsetegevuse üldiste nõuetega tagatud, et kumbki kaitsja täidab menetluses omi funktsioone ning üksteise tegevusi ei dubleerita.

Eesti Advokatuur kutsus Justiitsministeeriumi ja Vabariigi Valitsust üles toetama kõnealuse direktiivi edasist menetlemist ja vastuvõtmist ning lähtuma eelnõu menetluse käigus muudatus- ja parandusettepanekute üle otsustamisel sellest, et need teeniksid eelkõige kaitseõiguse parema tagamise huvi. Ilma isiku õigusega kvaliteetsele ja tõhusale kaitsja abile kriminaalmenetluses ei ole võimalik rääkida õiglasest kohtupidamisest. Rahvusvaheline koostöö kriminaalasjades, mis on Euroopa Liidus rajatud vastastikuse usalduse põhimõttele, saab advokatuuri hinnangul sisuliselt toimida vaid siis, kui Euroopa Liidu instrumentidega on kehtestatud ka miinimumnõuded kaitseõiguse tasemele. Siiani ei ole Euroopa Komisjoni vastavasisulised ettepanekud kahjuks liikmesriikide toetust leidnud, kuid me loodame, et selle direktiivi menetlus viiakse edukalt lõpuni ning see ei jää viimaseks seadusandlikuks algatuseks antud valdkonnas.

3.10 Korruptsioonivastase seaduse eelnõu

Korruptsioonivastase seaduse eelnõu § 12 lõikes 1 esitatakse ametiisikud, kellele laieneb deklaratsiooni esitamise kohustus. Tulenevalt eelnõu § 12 lõike 1 punktist 2 on deklareerimiskohustus teiste seas ka avalik-õigusliku juriidilise isiku juhtorgani, välja arvatud üldkogu, liikmel. Seega laieneb korruptsioonivastase seaduse eelnõu kohaselt deklareerimiskohustus ka Eesti Advokatuuri juhatusel liikmetele.

Advokatuurile jääb arusaamatuks, milline on advokatuuri juhatusel liikme võimalik korruptsioonirisk. Advokatuuri hinnangul puudub kutseorganisatsiooni aspektist lähtuvalt advokatuuri juhatusel liikmetel korruptsioonirisk ja sellest tulenevalt vajadus deklaratsiooni esitamiseks. Advokatuur tegi ettepaneku muuta eelnõu § 12 lõike 1 punkti 2 selliselt, et deklaratsiooni esitama kohustatud isikute ringist oleksid välistatud kutseorganisatsioonid. Advokatuuri arvates ei ole põhjendatud deklaratsiooni esitamiseks kohustatud isikute ringi valimatu laiendamine.

Korruptsioonivastase seaduse eelnõu seletuskirjas on märgitud, et *Euroopa Nõukogu korruptsioonivastane ühendus GRECO on juba 2003. aastal soovitanud Eestil MHD süsteemi üle vaadata (Second Evaluation Round. Evaluation Report on Estonia 2004; <http://greco.coe.int>). Kehtiva MHD-de süsteemi peamised probleemid on andmete formaalsus, esitajate rohkus ja sellega kaasnev halduskoormus ja ebatõhus järelevalve ning MHD esitamise protseduuri keerulisus*. Seega on deklaratsiooni esitamiseks kohustatud isikute

ringi valimatu laiendamine vastuolus seletuskirjas tooduga. Esitajate rohkus põhjustab halduskoormuse tõusu ja põhjustab seeläbi ebatõhusat järelevalvet. Lisaks eeltoodule on selline sekkumine kutseorganisatsiooni juhtorganite liikmete majandushuvidesse ja nende piiramatu avalikustamine ebaproportsionaalne.

Ka Vabariigi Valitsuse poolt 03.04.2008 korraldusega nr 164 heaks kiidetud strateegia „Korruptsioonivastane strateegia aastateks 2008-2012“ kohaselt on võrreldes praeguse korraga vaja kehtestada uus majanduslike huvide deklareerimise kord. Vastuvõetav eelnõu peab vähendama nende ametiisikute arvu, kellel deklaratsiooni esitamine on seadusest tulenevalt kohustuslik (kõrgemad ja vastutusrikkamatel positsioonidel olevad ametiisikud) ning kelle deklaratsioonid on avalikud.

4. Advokaadi kutsetegevus ja kutse-eesitika

4.1 Kaebused advokaatide tegevuse peale

Aruandlusperioodil menetles juhatus kokku 120 kaebust, neist 76 vandeadvokaadi, 40 vandeadvokaadi vanemabi, 1 vandeadvokaadi abi ning 3 advokaadibüroo tegevuse peale. Juhatus otsusel tehti 33-l juhul ettepanek aukohtumenetluse algatamiseks.

4.2 Juhatus poolt teostatud järelevalve

2011. aastal kontrollis juhatus kahteteist advokaadibürood. Advokaadibüroode valikul lähtuti juhuvaliku printsiibist, et valikus oleksid suuremad ja väiksemad bürood üle Eesti, kuid võeti arvesse ka advokaatide tegevuse peale esitatud kaebuseid. Järelevalve eesmärgiks on ühest küljest advokatuuri liikmete distsiplineerimine, teisest küljest vajadus saada informatsiooni selle kohta, kas esineb vajadus erinevate juhendite, eeskirjade, näidiste vms välja töötamiseks advokatuuri tasandil. Oluline on ühtlustada kolleegide tööd ja praktikat ning tõsta teenuse osutamise ja kutsealase professionaalsuse taset. Järelevalve käigus kontrollitakse advokaadibüroo pidamist ja asjaajamist reguleerivate sätete järgimist ning õigusteenuse osutamisega seonduvate nõuete täitmist. Muuhulgas kontrollitakse advokaadibüroo tegevuseks vajalike kordade ja juhendite olemasolu ning nendest juhindumist. Samuti kontrollitakse, kuidas on advokaadibüroos korraldatud kliendi ülesande vastuvõtmine, kliendilepingu sõlmimine ja õigusteenuse osutamine ning kliendimaterjalide hoidmine ja tagatud kutsesaladuse hoidmine. Kontrolli eesmärk on hinnata, kas advokaadibürood ja advokaadid juhinduvad oma tegevuses seadusest ja kutse-eesitika nõuetest.

Kontrollitud büroodes olulisi puuduseid ei tuvastatud, millest võib järeldada, et advokaadibürood on vastu võtnud vajalikud meetmed tagamaks seaduses sätestatud nõuete järgimine ja täitmine. Kahes advokaadibüroos ei olnud ühtset kliendilepingute registrit. Ühe advokaadibüroo puhul juhtis juhatus advokaadibüroo pidaja tähelepanu vajadusele pöörata rohkem tähelepanu huvide konflikti vältimisele.

Advokaadibüroode korralise kontrollimise tulemuste alusel on eetika- ja metoodikakomisjoni poolt koostatud advokaadibüroo pidamise juhend, mis on advokatuuri juhatus poolt 07.02.2012. aastal kinnitatud.

4.3 Riigi õigusabi korraldamise üle teostatud järelevalve

Menetlejate, prokuröride ja kohtunike poolt advokaadi määramine

Juhatus, teostades järelevalvet riigi õigusabi korraldamise üle ning riigi õigusabi jaoks eraldatud rahaliste vahendite kasutamise üle, teostas muuhulgas järelevalvet ka riigi õigusabi osutava advokaadi määramise korra üle.

Riigi õigusabi osutava advokaadi määramise ainupädevus on advokatuuriseaduse §-st 64¹ ja riigi õigusabi seaduse (RÕS) §-st 18 lg 1 tulevalt advokatuuril. Vastavalt RÕS §-le 18 lg 2 ei ole kohtul, prokuratuuril või uurimisasutusel õigust leppida advokaadiga kokku riigi õigusabi osutamises ega määrata riigi õigusabi osutavat advokaati. Korralise järelevalve käigus said aga teatavaks juhtumid, kus kohtunikud, prokurörid ja menetlejad määrasid ise riigi õigusabi osutava advokaadi ning põhjendused niisuguseks käitumiseks olid jäänud märkimata nii määruses kui RIS-s. Sellest tulenevalt pidas juhatus vajalikuks nimetatud institutsioonidele veel kord rõhutada, et põhimõtte, mille kohaselt kuulub advokatuuri ainupädevusse riigi õigusabi osutava advokaadi määramine, on oluline selleks, et kaotada isiklikud seosed riigi õigusabi määraja ja osutaja vahel ning seeläbi tõsta riigi õigusabi kvaliteeti ja tagada riigi õigusabi saajate õiguste parem kaitse. Advokatuur mõonab, et riigi õigusabi jätkuvuse ja kaitsealuse huve arvestades võib olla otstarbekas suunata töö konkreetsele advokaadile, kuid sel juhul peaks see olema advokatuurile teada.

Advokatuur palus selgitusi iga üksikjuhtumi kohta. Kui esitatud selgitustest selgus, et kohtunikul, prokuröril või menetlejal ei olnud õigust määrata ise advokaati, siis vajadusel juhiti sellele tähelepanu. Lisaks tuvastati juhtumeid, kus menetleja või prokurör oli kõigist enda poolt määratud advokaatidest määranud väga suures osas riigi õigusabi saaja kaitsjaks ühe ja sama advokaadi. Olgugi, et vajalikud põhjendused olid selleks kas RIS-s või määruses märgitud, küsis advokatuur selle kohta selgitused ning selgus, et esines juhtumeid, kus tegemist ei olnud õigusabi saaja tahtega.

Istungite kuulamine

Selleks, et saada objektiivset ülevaadet riigi õigusabi raames õigusteenust osutavate advokaatide kutsetegevusest, otsustas advokatuuri juhatus 07.06.2011 toimunud istungil kontrollida riigi õigusabi osutavate advokaatide juhendumist oma kutsetegevuses seadusest ja kutse-eetika normidest ning nimetatud eesmärgil teostada juhuvaliku põhimõttel õigusabi osutavate advokaatide kutsetegevuse kontrolli kohtuistungitel. Kontrolli viisid läbi advokatuuri juristid, viibides kuulajana kokku üheteistkümmel avalikul kohtuistungil, teostades järelevalvet kokku 11 advokaadi tegevuse osas. Ühel korral ei ilmunud esindaja kohtuistungile ning ühel istungil hilines esindaja istungile 20 minutit. Kohtuistungile mitteilmumise osas selgitas juhatus välja, et see oli tingitud varem toimunud kohtuistungi pikemast kestvusest kui esialgselt oli planeeritud ning advokaat oli võtnud kasutusele meetmeid teavitamiseks kohut antud asjaoludest. Juhatus pööras antud juhtumi osas advokaadi tähelepanu, kuidas taolises olukorras peaks tegutsema. Ülejäänud kohtuistungitel advokaatide kutsetegevuses ja kutse-eetika nõuete täitmises minetusi ei tuvastatud.

Kiireloomulised tellimused

Riigi õigusabi korraldamisel on advokatuuri juhatus analüüsinud kiireloomuliste tellimuste esitamist, mh nende osakaalu tellimuste üldisest mahust ning dünaamikat. Analüüsist on selgunud, et RIS sisestatud tellimustest moodustavad väga suure osa kiireloomulised tellimused, kusjuures uurimisasutustest esitatud tellimuste kogu mahust on keskmiselt 89% kiireloomulised. Analüüsi käigus on advokatuuri juhatus täheldanud ka kiireloomuliste tellimuste arvu stabiilset kasvu. Advokatuur on juhtinud eraldi Politsei- ja Piirivalveameti tähelepanu suurele osale tellimustest, kus advokatuurile antakse advokaadi nimetamiseks aega vähem kui 2 tundi, aga pööranud üldises plaanis selles osas kõigi uurimisasutuste, prokuratuuri ja kohtute tähelepanu. Lisaks tekitab muret taoliste tellimuste stabiilne kasvutendents. Advokatuur selgitas, et tellimus tuleb sisestada esimesel võimalusel, kui riigi õigusabi vajadus on selgunud. Lisaks viitas advokatuur, et mõistlik ajaplaneerimine võimaldab vältida RIS-i ülekoormust ja tagab, et advokatuur saaks advokaadi õigeaegselt nimetatud ning ka nimetatud advokaadil oleks võimalik asuda viivitamata riigi õigusabi osutama ja korraldada oma tegevus selliselt, et tal oleks võimalik õigeaegselt osaleda menetlustoimingutes.

Riigi õigusabi korras kaitsja määramisest KrMS § 43 lg 2 p 4 alusel

KrMS § 43 lg 2 p 4 sätestab, et kaitsja määrab uurimisasutuse, prokuratuuri või kohtu taotlusel Eesti Advokatuur, kui kaitsja ei saa ilmuda kohtuistungile üldmenetluse asjas, milles ta on võtnud kaitsekohustuse, ja ta ei ole endale nimetanud asenduskaitsjat. Nimetatud sätte rakendamise osas on pöördunud advokatuuri poole advokaadid, kes on olnud kokkuleppelised kaitsjad. RÕS § 6 lg 2 kohaselt saab kriminaalmenetluses riigi õigusabi, oma majanduslikust seisundist sõltumata, füüsilisest isikust kahtlustatav või süüdistatav, kes ei ole kaitsjat valinud kokkuleppel ja kelle kriminaalasjas on kaitsja osavõtt seaduse järgi kohustuslik või kes taotleb kaitsja osavõttu. Kuivõrd advokatuurile teadaolevalt oli mõlemal nimetatud õigusabi saajal olemas kokkuleppeline kaitsja, siis advokatuuri hinnangul ei olnud antud isikud riigi õigusabi saamiseks õigustatud isikud, mistõttu tühistas advokatuur antud tellimused RIS-s.

Järelevalvest riigi õigusabi vahendite kasutamisel ja tasukorra p 47 tõlgendamisel

Advokatuuri juhatus otsustas oma 04.10.2011. a toimunud istungil kontrollida üle kõik alates 01.01.2010. a ühe advokaadibüroo advokaatide või advokaadibüroo pidaja poolt esitatud tasutaotlused ja valikuliselt kontrollida üle ka teiste advokaatide või advokaadibüroo pidajate poolt esitatud riigi õigusabi tasutaotlused ning analüüsida tekkinud olukorda ja võtta kasutusele vajalikud meetmed enammakstud summade tagasinõudmiseks. Advokatuuri juhatus kontrollis seejärel üle kõik alates 01.01.2010. a antud advokaadibüroo advokaatide poolt esitatud tasutaotlused, misjärel edastas juhatus väljavõtted järelevalve käigus tuvastatud võimalikest enammakstud summadest riigi õigusabi osutamise eest makstud tasude osas advokaatidele selgituste saamiseks. Edastatud selgituste pinnalt tuvastas juhatus lõpliku summa, mis on enammakstud õigusabi osutamise kohta jõudmiseks kulutatud aja eest tasude osas ning vastavad summad nõuti tagasi.

Lisaks kontrollis advokatuuri juhatus valikuliselt perioodil jaanuar 2010. a kuni juuli 2011. a 25 advokaadibüroo 43 advokaadi esitatud kokku 125 tasutaotlustes õigusabi osutamise kohta jõudmiseks kulutatud aja eest taotletud summasid. Advokaatidelt paluti selles osas täiendavaid selgitusi 21 tasu taotluse osas. Edastatud selgituste pinnalt tuvastas juhatus lõpliku summa, mis on enamakstud õigusabi osutamise kohta jõudmiseks kulutatud aja eest tasude osas ning vastavad summad nõuti tagasi.

Tasu taotlemine

Juhtumi osas, kus advokaat oli esitanud kohtule tasutaotluse toiminguga eest, mida ta ei ole teostanud, on juhatus teinud ettepaneku alustada aukohtumenetlust.

5. Välissuhtlus

2011. aastal osales Eesti Advokatuur jätkuvalt CCBE tegevuses. Advokatuuri esindajate koosseis CCBE komiteedes ja töögruppides ei ole aruandeperioodil muutunud. Advokatuuri esindajad CCBE-s on:

Delegatsiooni juht – Marti Hääl
 Õigusabi – Marti Hääl
 Kutsekindlustus – Marti Hääl
 Konkurents – Marti Hääl
 Äriõigus – Maivi Ots
 Kutse-eetika – Sten Luiga
 Kriminaalõigus – Jaanus Tehver
 Rahapesu tõkestamine – Hannes Vallikivi
 Euroopa lepinguõigus – Ene Soop

Olulisemad teemad CCBE-s on olnud:

- CCBE jätkas Euroopa Komisjoni tellitud uuringu läbiviimist (*Factsheets on defendants' rights*), mille eesmärk oli saada igalt liikmesriigilt siseriiklikud ülevaated süüdistatava õigustest kriminaalmenetluses. Uuringus osales Eesti Advokatuuri nimetatud siseriiklik ekspert vandeadvokaat Jaanus Tehver.
- CCBE on jätkanud tööd *Find-A-Lawyer* (FAL) otsingumootori arendustega ja tegelema aktiivselt liikmesriikide kaasamisega. Nimetatud projekti raames on loodud CCBE liikmesriikide vaheline otsingusüsteem advokaatide leidmiseks eesmärgiga tagada isikutele parem juurdepääs õigusemõistmisele. FAL lihtsustab ja kiirendab advokaatide otsingut üle Euroopa ühest kohast ja kõigis Euroopa Liidu keeltes. Hetkel on FAL-i näol tegu CCBE pilootprojektiga, kuid Euroopa Komisjon on kinnitanud CCBE-le, et teeb otsingumootori läbi oma e-Justice kodulehe isikutele kättesaadavaks. Ka Euroopa Liidu Nõukogu, millele otsingumootorit esitleti, on avaldanud CCBE-le heameelt selle projekti üle ja palunud CCBE-l kaasata võimalikult kiiresti ka teised liikmesriigid sellesse projekti.
- Lisaks on CCBE töötamas kahe uue projektiga – *Find-A-Lawyer2* (FAL2) ja *European Training Platform* (ETP). FAL 2: projekti peamine eesmärk on kontrollida läbi FAL süsteemi nende advokaatide e-isikusamasust, kes esitavad dokumente läbi Euroopa e-õiguskeskkonna portaali. Kui advokaat allkirjastab e-menetluse käigus dokumendi, kontrollib süsteem, kas allkirjastaja on advokaat. ETP: projekti ees-

märk on luua IT platvorm, kus advokaadid võivad leida informatsiooni koolitusvõimaluste kohta teistes EL riikides (samuti on võimalik kaasata Eestis tegutsevaid koolituspakkujaid, et Eestis tegutsevatel advokaatidel oleks võimalik leida informatsiooni ka Eestis toimuvate koolituste kohta ühest kohast).

- CCBE on aktiivselt avaldanud toetust Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi eelnõu vastuvõtmisele, mis käsitleb õigust kaitsjale kriminaalmenetluses ja õigust teatada kinnipidamisest ning mille eesmärk on parandada kahtlustatava või süüdistatava õigusi. Direktiivi vastuvõtmine on vajalik tagamaks ühtsed miinimumnõuded ja suurendamaks vastastikust usaldust õigusasutuste vahel ja seeläbi hõlbustada vastastikuse tunnustamise põhimõtte rakendamist.
- 2011. aasta novembris valiti CCBE presidendiks 2012. aastaks Dr Marcella Prunbauer-Glaser. President on lubanud erilist rõhku panna kahtlustatava õigusele kaitsjale kriminaalmenetluses ja sellega seonduvalt ka riigi õigusabi küsimustele.
- CCBE inimõiguste auhind
Tänavune CCBE inimõiguste auhind anti Tunesia Advokatuuri presidendile Hr Abderrazak Kilanile tema pühendumise eest inimõiguste kaitsele nõ Jasmiiini Revolutsiooni (2010-2011) ajal. CCBE rõhutas advokaatide ja advokatuuri tähtsust demokraatlike väärtuste ja inimõiguste kaitsmisel taolistes oludes.

Lisaks arvukatele CCBE päringutele ja küsimustikele, mis on suunatud CCBE tegevuses vajalike otsuste eelnõude või seisukohtade väljatöötamiseks, on Eesti Advokatuur vastanud teiste riikide advokatuuride päringutele Eesti seadusandluse ja regulatsioonide kohta.

Advokatuuri juhatus saab jätkuvalt arvukalt kutseid esindajate lähetamiseks mitmesugustele välisriikides toimuvatele üritustele. Arvestades advokatuuri eelarve piiratud võimalusi, on juhatus võtnud seisukoha lähetada esindajad üksnes Eesti Advokatuuri jaoks olulist tähtsust omavatele üritustele.

Eesti Advokatuuri esindasid:

- Esimees Toomas Vaher, juhatusel liige Ants Karu ning kantsler Kristel Voltenberg 14. jaanuaril 2011. a Vilniuses Leedu Advokatuuri poolt korraldatud *Baltic Presidential meeting*l;
- Esimees Toomas Vaher 3.-5. märtsil 2011. a Viinis toimunud Euroopa Advokatuuride Presidentide Konverentsil, kus keskseks aruteluteemaks oli „*Media-Freedom – Rule of Law*“. Eesti Advokatuuri esindava delegatsiooni liikmena osales üritusel ka vandeadvokaat Aivar Pily;
- Esimees Toomas Vaher 19. märtsil 2011. a Läti Advokatuuri 90. aastapäeva tähistamisel;
- Vandeadvokaat Rando Antsmäe 13. mail 2011. a Berliinis Saksamaa Liitvabariigi Advokatuuri poolt korraldatud konverentsil teemal "*Ethics- A Lawyer's Issue*";
- Kantsler Kristel Voltenberg 15.–17. septembril 2011. a toimunud CEEBA (*Chief Executives of European Bar Associations*) konverentsil Interlakenis, Šveitsis;
- Esimees Toomas Vaher 31. oktoobril – 04. novembril 2011. a Dubais IBA iga-aastasel konverentsil;
- Juhatusel liige Andrus Lillo 3.–5. novembril 2011. a toimunud konverentsil Berliinis *11th Berlin Conference of the European Lawyers' Profession*;

- Juhatuse liige Jaanus Tehver aasta jooksul toimunud CCBE kriminaalõiguse komitee istungitel ja kohtumistel “*Cross border Networking for defence lawyers meeting*”.

Euroopa Advokatuuride presidentide 39. konverents Viinis

3. kuni 5. märtsini 2011 toimus Euroopa Advokatuuride presidentide 39. konverents Viinis, kus Eesti Advokatuur oli esindatud vastavalt ürituse tavadele koosseisus esimees Toomas Vaher ja endine esimees Aivar Pilv. Tegemist oli väga kõrgetasemelise ürituste seeriaga, mille seekordseks läbivaks teemaks oli vastandlike õigushüvede: sõnavabaduse ja privaatsuse kaitse pörkumine. Lisaks ametlikule tõisele osale toimusid konverentsi raames mitmed vastuvõetud oluliste ametikandjate poolt: 3. märtsi õhtul Viini raekojas linna juhtide poolt korraldatud vastuvõtt, 4. märtsi lõuna ajal korraldas vastuvõtu Austria Liidukantsler ning 4. märtsi pärastlõunal võttis delegatsioonid oma ametiruumides vastu Austria Liidupresident Heinz Fischer, 5. märtsil Austria justiitsminister Claudia Bandion-Ortner. 5. märtsi õhtul toimus traditsiooniline juristide ball. Ürituste seeria oli väga hästi korraldatud ning võimaldas saada väga häid kontakte Euroopa riikide advokatuuride juhtidega.

Läti Advokatuuri 90. aastapäev

19. märtsil 2011 toimus Läti Advokatuuri 90. aastapäeva pidulik tähistamine Riias, kus väliskülalistena osalesid ka Eesti Advokatuuri esimees ja Leedu Advokatuuri esimees. Eesti Advokatuuri esimees esines ka tervituskõnega ning õnnitles Läti kolleege aastapäeva puhul. Balti riikide advokatuuride juhid tõdesid heameelega, et advokatuuride koostöö ja suhtlemine on tihenenum.

Põhjamaade ja Balti advokatuuride juhtide kohtumine

29. aprillil 2011 kohtusid Tallinnas Põhjamaade ja Balti advokatuuride juhid. Üritusel osalesid Eesti, Läti, Leedu, Soome, Rootsi, Norra, Taani ning Islandi advokatuuride juhtorganid. Advokatuuride esimeeste, aseesimeeste ning tegevjuhtide kokkusaamisel arutati advokaatide tegevuse ning õigussüsteemidega seotud aktuaalseid küsimusi.

Kokkusaamise avas Eesti Advokatuuri esimees Toomas Vaher. Järgnevalt juhatasid osalevad riigid sisse ettekanded erinevatel teemadel. Jutuks tuli advokaadi konfidentsiaalsus (Norra), advokaatide tegevuse jälgimine (Leedu), advokatuuri liikmete ennetav järelevalve (Soome), huvide konflikti reguleerimine (Rootsi), kutsenõuete ühtlustamine advokatuuri liikmeks saamisel (Eesti) ning olukord rahvusvahelistes erialaorganisatsioonides (Taani). Balti riigid osalesid sellel üritusel kolmandat korda; üle-eelmisel aastal Soomes toimunud kokkusaamisel usaldati järgmise ürituse korraldamine Eestile. Üritus pidi Tallinnas toimuma juba läinud aasta aprillis, kuid lükati tuhapilve tekitanud lennupiirangute tõttu aasta hilisemaks.

International Conference of Jurists

Londonis toimunud rahvusvahelisel juristide konverentsil pälvis Eesti Advokatuuri kantsler Kristel Voltenberg aukirja advokatuuritegevuse edendamise eest. „Tunnustus on suur kummardus Eesti Advokatuurile ning tema senisele tegevusele. See ei ole esimene kord kui advokatuuri tegemisi rahvusvaheliselt esile tõstetakse – ühe näitena võib tuua palju huvi tekitanud riigi õigusabi infosüsteemi RIS eduka käivitamise ning tööhoidmise,“ ütles Voltenberg.

Auhinna kaaskirjas tõstetakse esile Kristel Voltenbergi rolli rahvusvahelises õigusvaldkonnas ning tema professionaalsust advokatuuri õiguste kaitsmisel. Lisaks märgiti tema kesksel rollil naiste ja vähemkindlustatute õiguste kaitsel. Voltenbergi pühendunud toetusel käivitati 2010. aasta juunis Tallinnas, Tartus ja Pärnus heategevuslik nõustamisprojekt „Hea nõu lastega peredele“, mille raames advokaadid nõustavad abivajajaid pereõiguse vallas.

Aukirja andis üle Ühendkuningriigi Ülemkohtu president lord Phillips of Worth Matravers koos Adish Aggarwalaga, kes on konverentsi korraldanud Juristide Rahvusvahelise Nõukogu president. Konverentsi korraldamisel osalesid ka Inglise ja Walesi advokatuurid. Kokku anti aukirjad kaheksas kategoorias, nagu näiteks äri- ja IT õigus, kriminaalõigus, õigushaldus ja teised.

Koostöövõimalustest idapartnerlusriikide advokatuuridega

Advokatuuri kantsler kohtus 30. augustil Eesti Idapartnerluse Keskuse direktori Vahur Madega arutamaks advokatuuri uutes arengusuundades käsitletud võimalikku koostööd teiste, eeskätt endiste NSVL liiduvabariikide, advokatuuridega. Kohtumisest võtsid osa ka Eesti Diplomaatide Kooli direktor Ekke Nõmm ning advokatuuri arendus- ja koolitusspetsialist Reilika Reemaa. Kohtumise käigus tõsteti esile kolm nn prioriteetset riiki, n.o Gruusia, Ukraina ja Moldova. Lepiti kokku valmistada ette advokatuuri pöördumine nimetatud riikide advokatuuride poole kaasates Eesti Idapartnerluse Keskuse ja Välisministeeriumi, samuti Eesti Suursaadiku Ukrainas ja Moldovas, Lauri Lepiku, kellega advokatuuri kantsleril oli kokkusaamine Kiievis 25. augustil.

6. Advokatuuri liikmete ühistegevusest

2011. aastal jätkusid ühised teatrikülastused. Aasta jooksul külastati Eesti Draamateatri, Tallinna Linnateatri, Teatri NO99 ning Eesti Nuku- ja Noorsooteatri etendusi (näiteks käidi Karlssoni tembutamist vaatamas sajase seltskonnaga).

Advokatuuri üldkogu järgselt toimus 6. mail 2011. aastal mehhiko stiilis pidu Tex-Mex restoranis Mõnus Margarita, Pärnus. Peo märksõnadeks olid mehhiko muusika, rikkalik mehhiko toit ning tequila.

Advokatuuri jõuluõhtu pidulik osa peeti Laitse Graniitvillas. Öhtujuhi Tõnis Millingu eestvedamisel viidi läbi viktoriin ning luulekonkurss. Meeleoluka etteastega astus üles advokatuuri segakoor. Öhtu peaesinejaks oli suurepärase tšellokvartett C-JAM. Esma-kordselt oli võimalik üritusele minna kõigil ühiselt Hansabussi bussidega. Tagasi toodi rahvas bussidega otse jätkupeole Klubisse Teater, kus pidu kestis hommikutundideni.

2011. aasta sügisel kolmandat hooaega alustanud advokatuuri segakoorile oli aasta teguderohke. Lisaks juba mainitud ülesastumisele advokatuuri jõulupeol esineti dirigent Veronika Portsmuthi poolt juhendatuna mitmetel kontsertidel. Äramärkimist vääriksid kevadised kontserdid Mustpeade majas Misa Creollaga ning Estonia Teatris Five Negro Spiritualiga. Samuti osaleti augustikuus toimunud XI noorte laulu- ja tantsupeol „Maa ja Ilm“. Koos lauldi nii Eesti Kaitseväge segakoori kui ka orkestriga, samuti Kultuuripealinna segakooriga. Sügisel astuti koos 160 lauljaga üles The Queen

Symphony heategevuskontserdil Nokia Kontserdimajas. Kontserdi tulu läks haavata saanud sõjaväelaste laste hariduse toetamiseks.

Eesti Advokatuuri korvpallivõistkond võitis 2011. aasta sügisel Tartus Noorte Advokaatide Ühingu Sügisürituse raames toimunud korvpalliturniiri, alistades Tartu Ülikooli õigusteaduskonna II kursuse ja magistrantuuri võistkonnad. Advokaatidest olid parimateks punktitoojateks Tambet Toomela, Raiko Lipstok ja Indrek Leppik.

7. Advokatuuri liikmete osalemine heategevusprojektides

7.1 Hea nõu lastega peredele

“Hea nõu lastega peredele” on osutunud väga oodatud võimaluseks saada advokaatidelt professionaalset nõu pereõiguse vallas ning ainuvõimalik tee on projekti jätkamine. Selleks on advokaadid oma nõusoleku ka andnud. Täna on nõu saanud ligi 350 inimest ja kõik need juhtumid on ühtlasi vaadeldavad kui võimalikud riigi õigusabi juhtumid, millele riik oleks nõustamiseks raha eraldanud, kuid mis tänu projektile said advokaatide poolt nõustatud pro bono ehk tasuta. Samas on mõnest juhtumist edaspidi saanud kohtuasi, kasutades ka riigi õigusabi võimalusi.

Lastekaitse Liit ja Advokatuur peavad oluliseks ka lastekaitsealase teabe, eeskätt õiguslike teadmiste, laiema auditooriumini viimist. Samuti leiavad pooled, et advokaadid võiksid senisest veelgi aktiivsemalt osaleda lastekaitse teemasid ning perekonnaõigust ja sellega kaasnevat küsimusi puudutavate seaduste, eeskätt nende eelnõude, mh uue lastekaitse seaduse, väljatöötamisel ja arutelul. Advokatuur jätkab ka Lastekaitse Liidu poolt väljaantava ajakirja „Märka Last“ toetamist – seda nii rahaliselt kui advokaatide poolt artiklite kirjutamisega õiguslikel teemadel.

MTÜ Lastekaitse Liit juht Alar Tamm on rõhutanud, et Lastekaitse Liit peab projekti jätkumist väga vajalikuks ning hindab kõrgelt Eesti Advokatuuri panust laste heaolu tagamisel. „Projekt “Hea nõu lastega peredele” on heaks näiteks ja eeskujuks eri sektorite vahelisest efektiivsest koostööst,“ on Tamm kommenteerinud.

Projekti raames nõustati 2010. aastal kokku 165 inimest ning 2011. aastal Tallinnas 126 ja Tartus 42 inimest. Kokku on „Hea nõu lastega peredele“ raames seni nõustatud ligi 350 inimest.

Nõustamine keskendub perekonnaõigusele, mille alla kuuluvad näiteks laste õigused, vanemate kohustused suhtes lastega, samuti õigused ja kohustused erinevates perekonnamudelites, üksikvanema õigused ja muud teemad. Nõustamine hõlmab ka perekonnaõigusega otseselt seonduvaid õigusvaldkondi. Nõustamisel tutvustatakse ka riigi õigusabi olemust ja pakutavaid võimalusi ning vajadusel abistab advokaat abitaotluste vormistamisel. Valdav enamus nõustatavate probleemidest on seotud vanemate õiguste ja kohustustega laste suhtes, nagu näiteks lapse hooldusõiguse, elukoha ja elatistraha sissenõudmisega seonduv; teemaks on olnud ka isade õigused.

2011. aastal nõustas abivajajaid 12 advokaati: Tallinnas vandeadvokaadid Eva Tibar-Šuvalov, Maria Mägi, Maire Arm, Helina Luksepp, Ene Mõtte, Piret Simm, Ene Ahas; vandeadvokaadi vanemabid Kairi Pobbul, Helen Hääl ja Helen-Lumelille Tomberg; vandeadvokaadi abid Senny Pello ja Veronika Aunpu; Tartus vandeadvokaadid Li Uiga ja Marian Priks.

Eesti Advokatuur ja MTÜ Lastekaitse Liit leppisid kokku, et heategevuslik nõustamisprojekt „Hea nõu lastega peredele“, mille raames advokaadid nõustavad pereõiguse vallas abivajajaid, jätkub ka 2012. aastal. Uuel aastal toimuvad tasuta nõustamised kolmapäeviti Tallinnas, Lastekaitse Liidu infokeskuses Märka Last (Tõnismägi 3). Nõustamised toimuvad eelneva registreerimise alusel.

7.2 Koostööst Heateo Sihtasutusega

2009. aasta kevadel käivitunud Eesti Advokatuuri koostöö Heateo Sihtasutusega jätkus ka 2011. aastal. Aktiivsed projektid ja nõustajad on toodud alljärgnevalt:

Advokaadibüroo VARUL – nõustatav oli MTÜ Abikäsi. Töövaidluskomisjonis saavutati keskuse endise töötajaga mõlemaid pooli rahuldav tulemus.

Advokaadibüroo Hedman Partners – nõustatav oli Anni Akadeemia. Abistati EASi taotluse vaidlustamise osas.

Advokaadibüroo Eversheds Ots & Co – nõustatav oli Re-hab Community. Koostati õiguslik analüüs MTÜ Serenity tegevuse osas. Koostöö Re-hab Community'ga on küll lõppenud, aga Heateo Sihtasutuse andmearhiivis on analüüs salvestatud juhuks, kui tekib võimalus või uus eestvedaja, kellega selles valdkonnas koostööd teha.

Advokaadibüroo LEXTAL – nõustatav oli Perekoolitusühing Sina ja Mina. Vaadati üle perekeskuse juriidilised dokumendid ning tehti muutumissetepanekud (põhikiri, koostööleping Gordon Training Internationaliga (USA), koolitajate koostööleping). Uuendati koolitajate koostöölepingu põhi.

RIIGI ÕIGUSABI KORRALDAMISEST JA OSUTAMISEST. KOKKUVÕTTED 2011. AASTAST

Riigi õigusabi näol on tegemist põhiseaduse § 28 lõikes 2 sisalduva riigi kohustusega osutada abi puuduse korral. Sama sätte kohaselt sätestab abi liigid, ulatuse ning saamise tingimused ja korra seadus. Antud õiguse näol on tegu olulise subjektiivse õigusega, millele vastandub riigi kohustus abi tagada. Riigi õigusabiga seondub ka PS § 15 lõike 1 esimene lause, mis sätestab, et igäihel on õigus pöörduda oma õiguste ja vabaduste rikkumise korral kohtusse. Antud säte ei nimeta põhiõiguse piiramise tingimusi, olles seega ilma seadusereservatsioonideta põhiõigus, mille piiramise õigustusena saab arvestada üksnes teisi põhiõigusi või põhiseaduslikke väärtusi. Oluline on siinjuures, et õiguskord näeb ette võimaluse saada ka tasuta õigusabi, sest piisava tasuta õigusabi puudumisel rikuks seadusandja üldist kohtutee garantiid tegevusetusega.⁶ Eelnimetatud õiguse teostamise ühe tagatisena on seadusandja kehtestanud riigi õigusabi seaduse (edaspidi *RÕS*), mille eesmärk on tagada kõigile isikutele asjatundliku ja usaldusväärse õigusteenuse õigeaegne ja piisav kättesaadavus. Antud seaduse § 4 lõikest 1 tulenevalt on riigi õigusabi füüsilisele või juriidilisele isikule riigi kulul õigusteenuse osutamine seaduses sätestatud alustel ja korras ja § 5 lõikest 1 tulenevalt osutab riigi õigusabi advokaat advokatuuriseaduse alusel. Alates 2010. aastast on riigi õigusabi osutava advokaadi määramise ainupädevus advokatuuriseaduse §-st 64¹ ja *RÕS* §-st 18 lg 1 tulevalt advokatuuril. Vastavalt *RÕS* §-le 18 lg 2 ei ole kohtul, prokuratuuril või uurimisasutusel õigust leppida advokaadiga kokku riigi õigusabi osutamises ega määrata riigi õigusabi osutavat advokaati.

Eelnimetatud põhimõtete veelkordne esiletoomine advokatuuri aastaraamatus kannab eeskätt noorte kolleegide silmaringi laiendamise huve. Riigi õigusabi igapäevaselt osutavate advokaatide jaoks on tegemist põhimõtetega, mille väärtuses on võimatu kahelda. Järgnevalt kokkuvõtted riigi õigusabi korraldamisest ja osutamisest 2011. aastal.

Taotlused advokaatide määramiseks

Advokatuurile edastatavad taotlused advokaadi määramiseks riigi õigusabi asjas jagunevad põhiolemuselt kaheks:

- asjad, milles esindaja osalemine on seaduse järgi kohustuslik (eelkõige kriminaal- ja väärteoasjad);
- asjad, milles kaitsja osalemine ei ole seadusest tulenevalt kohustuslik, kuid isik vajab riigi õigusabi tulenevalt oma majanduslikust seisundist (peamiselt tsiviil- ja haldusasjad, muu õigusnõustamine).

Taotlus sisestatakse riigi õigusabi infosüsteemi (edaspidi *RIS*) ning sellele lisatakse riigi õigusabi andmise määrus. Menetlejad, prokurörid ja kohtunikud esitavad taotlused

6 Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne. Teine, täiendatud väljaanne. Kirjastus Juura, 2008, lk 171-172.

RIS-i eelkõige läbi oma infosüsteemide, kuid on ka võimalus esitada taotlus otse RIS-i. Siinkohal on rõõm tõdeda, et RIS-i töökindlusega ei ole siiani probleeme olnud ning pigem on probleeme esinenud teiste süsteemidega, nt politsei infosüsteem MIS, mistõttu on Politsei- ja Piirivalveametil probleemide ilmnemisel MIS-i kasutamisel soovitatud taotlusi ka otse RIS-i sisestada. Advokatuur on pidanud oluliseks, et süsteemivigade tõttu ei jääks ükski taotlus esitamata ning õigusabi osutaja selle saajale määramata.

Meeldetuletusena, kõik advokatuuri liikmed on kantud automaatselt RIS-i ning vaikimisi on nad riigi õigusabi mitteosutajad. Kui advokaat osutab, et ta soovib riigi õigusabi korras õigusteenust osutada, siis märgib ta end süsteemis aktiivseks ning määrab ühtlasi ka riigi õigusabi osutamise valdkonna(d) ja piirkonna(d) ning selle, kas ta on nõus lahendama kiireloomulisi asju ja töötama väljaspool tavapärast tööaega (näiteks puhkepäevad, riigipühad). Advokaatidele on antud võimalus neid seadeid süsteemis soovi korral jooksvalt muuta (näiteks puhkuse, haiguspäevade ajaks jms). Alates 2011. aasta teisest poolest saavad ka kõik advokatuuri liikmeks vastuvõetud advokaadid teavituse selle kohta, kuidas on neil võimalik hakata riigi õigusabi korras õigusteenust osutama.

Advokaadi nimetamise protsess advokatuuri poolt RIS-is toimub üldjoontes järgmiselt.

Tavatellimus. Tegemist on olukorraga, mil advokatuuril on advokaadi nimetamiseks aega üle 48 tunni. Kui RIS-i saabub taotlus advokaadi määramiseks, siis vastavalt süsteemis olevale advokaatide nimekirjale (nimekirja genereerib RIS automaatselt lähtuvalt advokaatide sisestatud andmetest, so mis liiki asjadega tegeleb, mis piirkonnas jm) edastab RIS taotluse nimekirjas esimesel kohal olevale advokaadile. Sellekohane teade saabub advokaadi töölauale RIS-is ja ka e-kirja või SMS-i vahendusel. Kui advokaat keeldub asja vastu võtmast, läheb taotlus nimekirjas järgmisele advokaadile ning advokaat ise liigub nimekirjas viimaseks. Advokaadil tuleb keeldumist põhjendada, näiteks huvide konflikt, suur töömaht, kompetentsi puudumine vms. Kui taotluses märgitud advokaadi määramise tähtjast puudub vähem kui 48 tundi, muutub tellimus kiireloomuliseks.

Kiireloomuline tellimus. Tegemist on olukorraga, mil advokatuuril on advokaadi nimetamiseks aega vähem kui 48 tundi. Eelkõige on taoline advokaadi määramise vajadus kriminaalasjades, kuivõrd esmased menetlustoimingud, kus on vajalik ka advokaadi osalemine, tuleb teha 48 tunni jooksul alates kinnipidamistest. Sellisel juhul saadab süsteem taotluse korraga viiele esimesele advokaadile nimekirjas. Juhul, kui advokaat keeldub talle edastatud tellimuse vastuvõtmisest, liigub ta niisamuti nimekirja lõppu, aga juhul kui mõni teine advokaat nendest viiest jõuab tellimuse enne antud advokaadipoolset reageerimist vastu võtta, jääb advokaat nimekirja algusesse.

Nõ rasked määramised. Tegemist on olukorraga, mil advokatuuril ei õnnestu nimetada riigi õigusabi osutajat RIS-is automaatselt jagamise käigus. Sellise olukorra lahendamiseks võttis advokatuuri juhatus 08.02.2011. a vastu otsuse, et olukorras, mil advokatuuril ei õnnestu leida riigi õigusabi osutamiseks advokaati, on kollegiaalsuse põhimõttest tulenevalt riigi õigusabi osutamise kohustatud vastu võtma eelkõige riigi õigusabi osutamise piirkonnas tegutsev advokaat, kes on ülesande saamise kuule eelneval kuul saanud enim tulu riigi õigusabi osutamisest (nt tsiviilasjades Tallinnas). Advokatuuri hinnangul on taolisi asju kuus keskmiselt 10 (kuude lõikes võib arv olla tegelikkuses väga erinev, so 0 kuni 20+).

Advokaatide määramiste juures on 2011. aastal advokatuur pööranud tähelepanu eelkõige **kolmele problemaatilisemale valdkonnale** – õigusabi osutaja vahetamine ja vabastamine, kiireloomulised tellimused ja riigi õigusabi andmise määruste põhjalikkus.

Aasta esimeses pooles pöörduti nii kohtute kui ka advokaatide poole selgitamaks riigi õigusabi osutavate advokaatide vahetamise ja vabastamise korda. Pöördumine oli tingitud asjaolust, et esines juhtumeid, mil RIS-i sisestati taotlus advokaadi määramiseks olukorras, kus advokatuur on samas asjas juba advokaadi määranud, kuid nimetatu on vastuolus RÕS § 19 lõikest 1 tuleneva põhimõttega, et advokaat, kes on asunud riigi õigusabi korras õigusteenust osutama, on kohustatud seda tegema kuni asja lõpliku lahendamiseni, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Niisiis selgitati, et riigi õigusabi osutava advokaadi vahetamine ei ole võimalik, kui isikule on advokaat juba advokaatuuri poolt määratud ning määratud advokaat ei ole riigi õigusabi osutamist lõpetanud RÕS § 19 lg 2 või 3 tähenduses ja/või ei esine RÕS § 20 lg 2, 3 või 3¹ sätestatud erijuhtumeid ja/või kaitsjat ei ole kriminaalmenetlusest kriminaalmenetluse seadustiku alusel taandatud.

Riigi õigusabi korraldamisel analüüsis advokatuuri juhatus lisaks ka kiireloomuliste tellimuste esitamist, mh nende osakaalu tellimuste üldisest mahust ning dünaamikat. Analüüsist selgus, et RIS sisestatud tellimustest moodustasid kiireloomulised tellimused 2011. aastal 56% kõikidest tellimustest, st 10480 tellimuse puhul tuli advokatuuril nimetada advokaat loetud tundide jooksul või isegi tunni jooksul. Analüüsi käigus täheldati ka kiireloomuliste tellimuste arvu stabiilset kasvu. Antud probleemi osas pöördus advokatuuri juhatus 2011. aastal eraldi Politsei- ja Piirivalveameti poole, kui võrd erakordselt suur oli just PPA poolt esitatavate tellimuste maht, kus advokatuuril oli advokaadi nimetamiseks aega alla kahe tunni. 2012. aasta alguses pöördus juhatus nii uurimisasutuste, prokuratuuri kui ka kohtute poole selgitamaks, et advokatuur ei vaidlusta kiireloomuliste tellimuste esitamise vajalikkust või selle konkreetseid aluseid, juhul, kui kiireloomulise tellimuse esitamiseks on olemas seadusest tulenev vajadus (nt kahtlustatava ülekuulamine, esimese vahistamistaotluse põhjendatuse selgitamine, esialgse õiguskaitse rakendamine). Samas, arvestades, et advokaadid on neilt saadud tagasiside käigus toonud muuhulgas välja, et esineb juhtumeid, kus kiireloomulistena sisestatud tellimused seda tegelikult ei ole või on seetõttu, et tellimus on sisestatud viimasel hetkel, pidas juhatus vajalikuks pöörata tähelepanu sellele, et tellimus tuleb sisestada esimesel võimalusel, kui riigi õigusabi vajadus on selgunud. Niisiis leidis juhatus, et advokatuurile esitatavas taotluses riigi õigusabi advokaadi määramiseks tuleb välja tuua seaduslik alus, miks antud tellimust tuleb käsitleda kiireloomulisena ning kui kiireloomulise tellimuse esitamise vajadus ei tulene seadusest, tuleb põhjendada esitatavas taotluses, mis põhjusel antud tellimust tuleb käsitleda kiireloomulisena. Antud pöördumised olid vajalikud just seetõttu, et mõistlikum ajaplaneerimine võimaldab vältida RIS-i ülekoormust ja tagab, et advokatuur saaks advokaadi õigeaegselt nimetatud ning nimeetatud advokaadil oleks võimalik asuda viivitamata riigi õigusabi osutama, korraldades oma tegevus sellisel, et tal oleks võimalik õigeaegselt osaleda menetlustoimingutes.

Kolmanda suurema probleemina tõid advokaadid 2011. aastal välja, et probleemiks on taotluste sisestajate poolt esitatud mitteammendav informatsioon asja kohta, st määrus isikule riigi õigusabi andmise kohta on väga lakooniline ning täiendavat informatsiooni ei ole esitatud ka taotluse sisestamisel, sh näiteks õigusabi saaja kontaktandmeid.

Advokaadid töid ka välja, et nende hinnangul on riigi õigusabi andmise määrused olnud varem põhjalikumad-detailsemad ja sisaldanud täpsemat ülesande kirjeldust, kuid viimasel ajal on määrused sageli nii formaalsed, et nende põhjal ei ole võimalik riigi õigusabi asjaga seotud töömahtu, võimalikke vajalikke (eri)oskusi, huvide konflikti võimalikkust vms hinnata. Nimetatud on aga muutunud tellimuste vastuvõtmise advokaatide poolt keerulisemaks ja aeganõudvamaks, kuivõrd enne asja vastuvõtmist on advokaadil vajalik täpsustada sellega seotud asjaolusid. Kui advokaat selgitab pärast täpsustusi välja, et ta ei saa tellimust vastu võtta, suunatakse see järgmisele advokaadile vastuvõtmiseks alles pärast eelneva advokaadi poolt tellimuse vastuvõtmisest keeldumist, mis selgelt tähendab ebavajalikku ajakulu. Seega pöördus advokatuuri juhatus taaskord uurimisasutuste, prokuratuuri ja kohtute poole, küll 2012. aasta alguses, et riigi õigusabi andmise määrustesse või taotlustesse sisestataks sedavõrd palju informatsiooni asja kohta, mis on ka taotluse esitajale teada.

Statistikast

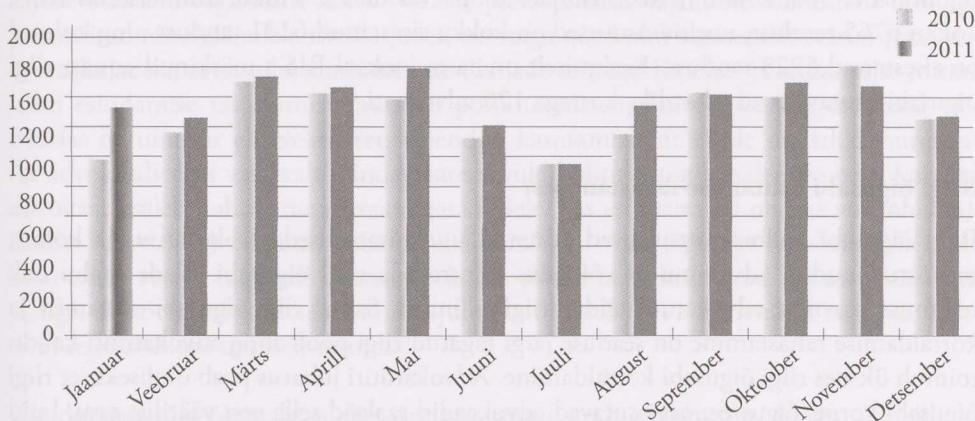
Riigi poolt finantseeritava õigusabi osutamise korra näeb ette RÕS, mis määrab ära ka riigi poolt tasustatavad õigusabi liigid. Riigi õigusabi andmise otsustavad riigi õigusabi seaduse alusel erinevad uurimisasutused, prokuratuur ja kohus, mistõttu advokatuur ei kontrolli riigi poolt esitatava tellimuse mahtu, sh selle kasvu. Vaadeldes riigi õigusabi korras advokaatide määramise taotlusi 2010. ja 2011. aastal (vt järgnevat tabelit), on näha taotluste ligi 6%-list kasvu. On märkimisväärne, et kui määratud kaitses kriminaalmenetluses on taotluste kasv olnud umbes 2%, siis riigi õigusabi liigis „isiku esindamine tsiviilasja kohtueelses menetluses ja kohtus“ on taotluste kasv olnud ligikaudu 22%.

Toodud tabelist selgub, et RIS-i sisestati 2011. aastal kokku 18824 riigi õigusabi taotlust, millest kiireloomulised, st kus advokaat tuli leida loetud tundide või isegi tunni jooksul, olid 10480 taotlust (55,7%). Kõige rohkem taotlusi oli määratud kaitses kriminaalmenetluses – kokku 13937, mis on tellimuste koguarvust 74%. Teisena sisestati enim taotlusi isiku esindamises tsiviilasja kohtueelses menetluses ja kohtus, kokku aastal jooksul 4373 taotlust ehk 23% kogu taotluste arvust.

Aasta 2011 ja 2010 võrdlus

Riigi õigusabi liik	2011 kokku	2010 kokku	Muutus %
Määratud kaitses kriminaalmenetluses	13 937	13 703	1,7
Isiku esindamine kriminaalasja kohtueelses menetluses ja kohtus	136	89	52,8
Isiku kaitsmine väärteoasja kohtuvälises menetluses ja kohtus	119	98	21,4
Isiku esindamine tsiviilasja kohtueelses menetluses ja kohtus	4 373	3 573	22,4
Isiku esindamine halduskohtumenetluses	33	34	-2,9
Isiku esindamine haldusmenetluses	8	7	14,3
Isiku esindamine täitemenetluses	14	37	-62,2
Isiku esindamine teistmismenetluses	2	5	-60,0
Õigusdokumendi koostamine	26	66	-60,6
Isiku muu õigusnõustamine või muu esindamine	176	177	-0,6
Üldkokkuvõte	18 824	17 789	5,8

2010. ja 2011. aastal esitatud tellimused kuude lõikes

Kui vaadelda esitatud taotlusi kuude lõikes (vt ka järgnevat joonist, millel on esitatud 2010. a ja 2011. a taotluste arv kuude lõikes), siis võib täheldada taotluste esitamise langust nii suvekuudel kui ka jõulukuul. Suurimas mahus esitati tellimusi maikuus (1800 tellimust). Aasta teises pooles on taotlusi esitatud 4,5 % võrra vähem kui esimeses pooles.

Huvitav on vaadelda esitatud tellimusi piirkondade lõikes (vt allolevat tabelit). Tabelis on esitatud taotlused piirkonniti ja riigi õigusabi liigiti. Enim taotlusi esitatakse Tallinnast – 7449. Aasta keskmine taotluste arv Tallinnas moodustab kogu tellimuste arvust 40%, teisel kohal on Tartu (12,5%) ning kolmas piirkond on Narva (7,9%). Kusjuures, kui vaadelda tervet Ida-Viru piirkonda (Narva, Kohtla-Järve ja Jõhvi) on taotluste osakaal kokku 15,7%. Kõige vähem esitatakse taotlusi Kärblast.

Aasta statistika 2011

01.01.2011-31.12.2011	2011 kokku	Haapsalu	Jõgeva	Jõhvi	Kohtla-järve	Kuressaare	Kärdla	Narva	Paide	Põlva	Pärnu	Rakvere	Rapla	Tallinn	Tartu	Valga	Viljandi	Võru
Määratud kaitse kriminaalmenetluses	13 937	198	378	1020	72	217	45	1137	287	364	899	805	282	5359	1706	333	437	398
Isiku esindamine kriminaalasja kohtueelses menetluses ja kohtus	136	1	2	3		2		12	1	7	3	2	4	15	60	11	11	2
Isiku kaitsmine väärteoasja kohtuvalises menetluses ja kohtus	119	7		10	2		4	4	1	1	9	10	2	36	25	7		1
Isiku esindamine tsiviilasja kohtueelses menetluses ja kohtus	4 373	41	143	313	27	45	5	330	76	38	221	219	40	1931	540	172	149	83
Isiku esindamine halduskohtumenetluses	33		1	1				1				2	1	19	5		2	
Isiku esindamine haldusmenetluses	8		1								1			4	1		1	
Isiku esindamine täitemenetluses	14	1				1		1	1		1	1		5	2		1	
Isiku esindamine teistmismenetluses	2			1				1										
Õigusdokumendi koostamine	26		3					1	1					6	7	5	2	1
Isiku muu õigusnõustamine või muu esindamine	176	1		6	2	1		2	3		10	4		74	6	2	1	64
Üldkokkuvõte	18 824	249	528	1354	103	266	54	1489	370	410	1144	1041	329	7449	2353	530	604	549

Lisaks võib statistiliselt välja tuua, et aasta jooksul sisestati taotlusi nädalavahetustel ja riigipühadel 540, keskmine taotluste arv tööpäevas oli 72. Prokuratuur sisestas RIS-i kokku 6765 taotlust, uurimisasutused on kokku sisestanud 6131 taotlust ning kohtud on sisestanud 5928 taotlust. Keskmiselt on aasta jooksul RIS-s märkinud ennast riigi õigusabi osutavaks advokaadiks korraga 120 advokaati.

Riigi õigusabi osutamise tasustamisest

Riigi õigusabi andmise otsustavad erinevad uurimisasutused, prokuratuur ja kohus, mistõttu puudub advokatuuril võimalus kontrollida riigi õigusabi asjade mahu ehk tellimuse kasvu, st advokatuur täidab riigi tellimust. Samas riigi õigusabi osutamise ja korraldamise rahastamine on seaduse järgi tagatud riigi poolt ning advokatuuri kaudu toimub üksnes riigi õigusabi korraldamine. Advokatuuri juhatus peab oluliseks, et riigi õigusabi korras õigusteenust osutavad advokaadid saaksid selle eest väärilist tasu, kuid juhatus, kaaludes erinevaid variante, kuidas riigieelarves ettenähtud summaga tagada riigi õigusabi rahastamine 2012. a pärast hüppelist riigi õigusabi tellimuste mahu kasvu, leidis 2011. aasta lõpus, et tasumäärades tuleb teha muudatusi. Seda eelkõige neis valdkondades, kus on võimalik kasutada eraldatud vahendeid efektiivsemalt, kuid paratamatult oli vajalik vähendada riigi õigusabi eest makstavaid tasumäärasid.

Siinkohal on oluline advokatuuri liikmetele selgitada juhatuse poolseid pingutusi riigieelarvest vastava eraldise taotlemisel. Märtsis 2011. a esitas advokatuur Justiitsministeeriumile taotluse 2012. aasta riigieelarvest Eesti Advokatuurile riigi eelarve seadusega ette nähtud rahaliste vahendite eraldamiseks 3 830 000 euro ulatuses, so riigi poolt tasustatavaks õigusabiks ja avalik-õiguslike ülesannete täitmiseks. Nimetatud summa suuruse juures lähtus advokatuur 2011. a kehtinud tasumääradest ja eeldatavast riigi õigusabi mahu suurusest (2012. aasta prognoos lähtuvalt märtsikuuks teadaolevatest andmetest) arvestusega, et nimetatud vahenditest jätkuks 2012. aasta eelarveaasta lõpuni. Esimeses järgus taotles Justiitsministeerium riigieelarvest riigi õigusabi osutamiseks ja korraldamiseks advokatuurile 2 982 213 eurot (!), alles hiljem saavutas advokatuur olukorra, kus riigieelarve seaduse eelnõus ja hiljem seaduses nähti advokatuurile ette 3 835 000 euro eraldamine. Eelnimetatud summa ei ole aga, võttes arvesse 2011. aasta tegelikke arenguid, eeskätt tsiviilasjade osakaalu väga suurt kasvu (sh taotluste hüppeline tõus, eriti maikuu, mida ei olnud prognooside tegemisel parimagi tahtmise juures võimalik ette näha), jätkuvalt piisav riigi õigusabi rahastamiseks senistel alustel.

Riigieelarve eraldise taotluses tugines advokatuur üksnes enda käsutuses olevatele andmetele (selgitusena – muid advokatuurile vajalikke statistilisi andmeid, näiteks esitatavate taotluste üldarv vs rahuldatud taotlused, hagi/asja hind jms, advokatuurile ei võimaldatud, kuivõrd riigil puuduvad vastavad statistilised andmekogud ning intervjuude põhjal ei ole võimalik neid ammendavalt koguda) ning advokatuuri arvestuse kohaselt pidanuks taotletud summast jätkuma prognoositud mahus tellimuste täitmiseks selliselt, et 2012. aastal jääksid kehtima varem kehtestatud tasumäärad. 2011. aasta hilissuveks oli aga selgunud riigi õigusabi mahu oluline kasv ja selle jätkuvus, seda eriti tsiviilasjades ehk tegelik olukord, mis nõudis reageerimist ja raskeid otsuseid.

Võttes arvesse 2011. aasta arenguid riigi õigusabi asjade mahu kasvus, eeskätt tsiviil-asjade osakaalu väga suurt kasvu – 22%, pidas juhatus vajalikuks kehtestada eelkõige piirmäärad tasumääradele tsiviilasjades, nii nagu need olid varasemalt seatud juba kriminaalasjadele, arvestades siinjuures tsiviilasjade eripära. Ka ühes ja samas asjas mitme isiku esindamise tasustamist muudeti põhimõtteliselt, kuivõrd senine tasukord võimaldas muuhulgas ebaefektiivset vahendite kasutamist (nt ei ole mõistlik suurendada advokaadi tasu vastavalt esindatavate arvule kohtuistungil osalemise eest, kuivõrd advokaat osaleb kohtuistungil vaatamata sellele, kas esindatavaid on üks või rohkem). Lisaks tuvastas advokatuuri juhatus ebamõistlikku riigi õigusabi rahaliste vahendite kasutamist seoses õigusabi osutamise kohta jõudmiseks kulutatud aja eest makstava tasuga. Seetõttu otsustas advokatuuri juhatus 13.12.2011. a nimetatud tasu osas kehtivat regulatsiooni oluliselt muuta.

Jälgides aga riigi õigusabi mahu jätkuvat tõusu peab advokatuuri juhatus vajalikuks leida koostöös riigiga lahendusi andmete kvaliteetsemaks analüüsiks prognoosimaks riigi õigusabi asjade mahtu, st eelkõige, et oleks võimalik realselt hinnata riigi õigusabi asjade mahu vastavust riigieelarve eraldisele. Vähemoluliseks ei pea juhatus oma-poolsete pingutuste tegemist riigi õigusabi osutamiseks riigieelarvest eraldatava summa suurendamiseks. Siinkohal vajab ka märkimist, et taotlus 2013. aasta eelarveeraldise jaoks tuleb esitada advokatuuril hiljemalt 01.04.2012. a.

Advokatuuri juhatus peab tähtsaks analüüsida tasustamist riigi õigusabi asjades ning vaadelda, kas on vajalik muuta tasukorda, kuivõrd RÕS annab õiguse advokatuuri juhatusel muuta ka eelarveaasta kestel riigi õigusabi eest makstava tasu arvestamise aluseid, maksmise korda ja tasumäärasid ning kulude hüvitamise ulatust ja korda. Kuid siinjuures peab juhatus oluliseks rõhutada, et seni, kuni riigi õigusabi osutamiseks ei ole eraldatud täiendavaid vahendeid, tuleb tasumäärade muutmisel vajalikud ressursid lisakulutuste katmiseks leida olemasolevatest vahenditest, kuivõrd RÕS seab ka kohustuse juhatusel kehtestada tasumäärad ja kulude hüvitamise ulatus arvestusega, et riigi õigusabi oleks tagatud eelarveaasta lõpuni.

Aruandlusest

Riigi õigusabi osutamist ja korraldamist rahastatakse seaduses sätestatud korras riigieelarvest. Justiitsministril või justiitsministri määratud isikul on õigus kontrollida riigi õigusabi osutamise korraldamist ja riigieelarvest eraldatud vahendite kasutamist, sealhulgas tutvuda sellega seotud dokumentatsiooniga ning saada selle kohta teavet. Advokatuur on otseselt vastutav riigi õigusabi osutamiseks ja korraldamiseks eraldatud riigieelarveliste vahendite kasutamise eest. Siinjuures on advokatuuril hea meel tõdeda, et Justiitsministeeriumi siseauditi osakond on otsustanud läbi viia 2011. aasta kohta auditi „Riigi õigusabi korralduse tulemuslikkus ning vahendite sihipärane kasutamine“. Taoline audit viidi viimati läbi 2007. aasta kohta.

Kokkuvõtteks

Võib tõdeda, et 2011. aasta lõpuks on RIS olnud väga töökindel ja ennast igati õigustanud. Advokatuur teeb omalt poolt kõik, et veelgi arendada RIS-s olevaid funktsioone,

näiteks on plaanis arendada RIS-i ka maksete- ja finantssüsteem (nn RIS-2), mis tähendab, et tulevikus saab advokaat tasutaotlused ja vajalikud aruanded esitada digitaalselt. Veelgi olulisemaks peab advokatuuri juhatus vajalike meetmete kasutuselevõtmist, et riigi õigusabi korras õigusteenust osutavad advokaadid saaksid oma töö eest väärilist tasu.

Lõpetuseks vajab väljatoomist, et igati on oodatud riigi õigusabi infosüsteemi advokatuuri liikmetest kasutajate tagasiside võimalike kitsaskohtade ning probleemide, mis on esinenud praktilises töös, väljaselgitamiseks. Seda nii süsteemi tehnilise võimekuse, aga ka riigi õigusabi osutamise sisuliselt seotud küsimustes.

ÜLEVAADE EESTI ADVOKATUURI REVISJONIKOMISJONI TEGEVUSEST 2011. AASTAL

2011. a tegutses Eesti Advokatuuri revisjonikomisjon koosseisus vandeadvokaadid Alice Salumets (komisjoni esimees), Alla Jakobson ja Sven Sillar. Asendusliikmeteks olid vandeadvokaadid Sirje Must ja Jüri Sirel. Novembrist peatas Alice Salumets liikmelisuse Eesti Advokatuuris, mistõttu revisjonikomisjoni uueks liikmeks valiti senine asendusliige Sirje Must ning revisjonikomisjoni esimeheks valiti Sven Sillar.

Revisjonikomisjon kontrollis advokatuuri majandustegevust ning esimehe, juhatuse ja kantsleri asjaajamist. Aruandeperioodil kontrollis revisjonikomisjon Eesti Advokatuuri 2010. a neljanda kvartali andmeid, 2010. a majandusaasta aruannet ning 2011. a esimese kolme kvartali majandustegevust. 2011. a neljanda kvartali andmed ning Eesti Advokatuuri 2011. a majandusaasta aruanne on revisjonikomisjoni liikmetele kättesaadavad alles 2012. aastal.

Aruandeperioodil ei tuvastanud revisjonikomisjon minetusi Eesti Advokatuuri esimehe, juhatuse ja kantsleri asjaajamises. Samuti ei esinenud rikkumisi advokatuuri tavapärasel majandustegevuses. Vastavalt advokatuuriseadusele loetakse advokatuuri majandustegevuseks ka riigi õigusabi osutamise korraldamist ja riigieelarvest eraldatud raha kasutamist. Revisjonikomisjon ei tuvastanud riigi õigusabi korraldamisel ühtegi rikkumist. Samuti ei tuvastatud märkimisväärseid minetusi riigieelarvest saadud rahade kasutamisel. Küll aga leidis revisjonikomisjon, et üksikud riigi õigusabi osutanud advokaadid esitasid Eesti Advokatuurile taotlusi selliste kulude hüvitamiseks, mida Eesti Advokatuuri juhatuse otsusega vastuvõetud „Riigi õigusabi osutamise eest makstava tasu arvestamise alused, maksmise kord ja tasumäärad ning riigi õigusabi osutamise kaasnevate kulude hüvitamise ulatus ja kord“ tegelikult ette ei näinud. Kuna põhjendamatult raha saanud advokaadid tunnistasid Eesti Advokatuuri juhatuse otsuse vääritlemist ning tagastasid vabatahtlikult Eesti Advokatuurilt alusetult taotletud ja ka saadud rahasummad, siis advokaatide suhtes distsiplinaarmenetlusi ei algatatud.

ÜLEVAADE EESTI ADVOKATUURI EETIKA- JA METOODIKAKOMISJONI TEGEVUSEST 2011. AASTAL

EMK esimeheks 2011. aastal oli vandeadvokaat Sten Luiga ja liikmeteks vandeadvokaadid Pirkko-Liis Harkmaa, Peeter Kutman, Tõnis Tamme, Aare Tark, Martin Tamme ja Kaupo Lepasepp. Advokatuuri jurist Katrin Kose abistas komisjoni istungite protokollimisel, analüüside ja dokumentide projektide koostamisel.

Lisaks tavapärasele rutiinidele, aukohtu lahendite süstematiseerimisele ja digestade koostamisele jätkus töö advokatuuri liikmetele suunatud töökorralduslike juhendite koostamisega ja juhatuse konsulteerimisega kutse fundamentaalseid väärtusi puudutavates küsimustes.

Komisjoni liikmetest osales Aare Tark advokatuuri arengukava koostamise töögrupi koosseisus, analüüsis advokatuuri juhtimise ja ülesehitusega seotud küsimusi. Arengukava kiideti heaks advokatuuri 06.05.2011 üldkogul.

Martin Tamme koordineeris kodukorra muudatuste koostamise ja redaktsiooniliste paranduste redigeerimise, ajakohastamise ja terminoloogilise ühtlustamise protsessi. Analüüsiti ka kinnitamistoimingute juhendi muudatusi, mis saadeti kinnitamiseks juhatusele.

Pirkko-Liis Harkmaa analüüsis advokatuuri kodulehe ülesehitust ja sisu ning koostas selle kohta soovitusel, mis on edastatud advokatuuri kantseleile.

Komisjon arutas ja kinnitas advokaadibüroode pidamise miinimumstandardite juhendi esialgse projekti. Komisjon alustas eeltööd kutsetegevuse miinimumstandardite koostamiseks, mille vajadusele on juhitud tähelepanu advokatuuri arengukavas aastateks 2011–2020.

Nimetatud tööks süstematiseeriti viimase kolme aasta jooksul advokatuuri juhatusele laekunud avaldusi ja ees seisab töö peamiste kitsaskohtade määratlemisel advokaatide teenuse kvaliteediprobleemide osas ning standardi ülesehitusega seotud küsimustes.

Lisaks juhendiloomele viisid komisjoni liikmed läbi advokatuuri koolitusi kutsetegevust puudutavates küsimustes. Komisjoni liikmetest Tõnis Tamme pidas 27.01.2011 ettekande „Advokaadi eetika suhetes klientidega“, Martin Tamme ettekande „Suhted advokaadibüroos, kohtus, kolleegidega ja avalikkusega“ ja Sten Luiga ettekande „Advokaadieetika üldpõhimõtted“. Plaanis on jätkata kutsetegevusega seotud koolitusi 2012. aastal vastavalt juhatuse poolt kinnitatud koolituskavale.

Komisjon jätkab 2012. aastal seni väljakujunenud tegevustega, vajadusel koostab uusi juhendeid ja abistab advokatuuri juhatust jooksvalt kutsetegevusega seonduvate küsimuste lahendamisel.

ÜLEVAADE EESTI ADVOKATUURI KUTSESOBIVUSKOMISJONI TEGEVUSEST 2011. AASTAL

Eesti Advokatuuri kutsesobivuskomisjoni 2011. aasta koosseisu kuni 13.06.2011 kuulusid vandeadvokaadid Asko Pohla (komisjoni esimees), Aadu Luberg, Kalev Saare, Toomas Tamme, Toomas Taube ja Urmas Ustav. Alates 13.06.2011 on kutsesobivuskomisjoni esimeheks Urmas Ustav ning advokaatidest liikmeteks Aadu Luberg, Mari-Ann Simovart, Toomas Tamme, Toomas Taube ja Erki Vabamets.

Justiitsministeeriumi esindas kutsesobivuskomisjonis Gunnar Vaikmaa, prokuratuuri Jaan Naaber ja Tartu Ülikooli õigusteaduskonda Karin Sein. Kohtunikest olid komisjoni liikmeteks Viktor Brügel Harju Maakohtust, Enno Loonurm Tallinna Halduskohtust ning asendusliikmeks Meeli Kaur Harju Maakohtust.

Eksamite korraldamisest

2011. aasta jooksul pidas komisjon 25 istungit, mis on ühe võrra rohkem kui 2010. aastal. Võrreldes eelmiste aastatega oli eksamineeritavaid rohkem – kokku 121. Pikkade eksamijärjekordade tõttu võeti ka 2011. aastal ühel eksamipäeval vastu nelja eksami asemel viis eksamit. Võrdluseks, et 2010. aastal oli kokku 106 eksamit, 2009. aastal 97 ning 2008. aastal 104 eksamit.

Vandeadvokaadi abiksamile tuli kokku 57 kandidaati, edukalt sooritas eksami 47 kandidaati (82%), kuus eksamineeritavat eksamile ei ilmunud. Vandeadvokaadi vanemabiksamile tuli kokku 20 kandidaati, edukalt sooritas eksami 17 (85%). Vandeadvokaadiksamile tuli kokku 34 kandidaati, edukalt sooritas eksami 33 (97%) ning üks kandidaat eksamile ei tulnud.

Kokkuvõtlikult: advokaadiksamile tulnud 121-st isikust õnnestus eksam sooritada 97-l ehk 80%-l. 2010. aastal oli vastav näitaja 90%.

Hindamisvestluste korraldamisest

2011. aastal hindamisvestlusi ei toimunud, küll aga oli 2011. aasta lõpus kohustus esitada täiendusõppe aruanne kõikidel advokaatidel, kes olid advokatuuri astunud enne 2002. aastat. Aruannete kontrollimine ning vajadusel hindamisvestlused toimuvad 2012. aasta esimeses pooles. Varasematel aastatel on hindamisvestluse läbinud kokku kuus advokaati.

ÜLEVAADE EESTI ADVOKATUURI AUKOHTU TEGEVUSEST 2011. AASTAL

Aukohtu esimeheks aruandlusperioodil oli vandeadvokaat Andres Aavik ja liikmeteks vandeadvokaadid Liina Linsi, Priit Manavald, Leino Biin, õigusteadlane Raul Narits ning kohtunikud Indrek Parrest ja Tiit Kollom. Asendusliikmeteks olid vandeadvokaadid Raivo Laus, Siiri Schneider, Leon Glikman ja kohtunik Imbi Sidok.

2011. a toimus 21 aukohtu istungit. Kokku arutati aukohtumenetluses 71 kaebust 56 advokaadi peale. Võrdluseks, et 2010. aastal arutas aukohus aukohtumenetluses kokku 69 kaebust, 2009. aastal 34 kaebust ja 2008. aastal 32 kaebust. Eeltoodud arvudest nähtub, et kaebuste koguarv on võrreldes eelmise aastaga jäänud samale tasemele.

Juhatus tegi aukohtule aruandlusperioodil ettepaneku aukohtumenetluse algatamiseks 33 korral, revisjonikomisjon 1 korral, Justiitsministeerium 6 korral, Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda 1 korral, Riigiprokuratuur 1 korral, Riigikohus 1 korral, Õiguskantsler 1 korral. Riigi õigusabi osutamiseiga seotud kaebuseid oli kokku 30, pankrotihalduri tegevusega seonduvaid kaebuseid 8.

Aukohus algatas arveldusperioodil aukohtumenetluse 30 korral, millest 9 korral tuvastati advokaadi tegevuses distsiplinaarsüüteo koosseis ning kohaldati advokaadi suhtes karistust. 4 korral karistati advokaati noomitusega, 4 korral rahatrahviga ning 1 korral kohaldati advokaadi suhtes karistusena advokatuurist väljaheitmist.

Kahel korral lõppes aukohtumenetlus poolte vahel kompromissi sõlmimisega, mõlemal juhul oli tegemist advokaadi tasu puudutava küsimusega. Ühel korral lõppes aukohtumenetlus kaebusest loobumise tõttu. Ühes asjas on aukohtumenetlus peatatud seoses samadel asjaoludel toimuva kohtumenetlusega. Ülejäänud juhtudel on aukohus menetluse ilma distsiplinaarkaristust määramata lõpetanud, nendest kahel korral lõpetas aukohus menetluse seoses kaebuse esitamiseiga pärast AdvS § 16 lg 1 sätestatud tähtaja möödumist, kuid andis advokaadi tegevuse suhtes tauniva kutse-eetilise hinnangu. Viiel korral pidas aukohus vajalikuks juhtida advokaadi tähelepanu kutse-eetika nõuete hoolsamale järgimisele.

Aukohus ei algatanud aukohtumenetlust 16 korral. Ülejäänud asjades ei ole veel algatamise või mitte algatamise küsimust otsustatud või on menetlus pooleli. Kahel korral ei olnud aukohtul võimalik asja arutada, sest küsimuse lahendamine ei kuulunud aukohtu pädevusse.

Ühel korral vaidlustati aukohtu otsus halduskohtus, mille tulemusena kohus tühistas aukohtu otsuse. Ühel korral esitas justiitsminister aukohtu otsuse peale halduskohtule protesti, mille tulemusena aukohus tunnistas oma otsuse kehtetuks ning taastas asjas menetluse. Ühes 2010. aastal tehtud aukohtu otsuse osas on kohtumenetlus endiselt pooleli.

Peamised etteheited advokaadi tegevusele on järgnevad: rahuolematus kohtuotsusega, mida seostatakse ebarahuldava kaitsjatöö või esindusega, rahuolematus õigusteenuse kvaliteediga (kliendiülesande täitmata jätmine või selle ebapiisav täitmine, asjatundmatu õigusabi osutamine, kliendi huvide kaitseta jätmine apellatsioon- või kassatsioonkaebuse esitamata jätmisega jne), lugupidamatu suhtumine kohtu või kliendi suhtes, erinevad kommunikatsiooniprobleemid, huvide konfliktis tegutsemine, advokaadi tasuvaidlused, advokatuuriseaduse § 40 lg 3 ja § 55 lg 2 sätestatud normide rikkumine.

Allpool antakse lühiülevaade mõningatest aruandeperioodil aukohtu poolt tehtud otsustest.

I

Kaebuse kohaselt on vandeadvokaat Y advokaadibüroo klientide suhtes teadlikult põhjustanud huvide konflikti, on selles ise pikema aja jooksul tegutsenud ning on seda advokaadibüroo eest varjanud. Samuti arveldas advokaat klientidega bürooväliselt ning osutas õigusteenust ilma kirjaliku kliendilepinguta. Sellise tegevusega on vandeadvokaat kahjustanud advokaadibüroo head nime ja mainet. Lisaks eeltoodule sõlmis vandeadvokaat Y teises asjas advokaadibürooväliselt kokkuleppe A.K-ga ja asus tema käest advokaadibüroo nimel nõudma täiendavat tasu lisaks riigi õigusabi korras saadule ka pärast advokaadibüroost lahkumist ning jätkas seda tegevust pikema aja jooksul. Vandeadvokaat Y vaidles temale esitatud süüdistustele vastu, väites, et ta ei ole huvide konfliktis tegutsenud ning advokaadibüroo oli teadlik sellest, et ta kõnesolevatele isikutele õigusteenust osutab.

Aukohus, olles asja arutanud, jõudis järeldusele, et aukohtu poolt uuritud advokaadi tegevus (tegu, mida võib talle süüks panna) seisnes selles, et ta:

- tegutses teadlikult huvide konfliktis ning varjas seda advokaadibüroo eest;
- on osutanud õigusabi ilma kirjaliku kliendilepinguta ja arveldanud ilma kirjaliku kliendilepinguta ning jätnud kõigest sellest büroopidajat teavitamata;
- nõudis riigi õigusabi osutamisel kliendi esindamise eest ebaseaduslikult täiendavat tasu ning varjas seda advokaadibüroo eest.

Aukohus konstateerib, et poolte seisukohad huvide konfliktis tegutsemise osas on vasturääkivad, kuid aukohtu hinnangul kinnitavad asjas kogutud dokumentaalsed tõendid ja asjaosaliste selgitused asjaolu, et vandeadvokaat Y tegutses teadlikult huvide konfliktis.

Eetikakoodeksi § 13 lõike 1 kohaselt ei tohi advokaat samas asjas esindada või kaitsta kahte või enamat klienti või osutada neile muud õigusteenust, kui nende isikute huvid on vastuolus. Advokaat ei või osutada kliendile õigusteenust juhul, kui esineb asjaolu, mis kahjustab või võib kahjustada advokaadi võimet täita käesoleva eetikakoodeksi § 8 lg 1 nõudeid ja tegutseda üksnes kliendi huvides (huvide konflikt), välja arvatud juhul, kui advokaat on sellisest asjaolust klienti teavitanud ja klient siiski soovib, et advokaat talle õigusteenust osutaks. Sama sätte lõike 2 kohaselt keeldub advokaat huvide konflikti ilmnemisel õigusteenuse saamiseks pöördunud isiku ülesannet vastu võtmast.

Advokaat on kohustatud loobuma ülesande täitmisest, kui pärast selle vastuvõtmist ilmneb asjaolu, mis eelmise löike kohaselt oleks välistanud ülesande vastuvõtmise. Eetikakoodeksi § 18 löike 2 punkti 1 järgi on advokaat sellise olukorra ilmnemisel kohustatud õigusteenuse lõpetama.

Aukohus leiab, et olukorras, kus sama advokaadibüroo teine advokaat oli kliendi nimel saatnud välja allkirjastatud pankrotihoiatuse, ei ole vandeadvokaat Y tegevus sellele pankrotihoiatusele vastuse projekti koostamisel kooskõlas advokaadi kutse-eetikaga. Aukohus on välja selgitanud, et OÜ I ja J.K on olnud Advokaadibüroo X pikaajalised kliendid. Aukohtumenetluses on tuvastamist leidnud, et O.K on pöördunud e-kirja teel Advokaadibüroo X vandeadvokaat Y poole seoses OÜ I ja J.K esindaja vandeadvokaadi Q (Advokaadibüroos X töötav advokaat) poolt koostatud pankrotihoiatuse saamisega, millele vandeadvokaat Y on koostanud vastuse ning mis on edastatud Advokaadibüroole X. Aukohus ei nõustu vandeadvokaat Y selgitustega, et ta ei tegutsenud huvide konfliktis, sest ta ei olnud teadlik advokaadibüroo püsikliendilepingust OÜ-ga I ning vandeadvokaat Q poolt esitatud pankrotihoiatusele vastamisel ei olnud sisuliselt tegu õigusabi osutamisega.

Esmalt peab aukohus eluliselt vähetöenäoliseks, et vandeadvokaat Y, olles Advokaadibüroo X pikaajaline partner, ei olnud teadlik advokaadibüroo ja OÜ I ning J.K vahelistest kliendisuhetest. Samas ei oma eelnev asjaolu niivõrd tähtsust, kuivõrd on ilmne, et vandeadvokaat Y pidi kliendisuhetest teada saama hiljemalt ülalnimetatud pankrotihoiatuse saamisel. Vandeadvokaat Y ei ole kuidagi põhjendanud asjaolu, miks ta pankrotihoiatuse saamisel, selle asemel, et pöörduda vandeadvokaat Q poole asjaolude selgitamiseks, otsustas koostada sellele vastuse, kuigi oli ilmne, et ta tegutseb huvide konfliktis. Aukohus ei pea asjakohaseks vandeadvokaadi selgitusi, mille kohaselt ka OÜ C (kelle seaduslik esindaja on O.K) oli advokaadibüroo klient ning juhul, kui advokaat oleks jätnud vastuse koostamata, oleksid kliendi huvid võinud saada kahjustada. Olukorras, kus on ilmne, et advokaat on sattunud huvide konflikti, ei või advokaat õigusteenust osutada. Aukohtu hinnangul oleks advokaat pidanud enne igasugust edasist kliendisuhetlust pöörduma asjaolude selgitamiseks vandeadvokaadi Q poole. Olukorras, kus oli ilmne, et advokaadibüroo on sõlminud kliendilepingud vastandlike huvidega isikutega, oleks pidanud selle olukorra lahendamiseks astuma kohe selte vajaklikke samme, mitte jätma seda asjaolu enda teada ning huvide konfliktis edasist õigusteenust osutama. Aukohus konstateerib, et kahjuks ei nähtu, et vandeadvokaat Y oleks püüdnud antud olukorda kuidagi lahendada.

Aukohus ei pea usaldusväärsseteks vandeadvokaadi Y selgitusi, et sisuliselt ta õigusabi ei osutanud ning tegemist oli üksnes kliendi enda poolt koostatud vastusprojekti täiendamisega. Aukohtule esitatud materjalidest nähtub, et tegemist on õigusliku dokumentiga, mis on ilmselgelt koostatud juriidilisi teadmisi omava isiku poolt. Eelnevat asjaolu kinnitab ka vandeadvokaadi Y ja O.K vaheline e-kirjavahetus, millest nähtub, et nimetatud dokument on edastatud vandeadvokaadi Y poolt O.K-le, mille viimane on edastanud advokaadibüroole X. Kirjavahetuse sisu viitab üheselt sellele, et O.K on pöördunud vandeadvokaadi Y poole selleks, et viimane aitaks tal koostada pankrotihoiatusele vastuse, mida advokaat ka teinud on.

Advokaadi Y põhjendused, et ta ei saanud kuidagi OÜ I ja J.K huve kahjustada, kui-

võrd ei olnud teadlik isikute õiguslikest positsioonidest või eesmärkidest, on aukohtu hinnangul asjakohatud. Ühtlasi ei muuda eelnev fakti, et vandeadvokaat tegutses teadlikult huvide konfliktis.

Lisaks eeltoodule leiab kaebuse esitaja, et vandeadvokaat on osutanud OÜ-le C õigusabi ilma kirjaliku kliendilepinguta, arveldanud bürooväliselt ning jätnud kõigest sellest büroopidajat teavitamata. Vandeadvokaat Y eeltooduga ei nõustu, väites, et advokaadibüroo oli teadlik O.K jt huvides tehtud lepingu olemasolust, kuna see oli avalikult advokaadibüroo serveris kõigile kättesaadav. Advokaadibüroo väidab, et sai nimetatud lepingust teada alles siis, kui vandeadvokaat Y oli juba advokaadibüroost lahkunud ning huvide konflikt oli ilmsiks tulnud. Advokaadibüroo leidis lepingu juhuslikult vandeadvokaadi arvuti kõvaketta andmeid analüüsisid. Aukohus konstateerib, et poolte selgitused on vastuolulised ning aukohtul puuduvad täna võimalused nende vastuolude lõplikuks kõrvaldamiseks. Samas, arvestades asjaolusid, et advokaadibüroo ei ole nimetatud äriühinguga sõlmitud kirjalikku kliendilepingut, nimetatud äriühingule ei ole esitatud advokaadibüroo poolt ühtegi arvet, O.K jt huvides tehtud lepingu koostamise kohta puuduvad sissekanded advokaadibüroo poolt kasutatava kliendihaldusprogrammis jne ehk teisisõnu puuduvad igasugused taasesitamist võimaldavad andmed selle kohta, et OÜ C oleks olnud advokaadibüroo klient, siis viitab eelnev üheselt sellele, et vandeadvokaat Y osutas õigusteenust sellest advokaadibüroost teavitamata.

Vandeadvokaat Y on aukohtumenetluses ka suuliselt kinnitanud, et arveldas klientidega ning arved on esitatud O.K jt seotud teistele ettevõtetele. Asjas kogutud materjalidest nähtub tõepoolest, et advokaadibüroo on kaks arvet nimetatud isikutega seotud ettevõtetele esitanud, kuid kinnitamist ei ole leidnud, et need arved oleks esitatud OÜ-le C tehtud tööde eest. Küll kinnitab asjaolu, et vandeadvokaat Y on klientidega arveldanud, muuhulgas ka O.K e-kiri, milles viimane teatab, et talle on tekkinud rahalisi vahendeid ning ta soovib, et advokaat temale tööd teeks. Aukohus järeldeb sellest, et kuivõrd vandeadvokaat Y on ka ise kinnitanud, et on õigusteenuse osutamise eest klientidega arveldanud, kuid see ei kajastu kuidagi advokaadibüroo raamatupidamises, siis on advokaat teinud seda bürooväliselt.

Aukohus on välja selgitanud, et advokaadibüroo poole pöördus advokaadibüroo varasem klient A.K, keda vandeadvokaat Y esindas alates alguses kliendilepingu alusel ning hiljem riigi õigusabi korras. Asjaoludest nähtub, et A.K pöördumise põhjuseks oli tema ja vandeadvokaat Y vahel sõlmitud kokkulepe, mille kohaselt A.K pidi maksma vandeadvokaat Y-le osutatud õigusabi eest lisaks viimase poolt riigi õigusabi osutamise eest saadud tasule veel 80 000 krooni. Advokaadibüroo pidaja selgituste kohaselt ei ole seda dokumenti büroos dokumendiregistris registreeritud. Büroopidaja selgituste kohaselt avastas büroo nimetatud kokkuleppe mustandi (*drafti*) vandeadvokaat Y lahkumisel advokaadibüroost viimase poolt serverisse salvestatud dokumentide hulgast. Advokaat Y väitis selgituseks, et tegemist on projektiga ning sellest ei tulene mingeid õigussuhteid. Siiski ilmnes hiljem, et tegemist oli kliendiga sõlmitud ja allkirjastatud kokkuleppega. Vandeadvokaat Y eitab nimetatud summa nõudmist A.K-lt. Aukohtule esitatud materjalidest nähtub, et ilmselt on nimetatud summat A.K käest nõutud, kuivõrd isik on pöördunud sellest tulenevalt advokaadibüroo ja hiljem kohtu poole.

Seda enam, et isik on pöördunud avaldusega kohtu poole, milles palub ennast kokkuleppes tulenevast kohustusest vabastada pärast seda, kui advokaadibüroo on kinnitanud, et neil puuduvad tema suhtes igasugused nõuded. Järelikult on nimetatud summat nõutud A.K käest ka pärast seda, kui advokaadibüroo oli kinnitanud igasuguste nõuete puudumist tema vastu. Aukohus andis vandeadvokaat Y-le võimaluse esitada aukohtule A.K kinnitus selle kohta, et advokaat ei ole tema käest täiendavat tasu nõudnud. Vandeadvokaat Y selgitas, et üritas saada kontakti A.K-ga, kuid nimetatud isik ei soovinud vandeadvokaat Y-ga suhelda ja seetõttu ei ole tal võimalik A.K poolt kirjalikult kinnitatu ümberlükkamiseks.

Aukohus, olles asja arutanud ning hinnanud kõiki asjas kogutud tõendeid kogumis, leiab, et vandeadvokaadi Y tegevuses esinevad distsiplinaarsüüteo tunnused. Aukohtu hinnangul nähtub ülaltoodust, et vandeadvokaat on rikkunud eetikakoodeksi § 4 lg 1, § 9 lg 1, § 13 lg 1 ja lg 2, § 17 lg 5 ning AdvS § 44 lg 4 ning § 55 lg 1 ja lg 4. Distsiplinaarkaristuse määramisel arvestab aukohus distsiplinaarüleastumise laadi ja iseloomu ning samuti kutse-eeetika nõuete rikkumise faktilisi asjaolusid (teadlik huvide konfliktis tegutsemine, õigusteenuse osutamine bürood teavitamata, klientidega bürooväline arveldamine, täiendava tasu nõudmine riigi õigusabi osutamise eest ning nende asjaolude varjamine büroopidaja eest) ning advokaadi enda hinnangut oma tegevusele.

Aukohus tunnistas advokaadi süüdi distsiplinaarsüüteos ja määras karistuseks AdvS § 19 lg 2 p 2 alusel rahatrahvi summas 3200 eurot.

II

Kaebuse kohaselt esitas kaitsja vandeadvokaat X kassatsioonkaebuse hilinenult, mistõttu jättis Riigikohus kassatsiooni läbivaatamata.

Advokaat selgitab, et kaebaja poolt isiklikult esitatud apellatsioonkaebus jäeti 16.02.2011. a ringkonnakohtu määrusega läbi vaatamata, kui põhjendamatu. Menetlus oli kirjalik. Kassatsiooni esitamisest kaebaja advokaati ei teavitatud, vaid saatis avalduse ringkonnakohtule, kus teatas, et ei saa advokaadiga ühendust. Advokaat peab esitatud väiteid alusetuteks, kuna advokaat on kaitsealusega korduvalt telefoni teel suhelnud ning külastanud teda ka vanglas (sh peale apellatsioonkaebuse esitamist). Advokaat sai kaebaja avalduse ringkonnakohtult 28.02.2011. a ning esitas kassatsiooni 03.03.2011, ehk 10 päeva jooksul vaidlustatava kohtumäärusest teada saamisest. Riigikohus jättis kassatsiooni läbivaatamata põhjusel, et see on mittetähtaegne. Advokaat täpsustab, et sai Tallinna Ringkonnakohtu 16.02.2011. a määruse kätte 28.02.2011. a. Tallinna Ringkonnakohtu saatekirjast nähtub, et kaebaja taotlus advokaadile edastamiseks on dateeritud 23.02.2011 ning kiri saabus büroosse lihtkirjana 28.02.2011. Vahepeal oli riigipüha ja puhkepäevad, mistõttu kiri kiiremini advokaadini ei jõudnud.

16.06.2011. a otsustas aukohus algatada advokatuuri juhatuse ettepanekul aukohtumenetluse kaebuse aluseks olevate asjaolude täiendavaks kontrollimiseks.

Aukohus, olles uurinud esitatud kaebust, advokaadi kirjalikke selgitusi ja muid aukohtule esitatud materjale ning olles aukohtu istungil ära kuulanud vandeadvokaadi suu-

lised selgitused, jõudis seisukohale, et aukohtu poolt uuritud vandeadvokaat X tegevus (tegu, mida talle võiks süüks panna) seisnes selles, et ta jättis õigeaegselt esitamata kaitsealuse huvides kassatsioonkaebuse, mille tagajärjel jäid isiku õigused vajaliku kaitseta.

Aukohus selgitas välja, et vandeadvokaat X esitas kaitsealuse huvides kassatsioonkaebuse Tallinna Ringkonnakohtu 16. veebruari 2011 kohtumääruse peale Riigikohtusse 03.03.2011. a. Riigikohus jättis kassatsioonkaebuse läbi vaatamata ning tagastas esitajale, kuna kaebus oli mittetähtaegne. Riigikohus on märkinud, et kriminaalmenetluseadustiku (KrMS) § 387 lg 1 kohaselt esitatakse määruskaebus vaidlustatava kohtumääruse teinud kohtule kümne päeva jooksul, alates päevast, mil isik sai vaidlustatavast kohtumäärusest teada või pidi sellest teada saama. Kohtutoimikus asuva väljatrüki kohaselt saadeti ringkonnakohtu määrus kaitsja advokaadibüroo elektronposti aadressile 17.02.2011. a, süüdistatav sai kohtumääruse allkirjalehe kohaselt 18.02.2011. a. Seega oli kohtumääruse vaidlustamise viimane päev 28.02.2011. a. Kohtul on olemas süüdistatava teade selle kohta, et ta soovib esitada kaebust Riigikohtule, aga ei saa kaitsjaga ühendust. Kõnesoleva teate on kohus ka kaitsjale edastanud. Vandeadvokaat X esitas määruskaebuse 03.03.2011. a, seega on määruskaebus esitatud pärast määruskaebuse esitamise tähtaja möödumist. Taotlust määruskaebuse esitamise tähtaja ennistamiseks advokaat esitanud ei ole.

Advokaat selgitas, et ta ei saanud 17.02.2011. a e-kirja isiklikult kätte, sest advokaadibürosse tuli ta alles 28.02.2011, kuivõrd oli seotud tööülesannetega ning vahepealsel ajal advokaadibürood ei külastanud. Aukohtu hinnangul ei ole advokaadi selgitused asjakohased. Aukohus leiab, et advokaat on kohustatud oma tegevuse korraldama selliselt, et menetluspost jõuaks temani õigeaegselt ning menetlustähtaja möödalaskmine põhjusel, et advokaat ei viibinud ligi kahe nädala jooksul advokaadibüroos, ei ole lubatav. Aukohus on seisukohal, et menetlustähtaja möödalaskmine ja sellest tulenevad kaitsealuse huvide kaitseta jätmise ei olnud tingitud sellest, et kaitsealune ei teavitanud advokaati õigeaegselt, vaid sellest, et advokaat ei ole suhtunud oma töökohustustesse piisava hoolsusega.

Advokaat selgitas suuliselt istungil, et ta ei osanud ette näha, et kohus lahendab asja kirjalikus menetluses, mistõttu ei osanud ta ka oodata määruse saamist. Kohtusekretäri oli advokaadil kokkulepe, et kohtuotsuse tegemisest advokaati informeeritakse. Aukohtu hinnangul ei oma eeltoodud asjaolud tähtsust, sest negatiivse tagajärje oleks saanud ära hoida, kui advokaat oleks oma töökohustustesse suhtunud korrektselt ja õigeaegselt oma menetlusposti kontrollinud.

Aukohus juhib tähelepanu, et kriminaalmenetluses on oluline, et kaitsja näitaks ise üles aktiivsust. Advokaat peab tegema endast kõik oleneva, et kaitsealuse õigused oleksid kaitstud. Olukorras, kus kaitsealuse tahe ei ole advokaadi jaoks üheselt selge, peab advokaat olema ise aktiivne kaitsealuse tahte väljaselgitamisel. Just eeskätt kaitsja kohustus on selgitada isikule kohtuotsuse sisu ning seda, millised on edasikaebamise võimalused. Samuti peab advokaat oma tegevuse korraldama selliselt, et ta saaks tähtaegselt kaitseülesandeid täita. Nendel asjaoludel leiab aukohus, et vandeadvokaat on oma tegevusega rikkunud kriminaalmenetluse seadustiku § 47 lg 2 sätestatud kaitsja kohustusi ja eetikakoodeki § 8 sätestatud õigusteenuse osutamise kohta käivaid kutseetika nõudeid.

Aukohus arvestab otsuse tegemisel konkreetse rikkumise faktilisi asjaolusid, distsiplinaarsüüteo iseloomu ja asjaolu, et advokaat tunnistas oma eksimust ning on tänaseks asjaajamise advokaadibüroos ümber korraldanud sellisel, mis välistab taolise olukorra tekkimise tulevikus. Lähtudes ülaltoodust ja juhindudes advokatuuriseaduse § 17 lg 5 otsustas aukohus vandeadvokaat X-le määrata distsiplinaarkaristuseks AdvS § 19 lg 2 p 1 alusel noomitus.

III

Kaebaja pöördus 02.12.2010. a aukohtu poole seoses vandeadvokaadi abi X tegevusega. Kaebaja töötas ajavahemikus 2007-2009 OÜ-s C. OÜ C lõpetas kaebajaga töölepingu, sest oli seisukohal, et kaebaja on omastanud OÜ C vara. 09.11.2009. a saatis OÜ C esindaja advokaat X kaebajale kahju hüvitamise nõude ja tasaarvestuse avalduse. Seoses selle probleemiga on isikut esindanud vandeadvokaat Q. Käesoleval ajal töötab kaebaja OÜ-s W. 26.10.2010 edastas advokaat X kaebaja ülemusele kirja pealkirjaga „Ettepanek kahjude hüvitamiseks“. Nimetatud kirjas oli järgmine lõik: „2009. a selgus, et OÜ C endine töötaja (kaebaja), isikukood xxx, on pikema aja jooksul ja süstemaatiliselt omastanud OÜ-le C kuuluvat vara. Sellega seoses kandis OÜ C kahju hinnanguliselt 629 083, 90 krooni. Täna sel päeval on eelnimetatud fakti osas käimas ka kriminaalmenetlus, mille kestvust ei oska täna sel päeval hinnata“. Kaebaja hinnangul levitab advokaat sellise tegevusega tema kohta suvaliselt ja oma äranägemisel informatsiooni, et kaebaja on toime pannud omastamise kuriteo, kusjuures väited on ühesed ja otsesed. Advokaat ei ütle, et esinevad kahtlused, vaid väidab, et selgunud on tema poolt toime pandud omastamine, sidudes selle käimasoleva kriminaalmenetlusega. Kaebaja hinnangul peaks suhtlus olukorras, kus mõlemal poolel on advokaadid, toimuma advokaatide vahendusel. Advokaadile X oli teada, et teda esindab vandeadvokaat Q, kelle vahendusel oleks ta saanud kergesti ka kaebajaga kontaktid, kusjuures OÜ-l C on kaebaja uus telefoninumber olemas, samuti on olemas kaebaja e-posti aadress tema tööandja kodulehel. Kaebaja leiab, et advokaat X on teadlikult eiranud tema käes olevaid kontaktandmeid, samuti ei nähtu, et advokaat oleks üritanud eelnevalt nimetatud kirja kuidagi kaebajale korrektselt otse või tema esindajale edastada. Ühtlasi näib kaebajale, et advokaat, avaldades kirjas tema kohta delikaatseid isikuandmeid, võis toime panna kuriteo, millega on ta rikkunud ka advokaadi kutse-eetika nõudeid. Kaebaja on veendunud, et advokaat on saatnud kirju tema kohta ka eelmisele tööandjale ning teda laimanud.

Vandeadvokaadi abi X selgitab, et osaleb alates 2009. a OÜ-le C õigusabi osutamisel. 2009. a kevadel tuvastas OÜ C juhtkond, et ettevõtte Tallinna osakonnas ei vasta remonditeenuste eest väljastatavad arved realselt teostatud töödele. Antud asjaolu suhtes alustas ettevõtte sisejuurdlust. Sisejuurdluste käigus esitas kaebaja OÜ C juhtkonnale 08.09.2009. a ja 17.09.2009. a seletuskirjad, milles selgitas, et on kasutanud oma isikliku sõiduki remondiks OÜ C omanduses olevaid varuosi ja teostanud sõidukile värvimistöid, mille kohta ta (kaebaja oli isikuks, kelle tööülesannete hulka kuulus arvete vormistamine ja väljastamine) arveid ei väljastanud. Samuti andis kaebaja seletuse, et ta on muutnud OÜ C poolt esitatud arvete ridu ja kirjutanud arvetele tooteid, mida tegelikult arvel kajastatud sõidukitele ei paigaldatud, vaid varuosad paigaldas ta enda sõidukile. 08.10.2009. a ja 09.10.2009. a seletuskirjas lisas kaebaja, et on lisa-

nud kindlustusarvetele mittepaigaldatud varuosasid ja on müünud need oma tuttavatele maha, teenides sellega endale raha. Sisejuurdluses tuvastatud info põhjal omandas kaebaja niiviisi OÜ C vara alates 2007. a sügisest. Eeltoodud asjaoludel lõpetas OÜ C kaebajaga töölepingu TLS § 88 lg 5 alusel. Kaebaja seda ei vaidlustanud. Pärast töölepingu lõpetamist toimus OÜ C ruumides kohtumine, mille eesmärgiks oli tekitatud kahjude ulatuse hindamine ning kahjude hüvitamises kokku leppimine. Kokkulepet kohtumisel siiski ei saavutatud.

OÜ C tuvastas tekkinud kahju ulatuse ja andis 05.11.2009. a advokaadile volikirja, milles palus esindada OÜ-d C kaebaja vastu kahjuhüvitamise nõude koostamisel ja esitamisel. Advokaat esitas 09.11.2009. a kaebajale kirjaliku kahjunõude ja tasaarvestuse avalduse tekitatud kahju ja kaebaja poolt töölepingu lõpetamisest saamata lõpparve tasaarvestamiseks. Nimetatud nõudeavalduse saatis advokaat kaebaja rahvastikuregistrijärgse elukoha aadressile. Eesti Posti vastavast väljastustest nähtuvalt võttis nimetatud dokumendi vastu pr K.P, mitte kaebaja. Advokaadiga võttis 25.11.2009. a ühendust telefoni ja e-kirja teel vandeadvokaat Q, kes väitis, et on kaebaja esindaja. Vandeadvokaat Q vastavat volikirja advokaadile ei edastanud. Koos nimetatud kirjaga palus vandeadvokaat Q edastada OÜ C nõude aluseks olevate arvete loetelu ja kaebaja poolt kirjutatud seletuskirjad. Advokaat esitas taotletud materjalid 26.11.2009. a vandeadvokaat Q-le postiga. Pärast seda esitas vandeadvokaat Q täiendavate dokumentide väljastamise taotluse. Nimetatud kirjavahetusega lõppes advokaadi kommunikatsioon antud asjas vandeadvokaat Q-ga. OÜ C keeldus nimetatud dokumentide väljastamisest, kuna leidis, et varasemalt väljastatud dokumentides on välja toodud kõik asjaolud, mis on nõude aluseks ning kaebaja peaks nimekirjas toodud asjaoludest teadlik olema. Ligikaudu 2 kuud hiljem, s.o 18.01.2010. a kontakteerus advokaadiga Advokaadibüroo Z jurist R, kes taotles uuesti OÜ C poolt kaebaja suhtes esitatud nõudeavaldust puudutavate täiendavate dokumentide esitamist. Ka jurist R ei esitanud volikirja selle kohta, et esindab kaebajat. Advokaat edastas 20.01.2010. a jurist R-le vastuse esitatud nõudele ning teavitas, et Põhja Ringkonnaprokuratuur on kaebaja vaatlusaluse tegevuse suhtes alustanud kriminaalmenetlust.

Alates 2009. aasta lõpust kuni käesoleva ajani ei ole kaebaja isiklikult ega ka oma esindajate kaudu esitanud mingit vastust vaatlusalusele nõudeavaldusele. Nimetatud ajal ei kontakteerunud advokaadiga ka eelnimetatud vandeadvokaat ega jurist. Kuna üle aasta ei laekunud kaebajalt mingisugust tagasisidet vaatlusaluse kahjunõude osas, esitas OÜ C septembris 2010. a kaebajale uuesti nõude kahjude hüvitamiseks. OÜ C esitas nõude kaebaja enda poolt 2010. a jaanuaris töövaidluse asjas väljastatud aadressile. Kliendilt saadud andmetel ei ole kaebaja isiklikult ega ka oma väidetavate esindajate vahendusel nimetatud nõudeavaldusele vastanud ja puuduvad andmed selle kohta, kas ta sai selle nõudeavalduse kätte või mitte. Kujunenud olukorras tegi OÜ C advokaadile oktoobris 2010. a ülesandeks jätkata tegevust kaebaja vastu kahjunõude esitamiseks ja kaebaja seisukohtade väljaselgitamiseks. Kliendilt saadud informatsiooni kohaselt oli kaebaja töökohaks vaatlusalusel ajal OÜ W. Kujunenud olukorras soovis klient, et advokaat edastaks eelpool juba käsitletud nõudeavalduse kaebajale tema tööandja juhatuse liikme kaudu, et vajadusel oleks edaspidi võimalik tunnistaja ütlustega tõendada nõudeavalduse kätte saamist kaebaja poolt. Vastavalt kliendilt saadud eelnimetatud juhistele edastas advokaat 26.10.2010, seega ligemale aasta pärast viimast

kirjavahetust vandeadvokaat Q-ga, OÜ W juhatuse liikme kaudu elektrooniliselt kaebajale järjekordse ettepaneku OÜ-le C tekitatud kahju hüvitamiseks. Ka nimetatud nõudeavaldusele kaebaja ei vastanud ja ainsaks allakirjutanule teadaolevaks reaktsiooniks nõudeavaldusele on tema pöördumises aukohtu poole toodud etteheited allakirjutanule.

Kaebaja leiab, et advokaadi eelviidatud käitumises esineb KarS § 157¹ nimetatud kuriteokoosseis, mille tõttu ta esitas vaatlusaluse teate ka Põhja Ringkonnaprokuratuuri. Advokaat peab sellist seisukohta põhjendamatuks ja ebaõigeks. Ühtlasi teatab advokaat X, et Põhja Ringkonnaprokuratuuri 16.12.2010. a teatisega nr 10730000670 jäeti kriminaalmenetlus kaebaja teate alusel alustamata. Advokaat peab vajalikuks osundada, et advokatuuriseaduse § 41 lg 4¹ kohaselt on vandeadvokaadil õigus (nimetatud säte laieneb samuti vandeadvokaadi abile) töödelda lepingu või seaduse alusel saadud muu isiku kui kliendi isikuandmeid, sealhulgas delikaatseid isikuandmeid ilma nende isikute nõusolekuta, kui see on vajalik õigusteenuse osutamiseks. Lisaks on kaebaja viidanud sellele, et advokaat on mustanud teda kolmandate isikute ees eesmärgiga raskendada tal erialase töö leidmist. Advokaat ei oska kuidagi kaebaja väiteid kommenteerida, kuivõrd need ei vasta tõele. Kokkuvõttes leiab advokaat, et eeltoodud asjaoludel temal puudusid 26.10.2010 andmed, et kaebajat esindas vaatlusaluses asjas advokaat. Samas oli advokaadil oma kliendi selge ja ühemõtteline juhis vaatlusaluseks tegevuseks, mis advokaadi hinnangul ei olnud õigusvastane ega vastuolus ka heade kommetega. Advokaat lähtus antud olukorras muuhulgas eetikakoodeksi §-st 8.

19.01.2011. a leidis aukohus esitatud materjale hinnates, et vandeadvokaadi abi X tegevus vajab täiendavat uurimist ja asjaolude selgitamist, mida ei ole võimalik teha ilma aukohtumenetluse algatamiseta ning otsustas algatada aukohtumenetluse.

Aukohus uuris istungil kaebaja pöördumist ja vandeadvokaadi abi X kirjalikke selgitusi pöördumises toodud asjaolude suhtes. Samuti tutvus ja uuris aukohus vandeadvokaadi abi X patrooni kirjalikke selgitusi ja muid aukohtule esitatud täiendavaid materjale. Olles tutvunud aukohtule esitatud materjalidega ja istungil ära kuulunud kaebaja ja vandeadvokaadi abi X suulised selgitused, jõudis aukohus alljärgnevatele seisukohtadele:

Aukohus, olles asja arutanud, on seisukohal, et vandeadvokaadi abi X tegevuses esinevad minetused, kuid need ei ole oma olemuselt sellised eksimused, mis annaksid aluse advokaadi karistamiseks distsiplinaarkorras.

Aukohus on välja selgitanud, et antud juhul olid nii kaebajal kui OÜ-l C esindajad. Aukohus on seisukohal, et esindajate olemasolu korral peaks suhtlus toimuma eeskätt esindajate vahendusel. Esitatud materjalidest ei nähtu, et advokaat X oleks üritanud esmalt kontakteeruda kaebaja esindajaga. Väide, et advokaat X ei olnud kaebaja esindaja olemasolust teadlik, ei ole aukohtu hinnangul asjakohane. Advokaadibüroo Z oli kaebaja esindajana varasemalt pöördunud advokaat X-i poole ning advokaatide vahel toimus kaebaja asjaga seonduv kirjavahetus. Väide, et vandeadvokaat Q ei esitanud esindusõiguse olemasolu kohta volikirja, on aukohtu hinnangul tagantjärei otsitud õigustus. Üldjuhul advokaadi esindusõigust eeldatakse ning eriti olukorras, kui

suhtlus toimub kolleegide vahel. Kui advokaat X-l olid siiski kahtlused vandeadvokaat Q esindusõiguse osas, siis oleks tal olnud võimalik selles küsimuses viisakalt kolleegi poole pöörduda.

Seega, arvestades asjaolu, et isikul oli olemas esindaja, leiab aukohus, et advokaat oleks pidanud kaebajaga suhtlemiseks pöörduma esmalt Advokaadibüroo Z poole. Kui see ei oleks soovitud tulemusi andnud, alles siis oleks advokaat pidanud hakkama otsima teisi võimalusi isikuga kontakteerumiseks. Aukohus leiab, et sellise kirja saatmine isiku tööandjale ei ole eetiline olukorras, kus tegelikkuses esinesid teised võimalused isikuga kontakti saamiseks. Nähtuvalt asjaoludest, oli tööandja kodulehel olemas isiku vahetud kontaktandmed, kuhu oleks võinud kirja otse edastada. Samuti jääb aukohtule selgusetuks, kuidas nimetatud kirja edastamine tööandjale aitas kaasa asja lahendamisele.

Advokaat X selgitas suuliselt istungil, et vastava kirja edastamine isiku tööandjale oli tema kliendi soov ning tema juhindus üksnes kliendi juhustest. Aukohus nõustub advokaat X-ga selles, et advokaat peab õigusteenuse osutamisel juhinduma eetikakodeksi § 8 lg-st 1, kuid rõhutab, et õigusteenuse osutamisel ei tohi vastuollu minna heade tavade ja kutse-eeetika normidega. Samuti juhib aukohus tähelepanu eetikakodeksi § 2 lg-le 3, mille kohaselt juhul, kui advokaat kahtleb, missugust käitumisviisi valida, pöördub ta, vältimaks kutse-eeetika nõuete rikkumist, nõu saamiseks vanema kolleegi poole.

Aukohus leiab, et ilmselt on nimetatud kiri tööandjale edastatud sooviga avaldada isikule survet, saavutamaks võla tasumine. Kuigi aukohus ei kiida sellist advokaadi tegevust heaks, ei ole aukohtu hinnangul kirja edastamisega ka oluliselt isiku õiguseid rii-vatud. Aukohus märgib, et Riigikohus on oma 21.12.2010 otsuses kohtuasja numbriga 3-2-1-67-10 asunud seisukohale, et kui võlausaldaja huvi võlgnikuga seotud andmete avaldamise vastu on seotud sooviga saada võlgnikult kätte tasumata võlg, siis võib võlausaldaja võlgnike ja nendega seotud isikute kohta käivaid andmeid avaldada ning sellist avaldamist võib käsitleda võlausaldajapoolse surveabinõuna, tagamaks võlgade tasumine. Riigikohus leidis, et võlausaldaja võis kasutada võlgniku ja temaga seotud isiku avalikustamise võimalust nõude rahuldamiseks. Võlausaldaja valikuvõimalus kasutada võlgniku mõjutamiseks õiguskaitsevahendeid ei võta temalt õigust avaldada võla tasumise eesmärgil võlgniku kohta andmeid ja kohaseid väärtushinnanguid. Kolleegiumi arvates on andmete selline avalikustamine lubatav, eeldusel, et võlgnik on tegelikult võlgu.

Advokaadi poolt väidetavalt toime pandud kuriteo osas on seisukoha võtnud Põhja Ringkonnaprokuratuur ning aukohtul puudub alus asuda teisele seisukohale. Kuigi aukohus ei kiida heaks vandeadvokaadi abi X teguviisi, ei leia aukohus, et tegemist oleks sellise rikkumisega, mis väärriks distsiplinaarkorras karistamist. Aukohus arvestab ka asjaoluga, et advokaadil puuduvad varasemad rikkumised. Lähtudes ülaltoodust ning juhindudes advokatuuri seaduse § 17 lg-st 2, otsustas aukohus vandeadvokaadi abi X suhtes aukohtumenetluse lõpetada.

IV

AS V (kaebaja) on esitanud kaebuse Advokaadibüroo Q vandeadvokaat X tegevuse peale seoses vandeadvokaadi tegutsemisega huvide konfliktis. Advokaadibüroo Q ja AS V vahel on kehtiv kliendileping, mis on sõlmitud 19.12.2008 õigusteenuse osutamiseks. Nimetatud kliendilepingu alusel täidab kliendi poolt antud ülesandeid vandeadvokaat X. Lepingus konkreetselt nimetatud ülesannetele lisaks laieneb advokaadi volituste maht lepingus nimetatata uuele ülesandele, mille kaebaja suuliselt või kirjalikult edastab ning mille advokaadibüroo täitmisele võtab.

Vandeadvokaat X on osutanud õigusabi kliendi ja OÜ G ning OÜ H vahelise kolmepoolse kokkuleppe sõlmimisel ning kasutanud nimetatud lepingu sõlmimisel saadud konfidentsiaalset infot kliendi vastu nõuet esitades. Advokaat koostas kolmepoolse kokkuleppe, mis allkirjastati poolte esindajate poolt 06.05.2009. Pärast lepingu sõlmimist selgus, et vandeadvokaadi tegevuse tulemusena loodud kokkulepe on täis fakti ning sisuvigu, mistõttu on tänase kohtumenetluse valguses kliendil tekkinud kahtlus, et advokaat ei tegutsenud õigusteenuse osutamisel kliendi huvides, vaid tema tegevuses esines eetikakoodeksi § 9 kirjeldatud advokaadi kutset ja mainet kahjustav ebalojaalsus kliendile. Advokaat, kasutades ära enda erialateadmisi ja kutsekeele spetsiifikat, viis kliendi eksitusse asjaolude suhtes, mis on antud kolmepoolse kokkuleppe valguses olulise tähtsusega ning mis toovad kaasa tema poolt ettevalmistatud lepingu osalise tühisuse.

Vandeadvokaat X on kasutanud kliendi asja materjale kliendi huvidega vastuolus oleva isiku huvides. 20.12.2010 on vandeadvokaat X pöördunud kohtusse OÜ S lepingulise esindajana nõudega AS V (kaebaja) vastu, mille esitamisel on vandeadvokaat kasutanud konfidentsiaalset teavet, mida ta valdab seoses eelkirjeldatud õigusteenuse osutamisega kliendile. Nimelt on esitatud nõue seotud kolmepoolse kokkuleppe sisulise küljega. Eetikakoodeksi § 5 kohaselt on igasugune teave, mis advokaat on õigusabi osutamisel saanud, konfidentsiaalne ning konfidentsiaalse teabe avaldamiseks on tarvis kliendi nõusolekut. Klient oma nõusolekut kliendi asja materjalide kasutamiseks kliendi huvide vastu väljastanud ei ole, samuti ei esine muid kliendi asja materjalide kasutamise aluseid. Eetikakoodeksi §13 lg 1 ning advokatuuriseaduse § 44 lg 4 kohaselt ei või advokaat õigusteenust osutada, kui ta samas asjas on osutanud või osutab õigusteenust kliendi huvidega vastuolus olevate huvidega isikule. Huvide konflikti ilmnemisel oleks vandeadvokaat X kohustatud keelduma õigusteenuse osutamisest (eetikakoodeksi § 18).

Advokaat on seisukohal, et AS V (kaebaja) kaebus ei ole ühegi etteheite osas esitatud tähtaegselt. AdvS § 16 lg 1 kohaselt võib aukohtumenetluse algatamiseks aukohtu või juhatuse poole pöörduda huvitatud isik. Seejuures tuleb taotlus aukohtumenetluse algatamiseks esitada kuue kuu jooksul, arvates päevast, mil kaebuse esitaja sai teada või oleks pidanud teada saada taotluse aluseks olevatest asjaoludest. Advokaat saab AS V kaebusest aru, et temale heidetakse ette ebakvaliteetset õigusteenuse osutamist ning AS-le V väidetava õigusteenuse osutamisel teatavaks saanud konfidentsiaalse teave kasutamist OÜ S hagi esitamisel AS V (kaebaja) vastu.

Kolmepoolne kokkulepe allkirjastati 06. mail 2009. a. Advokaadibüroolt tellis nime-
tatud kolmepoolse kokkuleppe vormistamise nõustamise M.V mitte AS V. M.V-lt saa-
dud korralduse alusel ja AS V nõusolekul arveldati osa õigusabikulust AS V kaudu
2009. a juunis. Mingeid pretensioone seoses esitatud arvega AS V ei ole senini esitanud.

OÜ S (varasema nõude omaniku OÜ I) esindajana esitas advokaat AS-le V tänasel het-
kel kohtu menetluses oleva tsiviilasja esemeks oleva nõude osas pretensiooni 2009. a
märtsis, mistõttu möödus AdvS § 16 lg-s 1 sätestatud tähtaeg 2009. a septembris.

Olukorras, kus AS V leiab/leidis, et advokaadibüroo osutas AS-le V seoses OÜ-ga G
ja OÜ-ga H sõlmitud kolmepoolse kokkuleppega õigusteenust ja see õigusteenus oli
mitte kvaliteetne, oleks AS V pidanud koheselt peale ebakvaliteetse õigusteenuse osuta-
misest, kuid mitte hiljem kui kuue kuu möödumisel ebakvaliteetse õigusteenuse osu-
tamisest teadasaamist, pöörduma vastava pretensiooniga allakirjutanu või Eesti Advoka-
tuuri poole. AS V ei ole pöördunud väidetava õigusteenuse kvaliteedi osas ei alla-
kirjutanu ega Eesti Advokatuuri poole põhjusel, et advokaadibüroo ei osutanud AS-le
V antud kokkuleppe koostamise osas õigusteenust. Advokaat leiab, et AS V etteheited
tema tegevusele vandeadvokaadina on põhjendamatud ja AS V kaebus advokaadi suhtes
on esitatud viimase poolt pahatahtlikult ja eeldusliku eesmärgiga mõjutada OÜ S
nõude menetlust AS V vastu kohtus.

Advokaadibüroo ja AS V vahel on 19. detsembril 2009. a sõlmitud kliendileping
õigusteenuse sisuga: „Kliendi kohtuväline ja kohtulik esindus vaidluses OÜ-ga M seos-
es X detailplaneeringuala kinnistute liitumisega AS V ühisveevärgi ja –kanalisatsioo-
niga, sh OÜ M vastu liitumistasu nõude menetlus“. Kliendilepingu raames ehk seoses
nõude menetlusega OÜ M vastu ei ole AS-le V sisulist õigusteenust osutatud ega see-
ga osutatud õigusteenuse eest arveid esitatud.

Puutuvalt kolmepoolse kokkuleppega ei ole AS V advokaadibüroolt õigusabi tellinud
ega andnud üle mistahes dokumente või muud informatsiooni, mida advokaat oleks
saanud või saaks kliendi nõusolekuta avaldada või kasutada AS V vastu. Kogu eeltoo-
dud kolmepoolset kokkulepet puudutava informatsiooni sai advokaat OÜ I (endine
OÜ Z) juhatajalt M.V-lt. M.V ja AS V omavahelise kokkuleppe alusel palus M.V osa
õigusteenuse tasust arveldada AS-le V esitatava arve alusel. Vastavalt saadud juhise-
le edastas advokaat 09. juunil 2009. a e-kirja teel arve koos tehtud tööde spetsifikat-
siooniga. Eelnimetatud arve tasus AS V ühtegi pretensiooni esitamata 23. detsembril
2009. a. Millised olid M.V ja AS V kokkulepped seoses arvel märgitud ja M.V äri-
ühingule osutatud teenuse tasumisel, advokaat ei tea. Küll aktsepteeris AS V sellist
kulude kandmist.

Advokaadile kliendilepingu alusel teatavaks saanud informatsiooni ei ole advokaat AS
V nõusolekuta mistahes isikutele avaldanud ega ole kasutanud AS V vastu. Samuti
peab advokaat oluliseks märkida, et nimetatud kliendilepingute alusel temale teata-
vaks saanud informatsioon ei ole seotud OÜ S (varasem nõude omanik OÜ I) hagi-
nõudega AS V vastu. Kolmepoolse kokkuleppe sõlmimisega seoses ei ole AS V advokaadile
teavet avaldanud, mida advokaat oleks või saaks kasutada AS V vastu seoses
kohtuvaidlusega.

14.04.2011 leidis aukohus esitatud materjale hinnates, et vandeadvokaat X tegevus vajab täiendavat uurimist ja asjaolude selgitamist, mida ei ole võimalik teha ilma aukohtumenetluse algatamiseta ning otsustas algatada aukohtumenetluse. Aukohus uuris istungil AS-i V kaebust, vandeadvokaadi vastust kaebusele, muud aukohtule esitatud materjale ning kuulas istungil ära vandeadvokaat X-i ja AS-i V esindaja suulised selgitused. Aukohus, olles asja arutanud, jõudis seisukohale, et aukohtu poolt uuritud vandeadvokaat X-i tegevus (tegu, mida talle võiks süüks panna) seisnes selles, et

- tema poolt osutatud õigusteenus ei olnud kvaliteetne;
- ta on kliendile õigusabi osutamise raames teada saanud konfidentsiaalset infot kasutanud kliendi huvidega vastuolus oleva isiku huvides kliendi vastu nõuet esitades.

Esmalt võttis aukohus seisukoha kaebuse esitamise tähtaegsuse osas. Vastavalt advokaaturiseaduse (AdvS) §-le 16 võib aukohtumenetluse algatamiseks aukohtu poole pöörduda huvitatud isik. Taotlus aukohtumenetluse algatamiseks tuleb esitada kuue kuu jooksul, arvates päevast, mil kaebuse esitaja sai teada või oleks pidanud teada saama taotluse aluseks olevatest asjaoludest.

Aukohus on välja selgitanud, et tegevused, mida advokaadile ette heidetakse, leidsid aset 2009. aastal. Esimest etteheidet puudutavad asjaolud, mille kohaselt advokaadibüroo poolt AS-le V seoses kolmepoolse kokkuleppega osutatud õigusteenus ei olnud kvaliteetne, pidid kaebuse esitajale teada olema 06.05.2009, kui eelnimetatud kolmepoolne leping allkirjastati. Seda, et kaebajal pretensioonid puudusid, kinnitab asjaolu, et juunis 2009. a tasuti õigusteenuse eest esitatud arve. Teist etteheidet puudutavad asjaolud pidid kaebajale teada olema hiljemalt märtsis 2010. a, kui vandeadvokaat X esitas OÜ S esindajana AS-le V tsiviilasja esemeks oleva nõude osas pretensiooni. Kaebuse esitaja ei ole kirjalikult ega ka suuliselt aukohtu istungil esitanud objektiivseid asjaolusid, millest nähtuks, et kaebaja sai kaebuse aluseks olevatest asjaoludest teada hiljem. Seega leiab aukohus, et 17.02.2011. a esitatud kaebus on esitatud AdvS § 16 lg 1 nimetatud tähtaega rikkudes. Kuivõrd aegumine on absoluutseks menetlustakistuseks, mis ei võimalda hakata kaaluma teiste võimalike menetluse lõpetamise aluste olemasolu, tuleb aukohtumenetlus vandeadvokaadi X tegevuse suhtes lõpetada.

Olenemata eeltoodust on aukohtul pädevus anda advokaadi tegevusele kutse-eetiline hinnang. Nimelt võib Eesti Advokatuuri Kodukorra § 51² lg 1¹ kohaselt aukohus viia läbi menetluse kutse-eetilise hinnangu andmiseks advokaadi tegevuse suhtes ka pärast distsiplinaarkaristuse määramiseks ette nähtud tähtaja möödumist. Järgnevalt analüüsib aukohus võimalikku advokaadipoolset kutse-eetika normide rikkumist seoses huvide konfliktis tegutsemisega.

Aukohus on välja selgitanud, et poolte seisukohad on selles osas, kas advokaat osutas kolmepoolse lepingu sõlmimisel AS-le V õigusteenust, vasturääkivad. Aukohus ei nõustu advokaadi seisukohaga, et kuivõrd töö tellis temalt M.V ning tal puudus AS-ga V kokkulepe kolmepoolse lepingu sõlmimise nõustamiseks, siis ei saanud ta selle juures AS-i V esindajana osaleda. Aukohus leiab, et asjaolu, et töö tellis tema käest M.V ei muuda iseenesest fakti, et kolmepoolse lepingu sõlmimise nõustamisel osales advokaat AS-i V huvides. Advokaat on seda ka ise kinnitanud, et tema ülesanne oli tagada, et AS-i V huvid saaksid selles lepingus kaitstud. Kuivõrd kolmepoolne leping sõlmiti

AS-i V, OÜ G ja OÜ H vahel ning vaidlus puudub selles, et kahte viimati nimetatut advokaat ei esindanud, siis jääb arusaamatuks, keda peale AS-i V, sai advokaat kolmepoolse lepingu sõlmimisel esindada. Advokaat ei saanud esindada isikut, kes ei olnud lepingu pooleks. Lisaks eelnevale on teada, et M.V omas volitusi AS-i V esindamiseks nimetatud lepingu sõlmimise juures ning advokaadi poolt teostatud tööde eest tasus advokaadile AS V. Aukohtu hinnangul on kinnitamist leidnud asjaolu, et advokaat tegutses kolmepoolse lepingu sõlmimisel AS-i V huvides.

Aukohus on välja selgitanud, et advokaadil on püsikliendileping OÜ-ga K, kelle esindajana (praegune OÜ S) on ta esitanud haginõude AS-i V vastu. Aukohtule esitatud materjalidest nähtub, et haginõue põhineb 15.04.2009 OÜ I (endine OÜ K) ja AS-i V vahel sõlmitud lepingul nr 1 ja 07.06.2010. a OÜ I (endine OÜ K) ja OÜ S vahel sõlmitud lepingul nr 2 tulenevatel nõuetel. Kuigi tegemist on lepingutega, mille sõlmimise juures ei ole vandeadvokaat X AS-le V õigusteenust osutanud (selles puudub ka poolte vahel vaidlus), siis nähtub, et nimetatud lepingud, eeskätt 15.04.2009 OÜ I (endine OÜ K) ja AS-i V vahel sõlmitud leping nr 1, omab seost eelnimetatud kolmepoolse lepingu sisulise poolega.

Aukohus leiab, et leping nr 1 nõ seob OÜ-u K eelnimetatud kolmepoolse lepingu juurde. Nimelt saab OÜ K kolmepoolse lepingu eduka täitmise korral tulu. Aukohus mõnab, et AS V kohustused OÜ K ees tulenevad eelnimetatud lepingutest, kuid asja sisulise poole pealt nähtub, et nende kohustuste täitmise eelduseks on kolmepoolse lepingu edukas täitmine lepingu osapoolte poolt, kelleks AS V on ning keda advokaat lepingu sõlmimisel esindas.

Eetikakoodeksi § 13 lg 1 kohaselt ei tohi advokaat samas asjas esindada või kaitsta kahte või enam klienti või osutada neile muud õigusteenust, kui nende isikute huvid on vastuolus. Advokaat ei või osutada kliendile õigusteenust juhul, kui esineb asjaolu, mis kahjustab või võib kahjustada advokaadi võimet täita eetikakoodeksi § 8 lg 1 nõudeid ja tegutseda üksnes kliendi huvides. Eetikakoodeksi § 8 lg 1 kohaselt peab advokaat õigusteenuse osutamisel tegutsema üksnes kliendi huvides, eelistades kliendi huve enda ja kolmandate isikute, sealhulgas kolleegid, huvidele.

Aukohus leiab, et vandeadvokaadi ülalkirjeldatud tegevuses võivad esineda eetilised minetused. Aukohtule ei ole teada, millist informatsiooni võis advokaat kolmepoolse lepingu sõlmimise nõustamise juures saada, mida ta on kasutanud või saaks ära kasutada käimasolevas tsiviilvaidluses, kuid puudub kahtlus selles, et advokaat esindab käesolevas kohtuvaidluses isikut, kelle huvid on vastuolus isikuga, keda ta on varasemalt kohtuvaidlusega tihedalt seotud asjas esindanud. Aukohus peab advokaadi sellist tegevust taunitavaks. Lähtudes ülaltoodust ning juhindudes advokatuuriseaduse § 17 lg-st 2, otsustas aukohus vandeadvokaat X suhtes aukohtumenetluse lõpetada.

V

Kaebuse kohaselt oli kaebaja ja vandeadvokaat X vahel sõlmitud õigusabileping. Nimetatud lepingu kohaselt pidi vandeadvokaat isikut kohtuistungil esindama. Kaebuse esitaja sai aga 02.06.2008. a kätte kohtu poolt tehtud tagaseljaotsuse. Kaebaja täpsustas aukohtu istungil, et esimesel kohtuistungil viibis kaebaja istungil koos advokaadiga.

Kohus andis aega täiendavate dokumentide esitamiseks. 23.04.2008. a sai kaebuse esitaja abikaasa kätte 14.05.2008 toimunud kohtuistungil kutse, misjärel kaebuse esitaja võttis koheselt advokaadiga ühendust. Kaebuse esitaja uuris, kas advokaat sai ka kutse ning kas ta esitas kohtusse kõik vajalikud dokumendid. Advokaat kinnitas, et on kõik vajalikud toimingud teinud. Kuivõrd kaebaja on invaliid ja tundis ennast halvasti küsis ta advokaadi käest, kas tema viibimine istungil on vajalik, mille peale advokaat vastas, et saab ise hakkama. 14.05.2008. a helistas kaebaja advokaadile, et uurida, kuidas kohtuistungil läks, kuid advokaat tema kõnele ei vastanud ega helistanud ka tagasi. Kaebaja katsed advokaadiga ühendust saada ei õnnestunud ka edaspidi. Juunis sai kaebaja kohtu poolt tehtud tagaseljaotsuse, mille kohaselt peab kaebuse esitaja tasuma M.F-le 100 000.- krooni. Et saada asjast selgust, võttis kaebuse esitaja uuesti advokaadiga ühendust. Kaebajal õnnestus seekord advokaadiga ühendust saada ja advokaat kinnitas, et kaebuse esitaja ei pea muretsema, et ta esitab kohtusse kaebuse. Juunist kuni septembrini ei saanud kaebuse esitaja taas advokaadiga kordagi ühendust, sest advokaat ei vastanud tema kõnedele, ei helistanud tagasi ning teda ei olnud ka kontoris. Kaebuse esitaja on seisukohal, et advokaadi tegevuse tõttu tegi kohus tagaseljaotsuse ning advokaat on oma tegevusega rikkunud oma ametikohustusi. Kaebuse esitaja leiab, et ta on advokaadile maksnud alusetult, kuna lubatud töö jäi tegemata, advokaat jättis kohtusse ilmumata ja selle tulemusena tehti kaebaja suhtes negatiivne tagaseljaotsus. Kaebajale esitatud arve oli koostatud juriidilise büroo, mitte advokaadibüroo nimel.

Vandeadvokaat X selgitab, et esindas kaebajat 2008. aastal tsiviilasjas ja osales vähemalt ühel istungil. Advokaat kinnitab, et kohtus kliendiga mitmel korral, tutvus asja materjalidega ja pidas vastaspoolega läbirääkimisi. Läbirääkimised kestsid viimase istungini ja muuhulgas esitas ta istungi edasilükkamise taotluse. Vastaspoole esindaja kinnitas, et toetab advokaadipoolset istungi edasilükkamise taotlust just võimaliku kompromissi saavutamise eesmärgil. Istungi edasilükkamise eesmärgil oli varem teise kohtuniku juures määratud istungi toimumine samal ajal, mis oli määratud kohtunik kaebaja asjas. Advokaat esitas vastava taotluse ka kohtule, kuid kohtunik jättis selle tähelepanuta ning advokaadi puudumise tõttu tegi tagaseljaotsuse. Advokaat esitas kaja, kuid see jäeti rahuldamata. Pärast tagaseljaotsust ei soovinud klient enam suhelda, väites, et pöördub vastaspoole juristi poole abi saamiseks. Kaja oli viimane dokument, mille advokaat kaebaja tsiviilasjas tegi. Kohtumäärus kaja rahuldamata jätmise kohta toimetati kätte kaebajale. Advokaat sai kaja rahuldamata jätmisest teada 2010. a, kui tema poole nõu saamiseks pöördus kaebaja uus jurist.

Osutatud õigusabi eest tasus kaebaja advokaadile 7000.- krooni, millele lisandus käibemaks. Advokaadi arvestuse järgi läks asja peale koos korduvate kohtumiste ja kompromissi läbirääkimistega umbes 11 tundi. Advokaat lisab, et saadud 7000.- kroonist tasus ta 4000.- krooni tunnistajate tasudele ning kaja kautsjonile.

Aukohus arutas esitatud kaebust oma 08.06.2011. a toimunud istungil ja leidis, et advokaadi tegevuses võivad esineda distsiplinaarsüüteo tunnused ning otsustas algatada advokaadi tegevuse suhtes aukohtumenetluse. Aukohus uuris esitatud kaebust, advokaadi kirjalikke selgitusi, muid aukohtule esitatud materjale ning kuulas 22.09.2011. a istungil ära kaebuse esitaja ja 08.06.2011. a istungil advokaadi suulised

selgitused. Aukohus jõudis seisukohale, et aukohtu poolt uuritud vandeadvokaat X tegevus (tegu, mida talle võiks süüks panna) seisnes selles, et ta:

- jättes ilmutata 14.05.2008 kohtuistungile, jättis ta kliendi huvid kaitseta ning pani sellega toime eetikakoodeksi § 8 lg 1 ja § 15 sätestatud rikkumise;
- osaledes kohtuistungil ilma, et tal oleks selleks kliendiga sõlminud kirjalik kliendileping, rikkus advokaat AdvS § 55 lg 4 sätestatud kohustust;
- eirates kliendi kõnesid ning olles kliendi jaoks kättesaamatu ka advokaadibüroos, ei ole advokaat kliendiga suhtlemisel juhindunud eetikakoodeksi §14 lg 4;
- esitas kliendile arve mitte oma äriühingu (advokaadibüroo) nimel, vaid õigusbüroo nimelt ning ei esitanud kliendile arve tasumise kohta kviitungit, millega rikkus AdvS § 49 lg 1 ja 60 lg 1 sätteid;
- jättes vastamata advokatuuri juhatuse pöördumistele, on advokaat näidanud üles lugupidamatust advokatuuri vastu tervikuna, eirates sellega Advokatuuri kodukorra § 20 sätteid.

Aukohus on välja selgitanud, et 14.05.2008. a määratud istungile advokaat ei ilmunud, see on tuvastatud asjas tehtud tagasellaotsusega ja selles osas puudub ka poolte vahel vaidlus. Aukohtule on esitatud ka advokaadi poolt 25.06.2008. a koostatud ja kohtule esitatud kaja, mis advokaadi selgituste kohaselt jäeti rahuldamata. Advokaat on aukohtule selgitanud, mis nähtub ka kohtule esitatud kajast ja 14.05.2008. a advokaadi poolt kohtunikule edastatud e-kirjast, et advokaat ei saanud kõnesoleval istungil osaleda seoses varasemalt teises kohtuasjas määratud istungiga. Aukohus leiab, et tegemist võiks tõepoolest olla mõjuva põhjusega, kui sellest oleks kohut teavitatud aegsasti. Aukohtule jääb mõistetamatuks, miks advokaat teavitas sellisest olukorrast (istungiaegade kattumine) kohtunikku alles 14.05.2008. a, kuigi ta pidi sellest teadlik olema juba 23.04.2008. a, samuti, miks advokaat nõustus kahe istungi paigutamise samale ajale. Eetikakoodeksi § 20 lg 2 kohaselt on advokaat kohustatud õigeaegselt teavitama kohut asjaoludest, mis võivad tingida kohtuistungil edasilükkamise. Kogutud materjalidest ei nähtu, et advokaat oleks kohut esimesel võimalusel takistusest teavitanud, või võtnud tarvitusele muid meetmeid, et kliendi huvid ei jääks määratud kohtuistungil kaitseta. Aukohtu hinnangul on selline tegevus käsitletav lugupidamatusena kohtu suhtes ning ühtlasi advokaadi kohustuste rikkumisena kliendi huvide esindamisel. Advokaadi tegevus põhjustas kliendile ebasoodsa tagasellaotsuse tegemise. Aukohus rõhutab, et eetikakoodeksi § 8 lg 1 kohaselt on advokaat kohustatud tegema endast kõik oleneva, et kliendi huvid oleksid kaitstud. Advokaat rikkus ka eetikakoodeksi § 15 nõudeid, mille kohaselt on advokaat kohustatud kliendilt saadud ülesande täitma hoolikalt ja täpselt vastavalt kliendiga sõlmitud õigusteenu lepingule. Aukohus mõõnab, et advokaat on küll kaja esitades üritanud negatiivset tagajärge likvideerida, kuid nähtuvalt ei ole see olnud tulemuslik ning ei oma ka advokaadi kutsetegevuse puuduste tuvastamisel tähtsust.

Kaebuse esitaja selgituste kohaselt ei olnud tal advokaadiga sõlmitud kirjalikku kliendilepingut. Kliendilepingut ei esitanud aukohtule ka advokaat. Advokaat, osaledes kliendi esindajana kohtuistungil, on tulenevalt advokatuuriseaduse § 55 lg 4 kohustatud sõlmima kirjaliku kliendilepingu kliendi esindamiseks. Jättes selle tegemata, eiras advokaat oma kutsetegevuses advokatuuriseadusest tulenevalt kohustust ning pani sellega toime minetuse.

Lisaks eeltoodule nähtub kaebuse asjaoludest, et advokaat ei ole kaebajaga suhtlemisel olnud korrektne, nagu seda nõuavad advokaadi kutsele esitatavad moraali- ja eetikakorraldused. Advokaat on küll kinnitanud, et suhtles kliendiga mitmel korral, kuid ei ole oma seisukohta kaebuse esitaja väidete osas (hoolimata asjaolust, et advokaadile oli selleks antud mitmeid võimalusi), mis puudutavad kliendi kõnede eiramist korduvalt ja pika aja vältel, aukohtule esitanud. Aukohus leiab, et sellega advokaat möönab endapoolset kutse-eetika normide, mis reguleerivad kliendiga suhtlemist, rikkumist. Eetikakoodeksi § 14 lg 4 kohaselt peab advokaat klienti regulaarselt teavitama ülesande täitmisega seonduvatest asjaoludest ning vastama kliendi järelepärimistele asjakohaselt ja õigeaegselt.

Aukohus on seisukohal, et väited arvete esitamise osas mitte advokaadibüroo, vaid õigusbüroo nimelt on antud juhul paljasõnalised ja aukohtu menetluse ajal ei ole õnnestunud selle fakti kohta tõendeid koguda. Vasturääkivused esinevad ka advokaadile makstud tasude osas. Kaebuse esitaja väidab, et tasus advokaadile kokku 25 000.- krooni, vastavalt kahel korral 7000.- krooni, 4000.- krooni, 1000.- krooni ja 5000.- krooni. Kaebuse esitaja selgitas istungil, et advokaat ei väljastanud talle kvitungeid ning ta ei osanud neid ka küsida. Advokaat väidab, et klient tasus talle üksnes 7000.- krooni, millest 4000.- krooni kulutas advokaat tunnistajate tasule ning kaja kautsjonile. Selle kohta on advokaat esitanud ka maksekorralduste väljavõtted. Aukohus konstateerib, et poolte seisukohad arvete ja tasude osas on vasturääkivad ning kui võrd kumbki pool ei ole oma väidete kinnitamiseks esitanud dokumente, siis puudub aukohtul võimalus vasturääkivuste kõrvaldamiseks. Aukohus peab võimalikuks, et kui võrd advokaat ei esitanud aukohtule ka kliendi poolt 7000.- krooni tasumist tõendavat dokumenti või selles summas kliendile esitatud arvet, siis viitab selline tegevus asjaolule, et advokaat arveldas kliendiga sularahas ilma vastavaid raamatupidamisdokumente vormistamata ja neid kliendile esitamata. Advokatuuriseaduse § 60 lg 4 kohaselt on advokaat kohustatud kliendile esitama tasu kohta arve. Olenemata aukohtu kahtlusest, on aukohus seisukohal, et vasturääkivusi, mida ei ole võimalik üheselt kõrvaldada, tõlgendatakse distsiplinaarsüüteo toimepanemises kahtlustatava isiku kasuks.

Advokatuuri juhatus on aukohtule ettepaneku tegemisel arvestanud muuhulgas ka asjaolu, et vandeadvokaat ei ole järelevalve teostamisel allunud juhatuse asjakohastele korraldustele. Nagu nähtub kogutud materjalidest, ei ole advokaat vastanud õigeaegselt juhatuse pöördumistele ega põhjendanud ka vastamata jätmisi. Selles osas ei ole advokaat andnud selgitusi ka aukohtule. Aukohus leiab, et advokatuuri liikmed on kohustatud suhtuma advokatuuri organite pöördumistesse piisava tähelepanelikkusega ning vastama neile õigeaegselt. Advokatuuri organite pöördumiste eiramine on aukohu hinnangul tõlgendatav ilmse lugupidamatusena advokatuuri vastu tervikuna.

Eesti Advokatuuri kodukorra § 51² lg 1¹ kohaselt lõpetab aukohus oma määrusega distsiplinaaraja menetluse, kui distsiplinaararistuse määramise tähtaeg on möödunud. Aukohus võib viia läbi menetluse kutse-eetilise hinnangu andmiseks advokaadi tegevuse suhtes ka pärast distsiplinaararistuse määramiseks ette nähtud tähtaja möödumist. Advokatuuriseaduse § 19 lg 6 kohaselt ei või distsiplinaararistust määrata, kui distsiplinaarsüütegu on aegunud. Distsiplinaarsüütegu aegub kolme aasta möödumisel selle toimepanemisest. Distsiplinaarsüüteo aegumine algab alates hetkest,

mil advokaat lõpetab teo toimepanemise. Aukohtul on distsiplinaarsüüteo aegumisest hoolimata õigus distsiplinaarasja menetleda.

Aukohus, olles asja arutanud, leiab, et advokaat on oma tegevusega rikkunud advokatuuriseaduse § 55 lg 4, § 49 lg 1 ja 60 lg 1 ja eetikakoodeksi § 8 lg 1, § 14 lg 4, § 15 ja 20 lg 2 ning Advokatuuri kodukorra § 20 sätteid. Kuivõrd advokatuuriseaduse § 16 lg 1 kohaselt tuleb taotlus aukohtumenetluse algatamiseks esitada kuue kuu jooksul, arvates päevast, mil kaebuse esitaja sai teada või oleks pidanud teada saada taotluse aluseks olevatest asjaoludest, kuid kaebuses kirjeldatud sündmused leidsid aset juba 2008 aastal, on kaebus esitatud tähtaega rikkudes. Distsiplinaarsüütegu leidis aset samuti 2008 mais (millest kaebaja sai teada juunis 2008), mistõttu on tänaseks distsiplinaarsüütegu aegunud ja karistust kohaldada advokaadi suhtes ei ole võimalik.

Aukohus peab vajalikuks seoses sellega märkida, et aukohtu menetluse käigus on rõendamist leidnud advokaat X poolt distsiplinaarsüüteo toimepanemine kaebaja esindamisel, advokaat on oma tegevusega rikkunud seadust ja kutse-eetika norme ning tema tegevus väärrib karistamist, kuid arvestades, et kaebus on aukohtule esitatud seaduses ettenähtud tähtaega rikkudes ning aukohtu menetluse algatamise ajaks on advokaadi poolt toime pandud distsiplinaarsüütegu aegunud, siis puudub võimalus advokaadi karistamiseks toimepandud distsiplinaarsüütegude eest ning aukohus lõpetab advokaadi tegevuse suhtes aukohtumenetluse distsiplinaarkaristust määramata.

VI

Korralise järelevalve käigus selgus, et 25.06.2011. a on advokaat A kokkuleppel menetlejaga vastu võtnud kokku seitse riigi õigusabi tellimust. Põhjendused, miks riigi õigusabi asus osutama advokaat A ja mitte RIS-i määratud advokaat, puudusid nii riigi õigusabi andmise määruks kui RIS-i selgituste lahtris. Kuivõrd seadus näeb ette, et riigi õigusabi osutaja määrab advokatuur, siis advokaat A-l paluti selgitada, millistel asjaoludel ta nimetatud tellimused kokkuleppel menetlejaga vastu võttis.

Advokaat A selgitas, et 25.06.2011. a helistas talle politseiametnik ja selgitas, et 23. juuni 2011. a õhtul oli politsei poolt kinnipeetud hulgaliselt alkoholijoobes sõidukijuhte. Valveprokurör oli politseiametnikule andnud korralduse kinnipeetavaid enne mitte vabastada, kui isikud on üle kuulatud ja prokurör on nendega kokkulepped sõlminud. Prokurör oli juba teel politseiosakonda kokkulepete sõlmimiseks. Politseiametniku probleem seisnes selles, et kuna oli jaanipäeva järgne puhkepäev, siis polnud tal õnnestunud telefoni teel kätte saada ühtegi vaba advokaati. Advokaat A kinnitas politseiametnikule, et on linnas ning vajadusel on tal võimalik asuda töökohustusi täitma. Selle aja jooksul kui advokaat riided vahetas, saabus ka esimene RIS-i tellimus, mille advokaat vastu võttis ning asus tööülesandeid täitma. Hiljem saabusid ka teised RIS-i tellimused.

Riigi õigusabi seaduse § 18 lõike 1 kohaselt määrab riigi õigusabi osutaja advokatuur. Kui advokaat ei olnud advokatuuri poolt määratud ning tal ei olnud ka kliendi poolt antud käsundit, puudusid advokaadil kaitseülesannete täitmiseks volitused. Selline tegevus on juhatuse hinnangul eriti jäme rikkumine, mis oleks võinud kaitsealusele

kaasa tuua pöördumatult kahjulikke tagajärgi. Juhatuse hinnangul on täiesti lubamatu olukord, kus advokaat astub menetlusse uurija kutsel. Selline tegevus on vastuolus kaitseõiguse tagamise põhimõttega. Eeltoodud arvestades esinevad juhatuse hinnangul advokaadi tegevuses distsiplinaarsüüteo tunnused ja juhatuse otsustas teha aukohtule ettepaneku aukohtumenetluse algatamiseks.

Aukohus selgitas välja, et advokaadi tegevus (tegu, mida advokaadile süüks pannakse) seisneb selles, et ta asus riigi õigusabi osutama uurija kutsel, mitte advokatuuri poolt määratuna. Aukohtule esitatud materjalidest nähtub, et advokaat asus riigi õigusabi osutama tööpooldest politseiametniku kutsel. Sellise tegevusega on advokaat kehtivat seadust rikkunud, kuivõrd riigi õigusabi seaduse § 18 kohaselt on riigi õigusabi osutaja määramise ainupädevus advokatuurile. Aukohus leiab, et sellise tegevusega on advokaat toime pannud minetuse, mida aukohus rangelt taunib, sest advokaat on kohustatud tegutsema ranges vastavuses seaduse ja kutse-eesitika normidega.

Aukohus võtab otsustamisel arvesse, et kuigi advokaadi tegevus ei olnud kooskõlas seadusega, tekkis see eeskätt uurija ebaseadusliku tegevuse tõttu. Ühtlasi ei ole aukohtule teada, et advokaadi tegevus oleks põhjustanud kaitsealustele kahjulikke tagajärgi. Samuti arvestab aukohus, et tegemist on esmakordse juhtumiga, mis puudutab riigi õigusabi määramise korra rikkumist. Advokaadi varasemale tegevusele ei ole etteheiteid olnud. Minetuse pani advokaat toime ajal, mil olid riiklikud pühad ja nädalavahetus, mille tõttu oleks RIS süsteemi kaudu advokaadi leidmine võinud olla raskendatud, või oleks võtnud oluliselt rohkem aega, mis oleks koormanud politseiasutust, kuna oli käimas politseioperatsioon.

Eeltoodud arvestades peab aukohus võimalikuks lõpetada menetlus distsiplinaarkaristust määramata, kuid peab vajalikuks rõhutada järgmist. Riigi õigusabi seaduse § 18 lg 1 kohaselt määrab riigi õigusabi osutaja advokatuur ning kohtul, prokuratuuril või uurimisasutusel ei ole õigust leppida advokaadiga kokku riigi õigusabi osutamises ega määrata riigi õigusabi osutavat advokaati. See tähendab, et advokaat võib riigi õigusabi tellimuse vastu võtta üksnes riigi õigusabi infosüsteemi vahendusel. Lisaks sellele, et riigi õigusabi tellimuse vastu võtmine muul viisil ei ole kooskõlas seadusega, võib selline volitusteta tegevus tuua endaga kaasa kahjulikke tagajärgi kaitsealusele. Lubamatu on, et uurija valib isikule kaitsja, sest see on vastuolus kaitseõiguse tagamise põhimõttega. Advokaadid on kohustatud järgima oma tegevuses alati seadust ja kutse-eesitika nõudeid ning põhjendused, et tegemist oli pühajärgse ajaga, ei ole asjakohased. Riigi õigusabi infosüsteem toimib ööpäevaringselt ning menetlejal on alati võimalik tellimus sinna sisestada.

VII

P lastekodu kasvandikud viibisid seoses uute kuritegudega 09.-11.04.2011 arestikambris, kus neid külastas ühe kasvandiku kaitsja vandeadvokaat X. Vandeadvokaat jättis nimetatud kasvandike valdusse kriminaalasja toimiku, mis sisaldab kõiki ütlusi, mis on antud kasvandike vastu teiste lastekodu kasvandike poolt, lastekodu juhataja kirjavahetust seoses antud kriminaalasjaga, paljusid asjaga otse või kaudselt seotud isikute isikukoode, iseloomustusi jne. Toimikutel on peal märge "Põhja Ringkonnapro-

kuratuur. Asutusesiseseks kasutamiseks.” Kasvandike valdusse anti väidetavalt toimiku 2 köidet, millest üks on hetkel juba lastekodu juhataja valduses. Teise toimiku viskas üks kasvandikest väidetavalt Tallinna Bussijaamas avalikku prügikasti ning selle edasine saatus on teadmata. Juhataja on mures, kuna toimik sisaldab informatsiooni, mis tekitab asutuses pingeid ja võib kaasa tuua vägivallaakte.

Advokaat selgitab, et ta võttis 10. aprillil 2011. a (pühapäeval) vastu RIS tellimuse A.M kaitsmiseks kahtlustatavana ülekuulamisel, mis toimus samal päeval. Advokaat oli eelnevalt määratud A.M kaitsjaks teistes kriminaalajades, milles kohtuistung pidi toimuma järgmisel päeval. Advokaat leidis, et enne kohtuistungit on vajalik veel nõu pidada ja tutvuda ka toimikuga, kuigi võis eeldada kohtuistungit edasilükkamist. A.M-ga ei saanud kontakti, kuna ta oli viibinud Jõhvis. Menetleja kinnitas 10. aprillil 2011. a, et arvestades järgmisel päeval toimuvat kohtuistungit ja nii A.M kui ka teise kasvandiku poolt järjest uute kuritegude toimepanemist hoitakse mõlemat kahtlustatavat kindlasti kohtuistungit toimumiseni arestikambris. Advokaat kontrollis seda asjaolu veel täiendavalt samal õhtul. 48 tundi A.M kahtlustatavana kinnipidamisest pidi mööduma 11. aprillil 2011. a kell 17.00. Kohtuistungil 11. aprillil 2011. a kell 13.00 pidi eeldatavalt arutusele tulema ka A.M vahistamine. Advokaat jättis tööpoolest A.M valdusse kriminaalaja materjalid, et ta saaks arestikambris valmistuda järgmisel päeval toimuvaks kohtuistungiks, advokaat võttis temalt ka selle kohta allkirja. Advokaat rõhutas menetleja juuresolekul, et kõrvalistele isikutele ei ole lubatud mingeid materjale näidata ja toimik tuleb advokaadile tagastada. Toimiku üleandmisel oli advokaadil alust eeldada, et ühe õhtu jooksul politsei arestikambris ei lähe see kaduma ning lootis, et A.M on aru saanud materjalide kõrvalistele isikutele edasiandmise keelust. Samuti arvestas advokaat, et kõigi lastekodu kaebuses märgitud dokumentidega (s.h kõigi ütlustega, mis on antud A.M ja teine kasvandik vastu teiste lastekodu kasvandike poolt, asutuse juhataja kirjavahetusega seoses antud kriminaalajaga, iseloomustustega jne) on süüdistataval õigus piiranguteta tutvuda. Toimik sisaldab tõesti ka kannatanute ja tunnistajate isikuandmeid, kuid tulenevalt kuritegude asjaoludest ei leidu seal muid delikaatseid isikuandmeid. Kohtuistungil 11. aprillil 2011. a ilmnes, et A.M vabastati samal hommikul kell 10 politsei arestikambrist, kuna neid ei saanud viia Arestimajja kohtade puudumisel. Advokaadile sellest keegi ei teatanud ning ta ei võinud ette näha nimetatud probleemide tekkimist. Advokaat kahetseb, et toimiku üleandmisega tema poolt A.M-le võisid kannatanute ja tunnistajate isikuandmed kõrvalistele isikutele teatavaks saada. Samas ei nähtu lastekodu juhataja kirjast, et A.M ka realselt oleks toimiku materjale soovinud avalikustada.

Aukohus leidis, et tegemist on kahetsusväärse juhtumiga, mille advokaat oleks saanud ära hoida, kuid aukohus mõönab, et kõiki asjaolusid arvestades, ei võinud advokaat seda ka ette näha. Advokaat selgitas, et ta jättis toimiku kaitsealusele, et viimasel oleks võimalikult palju aega materjalidega tutvuda ning samuti oli advokaadil menetlejapoolne kinnitus, et kaitsealust ei lasta arestikambrist välja enne 48 tunni möödumist, mis pidi saabuma järgmisel päeval kell 17.00 (kohtuistung selles asjas oli määratud kell 13.00). Advokaat selgitas menetleja juuresolekul kaitsealusele, et toimikut ei tohi kellelegi näidata ega anda. Seda kinnitab ka kaitsealune oma kirjalikus seletuses. Kaitsealune siiski vabastati enne 48 tunni möödumist, mida advokaat ei osanud ette näha.

Aukohus leiab, et alaealiste kaitsmisesse tuleb suhtuda erilise hoolsusega, kuivõrd alaealised ei pruugi aru saada kõikidest võimalikest ja kaasnevatest tagajärgedest. Aukohu hinnangul oli alaealise kaitsealuse kätte toimiku jätmine seotud riskiga ja advokaat ei oleks pidanud seda tegema. Kriminaalasja toimiku koopia antakse kaitsjale, kelle vahendusel kaitsealune sellega tutvub. Arvestades asjaolu, et advokaat ei võinud ette näha seda, et kaitsealune vabastatakse enne 48 tunni möödumist, võis advokaat olla põhjendatult veendunud, et kaitsealusel ei ole võimalik toimikud kuhugi mujale toimetada. Seda, et kaitsealusele selgitati, et toimiku materjale ei tohi kõrvalistele isikutele näidata, kinnitab ka kaitsealune oma selgituses. Aukohus juhib advokaadi tähelepanu vajadusele edaspidi hoolsam, kuid peab võimalikuks aukohtumenetluse lõpetada ilma distsiplinaar karistust määramata. Aukohus arvestab otsuse tegemisel ka asjaolu, et advokaat avaldas siirast kahetsust ning advokaadil puuduvad kehtivad distsiplinaar karistused. Lähtudes ülaltoodust ning juhindudes advokatuuriseaduse § 17 lg-st 2, otsustas aukohus vandeadvokaadi suhtes aukohtumenetluse lõpetada.

VIII

Vandeadvokaadi X tegevuse peale on advokatuurile esitatud kaebused kokku neljas erinevas asjas. Aukohus, olles asja arutanud, leidis, et vandeadvokaat on suhtunud oma tööülesannetesse hooletult ning rikkunud oma tegevusega eetikakoodeksi § 14 sätestatud nõudeid, mis reguleerivad kliendile õigusteenuse osutamist ning riigi õigusabi seaduse (RÕS) § 18 lg 1 sätestatud kohustust asuda riigi õigusabi tellimuse vastuvõtmisel viivitamatult riigi õigusabi osutama.

22.11.2010. a teatas kohus, et vandeadvokaat ei ilmunud 27.10.2010. a määratud istungile. Oma mitteilmumisest advokaat kohut ei teavitanud. Advokaat selgitas, et ei ilmunud istungile, sest ei teadnud kohtuistungi ajast. Aukohus kontrollis riigi õigusabi infosüsteemist, et antud asjas on advokaat tellimuse vastu võtnud kohtuistungile eelnenud päeval, mistõttu ei saa olla tõene väide, et advokaat ei olnud kohtuistungi ajast teadlik. Kui advokaat võtab RIS-ist ülesande vastu on ta RÕS § 18 lg 1 kohaselt kohustatud asuma viivitamata riigi õigusabi osutama ja korraldama oma tegevuse selliselt, et tal oleks võimalik õigeaegselt osaleda menetlustoimingutes. Aukohtu hinnangul on advokaat sellise tegevusega näidanud üles ilmset hooletust ja ükskõiksust kaitseülesannete täitmisel.

Advokatuuri poole pöördus riigi õigusabi saaja V.M, kes ei teadnud, kes on temale määratud riigi õigusabi osatajaks. Aukohus selgitas välja, et vandeadvokaat X oli tellimuse juba kolm kuud tagasi vastu võtnud. Sisuliselt ei olnud advokaat kolme kuu jooksul asunud riigi õigusabi ülesandeid täitma. Advokaat ei esitanud ühtegi objektiivset põhjendust, miks ta selle aja jooksul ei olnud õigusabi osutama asunud. Aukohu hinnangul on selline tegevus, kus advokaat võtab riigi õigusabi ülesande täitmiseks, kuid ei asu seda seaduses ettenähtud korras täitma, lubamatu. Antud olukorras ei olnud advokaadi tegevusel negatiivseid tagajärgi riigi õigusabi saajale tekkinud, kuid aukohus taunib sellist tegevust rangelt. Esmane kontakt riigi õigusabi saajaga peaks toimuma esimesel võimalusel ning advokaat on kohustatud oma tegevuse korraldama selliselt, et õigusabi osutataks õigeaegselt.

Riigi õigusabi saajale J.K-le oli määratud õigusabi vaidlustamaks Riigiprokuratuuri määrust, kuid kuna ükski advokaat ei võtnud riigi õigusabi saajaga ühendust, jõustus nimetatud määrus ilma, et avaldajal oleks olnud võimalik seda advokaadi abiga vaidlustada. Antud asjas on riigi õigusabi tellimuse vastu võtnud vandeadvokaat X. Advokaat oma selgitusi nende asjaolude kohta aukohtule esitanud ei ole. Aukohus konstateerib, et advokaat, jättes kaitsealuse huvid kaitseta, on rikkumise toime pannud.

Aukohus peab taunimisväärseks ka asjaolu, et vandeadvokaat on korduvalt eiranud advokatuuri juhatuse ja aukohtu pöördumisi ning ka aukohtule esitatud vastused on umbmäärased ja poolikud. Aukohtu hinnangul ei ole selline tegevus advokaadile kohane ning näitab ilmset lugupidamatust advokatuuri vastu. Sellise tegevusega demonstreerib advokaat aukohtu hinnangul ka sügavat ükskõiksust käesoleva aukohtumenetluse suhtes. Lisaks eelnevale on aukohus tuvastanud, et advokaadibüroole edastatud posti vastuvõtmisega esinevad probleemid. Nimetatud probleemile on vandeadvokaadi tähelepanu ka varasemalt juhitud ning selgitatud, et posti tõrgeteta toimimise korraldamine on advokaadi kohustus.

Aukohus leidis, et vandeadvokaadi tegevuses esinevad distsiplinaarsüüteo tunnused. Vandeadvokaat on rikkunud eetikakoodeksi § 9 lg ja § 14 lg 1 ning RÕS § 18. Distsiplinaarkaristuse määramisel arvestab aukohus distsiplinaarüleastumise laadi ja iseloomu ning samuti kutse-eetika nõuete rikkumise faktilisi asjaolusid (ilmselge hoolimatu suhtumine tööülesannetesse, kliendi huvide kaitseta jätmine, advokatuuri organite pöördumiste järjepidev eiramine) ning advokaadi enda suhtumist oma tegevusele. Aukohus leiab, et advokaadi suhtes tuleb rakendada karistusena rahatrahvi advokatuuri kasuks, kuna varasemalt kohaldatud mõjutusvahendid ei ole andnud positiivset tulemust. Aukohus määras advokaadile karistuseks rahatrahvi summas 300 eurot.

IX

Aukohtu poolt uuritud vandeadvokaadi X tegevus (tegu, mida talle võiks süüks panna) seisnes selles, et ta käitus ja tegutses selliselt, millest kohtutäitur võis mõistlikult järeldada, et advokaat on täitemenetluses oleva äriühingu esindaja, kuigi ta seda enda väitel ei olnud. Kui advokaat sellel ajal äriühingu esindaja ei olnud, rikkus ta oma tegevusega advokaadi kutse-eetika neid norme, mis kohustavad advokaati käituma suhetes ametiasutustega väärilt, korrektselt ja lugupidavalt.

Aukohus on välja selgitanud, et vandeadvokaat osutab õigusteenust A.S, M.S ja K.K seotud äriühingutele, sealhulgas osaühingule V. Käesoleva kaebuse esitamise ajendiks olevad sündmused said alguse 23.03.2010 kohtutäituri büroos toimunud kohtumisel, mille käigus esmalt arutati OÜ A täitemenetlusega (täiteasi nr 1) seonduvaid asjaolusid ning seejärel mindi üle teise A.S-ga seotud äriühingut OÜ-d V puudutava täitemenetluse (täiteasi nr 2) asjaolude arutamise juurde. Advokaat viibis nimetatud kohtumisel OÜ A esindajana, kuid selles osas, kas vandeadvokaat osales ka OÜ V täitemenetluse asja arutamise juures esindajana, on poolte seisukohad vasturääkivad.

Kohtutäitur on kaebuses väitnud, et vandeadvokaat käitus selliselt, et temal oli põhjust järeldada, et advokaat on ka OÜ V täiteasjas esindaja. Nimelt tutvus advokaat

täitetoimikuga ning temaga lepiti kokku ka kinnistu arestimise kuupäev. Kuigi kirjalikku volitust ei esitatud, kinnitas advokaat oma esindusõigust vestluses kohtutäituri-ga. Advokaat peab kohtutäituri väiteid põhjendamatuteks, kinnitades, et tema ei osalenud nimetatud arutamisel OÜ V esindajana ega esitlenud ennast OÜ V esindajana. Arutamise juures viibis advokaat üksnes põhjusel, et eelnevalt arutati OÜ A täitemenetluse asjaolusid ning kui kohtutäitur asus OÜ V täitemenetlusega seonduvaid asju ootamatult arutama, juhtus, et advokaat viibis samas ruumis. Advokaat kinnitab, et kohtutäitur arutas ja leppis kokku OÜ V täitemenetlusega seonduvaid asju A.S-ga, kes on OÜ V juhatusel liige.

23.03.2010 toimunu kohta on oma kirjalikud selgitused esitanud ka samal ajal täituri büroos viibinud A.S ja M.S. A.S selgitab aukohtule, et kui kohtutäitur oli lõpetanud asja arutelu täiteasjas 1, alustas ta A.S-ga jutuajamist OÜ V täiteasjas 2. Kohtutäitur leppis asju kokku A.S-ga. Vestluse juures viibisid veel M.S OÜ A prokurist ja advokaat X. Kõik olid kohtutäituri büroos OÜ A suhtes algatatud täitemenetluse 1 asjus. Kui võrd kohtutäitur asus ootamatult A.S-ga rääkima teisest täiteasjast, siis sellest tingituna viibis samas ruumis ka advokaat. A.S kinnitab oma seletuses aukohtule, et advokaat ei olnud OÜ V lepinguline esindaja ja keegi ei esitlenud advokaati OÜ V esindajana. Eeltoodut kinnitab oma kirjaliku selgitusega ka M.S.

Aukohus leiab, et arvestades advokaadi enda selgitusi, kui ka büroos viibinud teiste isikute, sealhulgas advokaadi kliendi, selgitusi selle kohta, et vandeadvokaat ei osalenud 23.03.2010 arutamisel OÜ V esindajana, ei ole kohtutäituri poolt kaebuses esitatud vastupidised väited kinnitamist leidnud. Aukohus mõõnab, et tegemist võis olla inimliku eksituse ja teineteise vääriti mõistmisega, kuid asjas kogutud materjalid ei võimalda teha järeldust, et advokaat oleks ennast nimetatud kohtumisel OÜ V esindajana esitlenud või esindajana tegutsenud.

Lisaks ülaltoodule heidetakse kaebuses advokaadile ette seda, et kui advokaat ei olnud OÜ V esindaja (10.08.2010 eelnenud perioodil), siis miks ei informeerinud advokaat sellest kohtutäiturit, kuigi advokaat pidi olema teadlik sellest, et kohtutäitur teda OÜ V esindajaks peab. Kohtutäitur, pidades advokaati OÜ V esindajaks, edastas advokaadile OÜ V täiteasjaga seonduvaid materjale nii kirja teel advokaadibüroosse, kui ka korduvalt e-kirja teel advokaadi elektronposti aadressile. Hoolimata sellest ei teavitanud advokaat kordagi kohtutäiturit, et ta ei ole OÜ V esindaja antud täitemenetluses.

Aukohus on välja selgitanud, et kohtutäitur on 11.05.2010 saatnud vandeadvokaat X advokaadibüroo aadressile tähtkirja. Nimetatud kirja on advokaat kätte saanud 13.05.2010. Aukohus konstateerib, et poolte seisukohad nimetatud tähtkirjaga edastatud materjalide sisu osas on vastuolulised. Kohtutäitur kinnitab, et ta edastas kõnesoleva kirjaga OÜ V täiteasjaga seonduvaid materjale, kuid advokaat vaidleb sellele vastu ning selgitab, et selle kirjaga edastas kohtutäitur temale teise kliendiga seotud teisest täiteasjas 2 koostatud 27.04.2010 otsuse. Aukohtul puuduvad täiendavad võimalused välja selgitamiseks, milliseid materjale kohtutäitur advokaadile nimetatud tähtkirjaga edastas. Aukohus on seisukohal, et kahtlused, mida ei ole võimalik kõrvaldada, tuleb tõlgendada distsiplinaarsüüteo toimepanemises süüdistatava isiku kasuks.

Aukohus on välja selgitanud, et kohtutäitur ning tema büroo töötaja on korduvalt edastanud advokaadile e-kirju seoses OÜ V täitmismenetlusega. Materjalidest ei nähtu, et advokaat oleks kohtutäiturit informeerinud sellest, et ta ei ole OÜ V esindaja antud täiteasjas. Aukohtu istungil selgitas advokaat, et kuna e-kirjade saatja oli tema jaoks tundmatu isik ning ta viibis sellel ajal puhkusel, ei pööranud ta e-kirjadele tähelepanu. Advokaat selgitas istungil, et ta ei ava tundmatute isikute poolt saadetud e-kirju. Lisaks selgitas advokaat, et kohtutäitur ei edastanud e-kirju temale oma ametlikult e-posti aadressilt, mistõttu ei osanud advokaat pidada neid kirju ametlikeks pöördumisteks. Aukohus ei pea advokaadi selgitusi asjakohasteks.

Esmalt ei pea aukohus veenvaks advokaadi väidet, et kohtutäituri büroo töötaja M.A oli advokaadi jaoks tundmatu isik, kuivõrd aukohtule esitatud materjalidest nähtub, et advokaat on ka varasemalt, küll teistes menetluses, temaga suhelnud. Isegi vastupidisel juhul leiab aukohus, et ametnike poolt saadetud pöördumistesse tuleks olenemata sellest, kas kirja saatev isik on advokaadile teada või tundmatu, suhtuda piisava tähelepanelikkusega. Aukohus leiab, et advokaat oleks pidanud koheselt e-kirja saatjat informeerima sellest, et ta ei ole antud asjaga seotud isik. Selliselt toimides oleks ka võimalikud arusaamatused lahendatud olnud. Ametnike poolt saadetud kirjade eiramine ei ole advokaadile kohane käitumine. Aukohtu hinnangul on kohtutäituri etteheited selles osas põhjendatud ning aukohus taunib advokaadi sellekohast käitumist. Eeltoodust tulenevalt leiab aukohus, et advokaadi tegevuses esinevad minetused, kuid need ei ole aukohtu hinnangul sellise tähtsusega, mis tingiksid vajaduse advokaadi karistamiseks distsiplinaarkorras. Aukohus peab antud juhul võimalikuks piirduda advokaadi tähelepanu juhtimisega eetikakoodeksi nendele kutse-eetika normidele, mis kohustavad advokaati suhtlema ametiasutustega korrektselt ja viisakalt, sealhulgas vastama ametlikele pöördumistele õigeaegselt ja asjakohaselt.

Lähtudes ülaltoodust ning juhindudes advokatuuriseaduse § 17 lg-st 2, otsustas aukohus vandeadvokaat X suhtes aukohtumenetluse lõpetada.

ÖNNITLEME

Auväärseid juubilare, advokaate

Jugans Grossmann	75
Väino-Rein Villik	75
Juho-Enn Aule	70
Neeme Leok	70
Uno Feldschmidt	70
Riine Lumiste	70
Sulev Raudsepp	70
Vilma Kippak	60
Tiit Kollom	60
Viktor Kozlov	60
Tatjana Massalina	60
Matti Reinsalu	60
Andres Alas	50
Alar Eiche	50
Aivar Kello	50
Ants Kull	50
Liina Linsi	50
Maria Mägi	50
Margo Normann	50
Anne Nurmi	50
Raul Oberg	50
Monica Pihlak	50
Aivar Pilv	50
Sergei Politšev	50
Ulvi Reimets	50
Mart Sikut	50
Li Uiga	50

Kauaaegseid advokaate, pensionäre

Ellinora Mänd	85
Ants Pinding	80
Mefodi Malošev	75
Antonina Beloševa	70

KULDMÄRGID

Leon Glikman
Raivo Laus
Nigul Saar
Üllar Talviste
Andres Tamm

HÖBEMÄRGID

Ilmar-Erik Aavakivi
Raul Ainla
Toomas Alp
Maire Arm
Igor Belugin
Marti Hääl
Ants Karu
Sirle Karu
Veli Kraavi
Peeter Kutman
Helina Luksepp
Ants Mailend
Raul Markus
Mart Missik
Mari Männiko
Sanjay Jaanus Mody
Raino Paron
Lauri Paulus
Helmut Pikmets
Tarmo Pilv
Sergei Politšev
Madis Päts
Ilmar Straus
Andres Suik
Martin Traat
Teet Veer

ÜLIÕPILASTÖÖDE KONKURSI LAUREAADID

Stipendiumid:

Martin-Johannes Raude

„Advokaatide ja advokaadiühingute
reklaamikeelu õiguspärasus siseriikliku ja
Euroopa Liidu õiguse valguses“

Mihkel Roos

„Faktiliste ja õiguslike väidete eristamine
tsiviilkohtumenetluses“

Triin Tigane

„Süüdistatava õigus kaitslele Euroopa Liidus
toimuvas kriminaalmenetluses – olemasolev
ja kavandatav regulatsioon“

IN MEMORIAM

Karmo Kalk

Märt Leedu

Hasso Lepik

Uno Paimets

MAJANDUSAASTA ARUANNE

Nimi	EESTI ADVOKATUUR
Registrinumber	74000027
Aadress	Rävala pst 3, Tallinn 10143
Telefon	+372 662 06 65
Faks	+372 662 06 77
Elektronpost	advokatuur@advokatuur.ee
Interneti kodulehekülg	www.advokatuur.ee
Majandusaasta algus	01.01.2011
Majandusaasta lõpp	31.12.2011
Audiitor	Villems & Partnerid OÜ Toomas Villems
Lisatud dokumendid	Sõltumatu vandeaudiitori aruanne

Sisukord

Tegevusaruanne 2011	88
Bilanss	91
Tulude ja kulude aruanne	92
Rahavoogude aruanne	93
Netovara muutuste aruanne	94
Raamatupidamise aastaaruande lisad	95
Lisa 1. Raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestusmeetodid ja hindamisalused	95
Üldpõhimõtted	95
Finantsvara ja -kohustused	95
Raha ja raha ekvivalendid	95
Nõuded ostjate vastu	96
Materiaalse ja immateriaalse põhivara ning väikevara arvestus ..	96
Tulude arvestus	96
Välisvaluutas toimunud tehingud ning välisvaluutas fikseeritud finantsvarad ja -kohustused	96
Informatsiooni esitusviisi muutused	97
Rahavoogude aruanne	97
Lisa 2. Raha ja pangakontod	98
Lisa 3. Nõuded liikmete vastu	98
Lisa 4. Muud lühiajalised nõuded	98
Lisa 5. Ettemaksud teenuste eest	98
Lisa 6. Lühiajalised laenud	98
Lisa 7. Riigi õigusabi	99
Lisa 8. Võlad töövõtjatele	99
Lisa 9. Maksukohustused	99
Lisa 10. Tulud	99
Lisa 11. Tegevuskulude sihtfinantseerimine	100
Lisa 12. Mitmesugused tegevuskulud	100
Lisa 13. Tööjõukulud	101
Lisa 14. Toetused	101
Lisa 15. Muud kulud	101
Lisa 16. Tehingud seotud osapooltega	101
Sõltumatu vandeaudiitori aruanne	102
Juhatuse allkirjad 2011. aasta majandusaasta aruandele	104

TEGEVUSARUANNE 2011

Sissejuhatus

Eesti Advokatuur on advokaatide omavalitsuslikel põhimõtetel tegutsev kutseühendus õigusteenuse osutamise korraldamiseks era- ja avalikes huvides ning advokaatide kutsealaste õiguste kaitsmiseks. Eesti Advokatuur on avalik-õiguslik juriidiline isik. Oma tegevuses juhindub kutseühendus seadustest, advokatuuri organite õigusaktidest ja headest tavadest, samuti Euroopa Liidu õigusaktidest, CCBE (*The Council of Bars and Law Societies of Europe*) aktidest, mh viimase poolt vastuvõetud Eetikakoodeksist Euroopa advokaatidele ning Euroopa õiguskutse tuumpõhimõtete hartast.

Advokatuuri pädevuses on:

- advokatuuri vastuvõtmine ja sealt väljaarvamine;
- järelvalve advokatuuri liikmete kutsetegevuse ja kutse-eetika nõuete täitmise üle;
- järelvalve Eestis tegutsevate välisriigi advokaatide kutsetegevuse ja kutse-eetika nõuete täitmise üle;
- advokaatide täiendusõppe korraldamine;
- riigi õigusabi osutamise korraldamine ning oma liikmete kaudu riigi õigusabi osutamise tagamine;
- advokatuuri vara valitsemine;
- advokaatide muude kutseküsimuste lahendamine.

Advokatuur tegutseb oma organite kaudu. Advokatuuri organid on üldkogu, esimees, juhatus, revisjonikomisjon, aukohus ja kutsesobivuskomisjon. Advokatuuri kõrgeim organ on üldkogu, kuhu kuuluvad kõik advokatuuri liikmed. 31.12.2011. a seisuga oli Eesti Advokatuuris 643 tegevliiget ning liikmeskond kasvab aasta-aastalt.

Aruandeperioodil toimus 24 juhatuse istungit. Istungitel olid päevakorras advokatuuri kui kutseorganisatsiooni igapäevatööd puudutavad küsimused, advokaadi kutse-eetika põhimõtete järgimine kutsetegevuses, advokaatide täiendõppe, advokatuuri puudutavate eelnõude ja seadusloome küsimused jne. Juhatusel arutati advokaatide kohta esitatud kaebusi ning tehti ettepanekuid nii aukohtumenetluste algatamiseks kui ka algatamata jätmiseks. Nagu ka varasematel aastatel, olid juhatuse istungite päevakorras muuhulgas advokatuuriseadusest ja advokatuuri kodukorrast tulenevad üldised küsimused: advokaadieksamite lubamine, uute liikmete vastuvõtmine, kõrgema kutsenimetuse omistamine, taotluste lahendamine seoses kutsetegevuse peatamise või taastamisega, liikmemaksudega, tegutsemiskoha muutmisega jm. Oluliseks osaks juhatuse tegevuses oli järelevalvetegevuse läbiviimine aasta alguses kinnitatud tegevusplaani kohaselt.

Aastat läbivaks peateemaks juhatuse istungitel olid riigi õigusabi osutamise ja selle korraldamisega seotud küsimused. Kui kuni 2010. aastani kehtis Eestis riigi õigusabi-

ga kriminaalasjades (riigi õigusabiga asjades oli kriminaalasjade osakaal aastatel 2007, 2008 – 95%, aastal 2009 75,3% ja aastal 2010 75,1% ehk valdav) advokaadi valimise süsteem, mille kohaselt oli uurijal ja prokuröril võimalik valida kaitsja, so sisuliselt endale sobiv vastaspool, siis alates 2010. aasta 1. jaanuarist nimetab õigusabi osutava advokaadi igas riigi õigusabiga asjas uurimisasutuse, prokuratuuri või kohtu taotlusel Eesti Advokatuur. Advokatuuriseaduse kohaselt peab advokatuuri juhatus tagama riigi õigusabi katkematu korralduse ja osutamise ning riigi õigusabi mõistliku kättesaadavuse. Advokatuuri juhatus peab samuti tagama, et advokaat, kes on määratud isikule riigi õigusabi osutama, osutaks isikule samas asjas õigusteenust kuni asja lõpliku lahendamiseni, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

Lisaks juhatuse istungitele võttis advokatuuri juhatus kahel korral otsuseid vastu istungit kokku kutsumata.

Tulud, kulud, kasum ja peamised finantssuhtarvud

Eesti Advokatuur ei ole kasumit taotlev ettevõtte. Põhilises osas moodustub advokatuuri eelarve advokaatide liikmemaksudest. 2011. aastal moodustas tulu liikmemaksudest 420 tuhat eurot.

Siinkohal võrdlevalt kahe viimase kahe aasta advokatuuri liikmemaksudest saadava tulu kasvu suhtarvud:

	2011	2010
Tulu kasv advokatuuri liikmete liikmemaksudest (%)*	5,2	3,6

Tulu liikmemaksudest suureneb tänu liikmeskonna kasvule ja kvalifikatsiooni muutmisele. Vandeadvokaadi abide liikmemaks on väiksem võrreldes vandeadvokaadi vanemabide ning vandeadvokaatide ning assotsieerunud liikmetele kehtestatud liikmemaksudega. Viimati muudeti advokatuuri liikmemaksude suurust 2008. aastal. Oma eelarvelisi vahendeid kasutab advokatuuri juhatus igapäevaseks majandustegevuseks ja organisatsiooni üldisteks vajadusteks ning ürituste läbiviimiseks.

Tulenevalt Riigi õigusabi seadusest on Eesti Advokatuuri teiseks suureks töövaldkonnaks vähekindlustatud isikutele riigi õigusabi osutamise korraldamine, neile advokaatide määramine, õigusabi osutanud advokaadibüroodele tasu väljamaksmine ja arvestus selle üle. 2011. aastal eraldati riigieelarvega õigusabi osutavate advokaatide tasustamiseks 2 748 tuhat eurot. Riigi õigusabi ostutati 2011. aastal mahus 3 504 tuhat eurot. Avalik-õigusliku ülesande täitmiseks s.o. riigi õigusabi osutamise korraldamiseks eraldati advokatuurile 176 tuhat eurot.

Siinkohal võrdlevalt kahe viimase aasta osutatud riigi õigusabi kasvu suhtarvud:

	2011	2010
Osutatud riigi õigusabi kasv (%)*	44,99	16,0

Kutseühenduse tegevuse seisukohalt oluline finantssuhtarv on lühiajaliste kohustuste kattekordaja, mis näitab varade suhet lühiajalistesse kohustustesse:

	2011	2010
Lühiajaliste kohustuste kattekordaja (kordades)*	1,47	1,18

Personal

Eesti Advokatuuri liikmed töötavad iseseisvates äriühingutes (advokaadibüroodes). Advokatuuris töötas 2011. aastal detsembri kuu seisuga 13 palgalist töötajat ja advokatuuri esimees, kelle põhitöökoht on advokaadibüroos. Juhatuse liikmete ametikoht ei ole palgaline. Advokatuuri tööorganitele – aukohtule, eetika- ja meetoodikakomisjonile, kutsesobivuskomisjonile ja revisjonikomisjonile on 2011. aastal makstud preemiat. Kogu palgakulu 2011. aastal oli 250 tuhat eurot, mis jaotub vastavalt (tuh / €):

Koosseisuliste töötajate palk	206
<i>sh</i> esimees	19
Lepinguline töö advokatuuri huvides	9
Lisatasud ja preemiad	35

* Suhtarvude arvutamisel kasutatud valemid:

Tulu kasv (%) = $(\text{tulu } 2011 - \text{tulu } 2010) / \text{tulu } 2010 * 100$

Lühiajaliste kohustuste kattekordaja (kordades) = käibevara/lühiajalised kohustused

Balanss

Varad	Lisa	31.12.2011	31.12.2010
Käibevara			
Raha ja pangakontod	2; 7	341 429	1 014 879
Nõuded ja ettemaksud			
Nõuded liikmete vastu	3	20 456	17 804
Muud lühiajalised nõuded	4; 7	127 830	1 837
Ettemaksud teenuste eest	5	5 494	5 495
Kokku		153 780	25 136
Käibevara kokku		495 209	1 040 015
<i>Vara kokku</i>		495 209	1 040 015
Kohustused ja netovara		31.12.2011	31.12.2010
Kohustused			
Lühiajalised kohustused			
Laenukohustused			
Lühiajalised laenud	6	0	57
Võlad ja ettemaksud			
Võlad tarnijatele		16 455	7 713
Võlad advokaadibüroodele osutatud riigi õigusabi eest	7	269 725	214 690
Võlad töövõtjatele	8	11 243	6 735
Maksuvõlad	9	35 708	24 678
Saadud ettemaksud liikmemaksude eest		195	802
Muud viitvõlad		3 176	0
Kokku		336 502	254 618
Lühiajalised eraldised			
Riigi õigusabi eraldiste jääk	7	0	629 009
Lühiajalised kohustused kokku		336 502	883 684
Netovara			
Eelmiste perioodide akumuleeritud tulem		156 331	74 082
Aruandeaasta tulem		2 376	82 249
Netovara kokku		158 707	156 331
Kohustused ja netovara kokku		495 209	1 040 015

Tulude ja kulude aruanne

Tulud	Lisa	2011	2010
Annetused ja toetused	10; 11	3 680 554	2 581 955
Tulu liikmemaksudest	10	420 687	399 537
Muud tulud	10	12 597	3 351
Mitmesugused tegevuskulud	12	202 321	157 308
Tööjõukulud			
Palgakulu		249 979	207 140
Sotsiaalmaksud		85 598	70 977
Tööjõu kulud kokku	13	335 577	278 117
Muud kulud			
Tegevusega seotud muud kulud	15	55 396	42 235
Riigi õigusabi kulud advokaatidele	7; 10	3 504 055	2 416 831
Toetused	14	15 432	9 514
Muud kulud kokku		3 574 883	2 468 580
Põhitegevuse tulem		1 057	80 838
Finantstulud ja -kulud			
Ingressitulud		1 319	1 411
Finantstulud ja -kulud kokku		1 319	1 411
Aruandeaasta tulem		2 376	82 249

Rahavoogude aruanne

	Lisa	2011	2010
Rahavood põhitegevusest			
Põhitegevuse tulem		1 057	80 838
Põhitegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus		-128 644	1 731
Põhitegevusega seotud kohustuste ja ettemaksete muutus		-547 182	445 018
Kokku rahavood põhitegevusest		-674 769	527 857
Rahavood investeerimistegevusest			
Saadud intressid		1 319	1 419
Kokku rahavood investeerimistegevusest		1 319	1 419
Kokku rahavood		-673 450	529 006
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	2	1 014 879	485 873
Raha ja raha ekvivalentide muutus		-673 450	529 006
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	2	341 429	1 014 879

Netovara muutuste aruanne

	Tulem	Netovara kokku
Saldo 31.12.2009	74 082	74 082
Aruandeperioodi tulem	82 249	82 249
Saldo 31.12.2010	156 331	156 331
Aruandeperioodi tulem	2 376	2 376
Saldo 31.12.2011	158 707	158 707

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1. Raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestusmeetodid ja hindamisalused

Üldpõhimõtted

Eesti Advokatuuri 2011. aasta raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Eesti Vabariigi hea raamatupidamistavaga, mis tugineb rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtetele. Hea raamatupidamistava põhinõuded on kehtestatud Raamatupidamise seadusega ning seda täiendavad Raamatupidamise Toimkonna poolt väljaantavad juhendid. Samuti juhindub Eesti Advokatuur avalik-õigusliku juriidilise isikuna riigi raamatupidamise üldeeskirja nõuetest.

Eesti Advokatuuri tulude ja kulude aruanne on koostatud Raamatupidamise seaduse lisa 2 toodud kasumiaruande skeemi nr 1 alusel.

Majandusaasta algas 1. jaanuaril 2011 ja lõppes 31. detsembril 2011. Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud eurodes.

Finantsvara ja -kohustused

Finantsvaraks loetakse raha, nõudeid ostjate vastu ja muid lühiajalisi nõudeid. Finantskohustusteks loetakse tarnijatele tasumata arveid, viitvõlgasid ja muid lühiajalisi võlakohustusi.

Finantsvara ja -kohustused võetakse algselt arvele nende soetusmaksumus, milleks on antud finantsvara või -kohustuse eest makstud või saadud tasu õiglane väärtus. Algne soetusmaksumus sisaldab kõiki finantsvara või -kohustusega otseselt seotud tehingukulutusi.

Finantsvara eemaldatakse bilansist siis, kui ettevõtte kaotab õiguse finantsvarast tulevatele rahavoogudele või ta annab kolmandale osapoolele üle varast tulenevad rahavood ning enamiku finantsvaraga seotud riskidest ja hüvedest. Finantskohustus eemaldatakse bilansist siis, kui see on rahuldatud, lõpetatud või aegunud.

Finantsvara oste ja müüke kajastatakse järjepidevalt väärtuspäeval st päeval, mil ettevõtte saab ostetud finantsvara omanikuks või kaotab omandiõiguse müüdüd finantsvara üle.

Raha ja raha ekvivalendid

Raha ja raha ekvivalentidena kajastatakse raha kassas ja pangas. Rahavoogude aruan-des kajastatakse rahavoogusid põhitegevusest kaudsel meetodil. Saadud pangaintressid on kajastatud põhitegevuse rahavoo koosseisus.

Nóuded ostjate vastu

Nóudeid ostjate vastu kajastatakse bilansis korrigeeritud soetusmaksumuses. Ostjatele laekumata arved on bilansis hinnatud lähtudes tõenäoliselt laekuvatest summadest. Seejuures hinnatakse iga kliendi laekumata arveid eraldi, arvestades teadaolevat informatsiooni kliendi maksevõime kohta.

Materiaalse ja immateriaalse põhivara ning väikevara arvestus

Materiaalseks põhivaraks on vara, mida kasutatakse enda majandustegevuses pikema ajavahemiku jooksul kui üks aasta ja mille soetusmaksumus on alates 10000 eurost. Edasiselt kajastatakse materiaalet põhivara bilansis soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Materiaalet põhivara arvestatakse järgmistes gruppides: maa, hooned, rajatised, masinad ja seadmed, inventar, arvutustehnika.

Immateriaalse põhivara hulka kuuluvad kaubamärgid, patendid, litsentsid, kasutusõigused, tarkvara, kvoodid ja muud füüsilise substantsita varad, mida kutseühendus kasutab teenuste osutamisel või halduseesmärkidel ja kavatses kasutada pikema perioodi jooksul kui üks aasta ja mille soetusmaksumus on alates 25000 eurost. Immateriaalne põhivara võetakse algselt arvele soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja otseselt soetamisega seotud kulutustest. Immateriaalet põhivara kajastatakse bilansis selle soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused.

Väikevara on väheväärtuslik vara, mille soetusmaksumus on kuni 10000 eurot. Väikevara kantakse kulusse soetamise hetkel. Raamatupidamises peetakse väheväärtusliku, pika kasutuseaga väikevarade arvestust bilansiväliselt.

Tulude arvestus

Tulu advokatuuri liikmete liikmemaksudest kajastatakse tekkepõhiselt, see on tuluna perioodis, mille eest liikmemaksud on arvestatud. Tulu teenuste müügist kajastatakse teenuse osutamisel.

Tegevuskulude ja muud riigipoolset sihtfinantseerimist kajastatakse lähtudes RTJ 12 tuluna nendes perioodides, mil leiavad aset kulud, mille kompenseerimiseks sihtfinantseerimine oli mõeldud. Sihtfinantseerimisega kaasnevaid võimalikke kohustusi kajastatakse aruandes eraldiste või potentsiaalsete kohustustena.

Tulu kaupade müügist kajastatakse siis, kui olulised omandiga seonduvad riskid ja hüved on läinud üle ostjale ning müügitulu ja tehinguga seotud kulutusi on võimalik usaldusväärselt mõõta. Tulu teenuste müügist kajastatakse teenuse osutamise järel.

Välisvaluutas toimunud tehingud ning välisvaluutas fikseeritud finantsvarad ja -kohustused

Eesti Advokatuuri arvestusvaluutaks on euro (kuni 31. detsembrini 2010 Eesti kroon). Välisvaluutadeks on loetud kõik teised valuutad peale arvestusvaluuta – euro. Välis-

valuutas toimunud tehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval ametlikult kehtinud Euroopa keskpanga valuutakursid (kuni 31. detsembrini 2010 Eesti Panga valuutakursid). Välisvaluutas fikseeritud monetaarsed varad ja -kohustused, hinnatakse bilansipäeval ümber arvestusvaluutasse bilansipäeval kehtivate Euroopa keskpanga (kuni 31. detsembrini 2010 Eesti Panga) valuutakurside alusel. Ümberhindamise tulemusena tekkinud kursikasumid ja -kahjumid esitatakse aruandeperioodi tulude-kulude aruandes. Mitterahalisi välisvaluutas fikseeritud varasid ja kohustusi, mida ei kajastata õiglase väärtuse meetodil, bilansipäeval ümber ei hinnata, vaid kajastatakse jätkuvalt tehingupäeval kehtinud Euroopa Keskpanga (kuni 31. detsembrini 2010 Eesti Panga) valuutakursi alusel.

Välisvaluutas fikseeritud nõuded ja kohustused on 31.12.2011 aasta seisuga ümber hinnatud. Välisvaluutatehingute kajastamisel on aluseks tehingu toimumise päeval kehtinud Euroopa Keskpanga valuutakursid.

Informatsiooni esitusviisi muutused

Eesti ühines 01.01.2011 eurosooniga, mille tulemusena Eesti kroon asendus euroga. Eeltoodust tulenevalt konverteeris Eesti Advokatuur alates €-päevast oma raamatupidamise arvestuse eurodesse. 2011. a raamatupidamise aastaaruanne on koostatud ja ka kõiki järgnevaid finantsaruandeid hakatakse koostama eurodes. Andmete võrreldavuse tagamiseks on 2011. a aastaaruandes avaldatud eelneva perioodi võrreldavad näitajad konverteeritud samuti eurodesse. Konverteerimisel kasutati ametlikku üleminekurssi 1 euro = 15,6466 krooni.

Muus osas on käesoleva raamatupidamise aruande ja võrdlusperioodi raamatupidamise aastaaruande koostamisel järgitud ühesuguseid põhimõtteid

Rahavoogude aruanne

Rahavoogude aruanne on koostatud kaudsel meetodil, kus on kajastatud põhitegevusega seotud nõuete muutused ning lühiajaliste kohustuste saldode muutused. Rahavoogude aruandes on elimineeritud põhitegevusega seotud mitterahalised tehingud (lisa 4):

- laekumata intress summas +5,77 eurot, mis on rahavoogude aruandes elimineeritud realt „Põhitegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus“;
- laekunud intress viitlaekumiste all summas -5,65 eurot, mis on rahavoogude aruandes elimineeritud realt „Põhitegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus“.

Lisa 2. Raha ja pangakontod

(eurodes)

	31.12.2011	31.12.2010
Arvelduskonto	198 164	170 689
Arvelduskonto (riigi õigusabi) (lisa 7)	142 632	843 699
Kassa	633	491
Kokku	341 429	1 014 879

Lisa 3. Nõuded liikmete vastu

(eurodes)

	31.12.2011	31.12.2010
Laekumata liikmemaksud	20 456	17 804
Kokku	20 456	17 804

Lisa 4. Muud lühiajalised nõuded

(eurodes)

	31.12.2011	31.12.2010
Töövõtjatega seotud nõuded	32	1 832
Laekumata panga intressid	5	5
Riigieelarvelise eraldise nõue riigi õigusabiks (lisa 7)	127 093	0
Liikmetega seotud nõue	700	0
Kokku	127 830	1 837

Lisa 5. Ettemaksud teenuste eest

(eurodes)

	31.12.2011	31.12.2010
Ettemakstud rent	4 568	4 568
Ettemakstud perioodika	679	644
Ettemakstud koolituskulu	179	283
Ettemakstud tegevuskulud	68	0
Kokku	5 494	5 495

Lisa 6. Lühiajalised laenud

(eurodes)

	31.12.2011	31.12.2010
Krediitkaardi jäägi kohustus	0	57
Kokku	0	57

2010. aasta kohustuse täitmine 20.01.2011, intressimäär 0%

Lisa 7. Riigi õigusabi

(eurodes)

	2011	2010
Riigi õigusabi vahendite jääk aasta alguses	629 009	263 903
Riigieelarveline eraldis õigusabiks aruandeaastal	2 747 953	2 781 937
Advokaadibüroode poolt osutatud riigi õigusabi aruandeaastal (lisa 10)	- 3 504 055	- 2 416 831
<i>sh 31.12. seisuga advokaadibüroodele välja maksmata riigi õigusabi arved</i>	<i>269 725</i>	<i>214 690</i>
Riigi õigusabi vahendite jääk aasta lõpus (lisa 4)	-127 093	629 009
Riigi õigusabi raha arvelduskontol (lisa 2)	142 632	843 699

Lisa 8. Võlad töövõtjatele

(eurodes)

	31.12.2011	31.12.2010
Puhkusereserv	11 243	6 735
Kokku	11 243	6 735

Lisa 9. Maksukohustused

(eurodes)

	31.12.2011	31.12.2010
Kinni peetud füüsilise isiku tulumaks	11 594	7 292
Sotsiaalmaks	18 790	12 799
Töötuskindlustuse maks	2 172	1 434
Kogumispensioni maks	674	271
Ettevõtte tulumaks	2 478	2 882
Kokku	35 708	24 678

Lisa 10. Tulud

(eurodes)

	2011	2010
Annetused ja toetused kokku	3 680 554	2 581 955
tulud riigieelarvest õigusabiks (lisa 7)	3 504 055	2 416 831
tegevuskulude sihtfinantseerimine (lisa 11)	176 499	165 124
Liikmetelt saadud tasud	420 687	399 537
Muud tulud	12 597	3 351
leppetrahvid ja viivised	4 200	3 197
tulu raamatute müügist	80	32
tulu koolitusteenusest	8 272	0
muud tulud	45	122
Kokku	4 113 838	2 984 843

Lisa 11. Tegevuskulude sihtfinantseerimine

(eurodes)

	2011	2010
Riigieelarveline eraldis avalik-õigusliku ülesande täitmiseks so riigi õigusabi osutamise korraldamiseks (lisa 10)	176 499	165 124
Eraldise kasutamine		
palgakulu (sh sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaks)	94 065	84 793
rendi- ja kommunaalkulud	18 941	18 942
kantselei- ja halduskulud	6 344	4 539
Riigi Õigusabi Infosüsteemi halduskulud	57 149	56 850
Kokku	176 499	165 124

Lisa 12. Mitmesugused tegevuskulud

(eurodes)

	2011	2010
Üür	42 794	41 964
Elekter ja küte	5 794	5 330
Kommunaalkulud	5 032	6 349
Sidekulud	4 857	4 850
Meediakulud	10 308	10 308
Kantselei inventar ja remont	6 540	0
Koolituskulud	13 129	21 577
Lähetuskulud	16 087	14 823
Majapidamiskulud	6 361	7 421
IT tarkvara ja hoolduskulud	38 254	7 068
Üldkogukulud	8 181	8 532
Rahvusvahelised liikmemaksud	8 415	8 003
Teadus-metoodiline töö	0	2 557
Riigi Õigusabi Infosüsteemi arendustööd	3 986	5 358
Tõlkekulud	820	1 951
Muud	31 763	11 217
Kokku	202 321	157 308

Lisa 13. Tööjõukulud

(eurodes)

	2011	2010
Koosseisuliste töötajate palgakulu	185 912	167 645
Puhkusetasud	19 186	14 528
Haigusraha	314	0
Lepinguline palk töö eest advokatuuri huvides	9 372	3 202
Preemiad	35 195	21 765
Sotsiaalmaksud	85 598	70 977
Kokku	335 577	278 117

Lisa 14. Toetused

(eurodes)

	2011	2010
Pensionäride toetus	4 128	3 762
Juubilaride toetus	4 640	3 196
Üliõpilaste stipendium	6 664	2 556
Kokku	15 432	9 514

Lisa 15. Muud kulud

(eurodes)

	2011	2010
Vastuvõtukulud	27 569	12 234
Erisoodustused	7 005	5 748
Kulutused kingitustele ja annetustele	3 793	7 230
Annetused mittetulundusorganisatsioonidele	1 060	5 113
Maksud	14 666	10 615
Muud	1 303	1 295
Kokku	55 396	42 235

Lisa 16. Tehingud seotud osapooltega

Eesti Advokatuuri aastaaruande koostamisel on loetletud seotud osapoolteks:

- tegev- ja kõrgemat juhtkonda;
- eespool loetletud isikute lähedasi pereliikmeid ja nende poolt kontrollitavaid või nende olulise mõju all olevaid ettevõtteid.

	2011	2010
Juhatuse liikmetega seotud ettevõtete poolt osutatud riigi õigusabi tasu ja kulud	69 173	51 262
Kokku	69 173	51 262

SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

Eesti Advokatuuri üldkogule

Oleme auditeerinud kaasatud Eesti Advokatuuri raamatupidamise aastaaruannet, mis sisaldab bilanssi seisuga 31.12.2011, tulude ja kulude aruannet, netovara muutuste aruannet ja rahavoogude aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta, aastaaruande koostamisel kasutatud oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ning muid selgitavaid lisaidsid. Auditeeritud raamatupidamise aastaaruanne, mis on toodud lehekülgedel 7 kuni 19, on kaasatud käesolevale aruandele.

Juhtkonna kohustus raamatupidamisaruannete osas

Juhatus vastutab raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esitamise eest kooskõlas Eesti raamatupidamise seaduse ja Raamatupidamise Toimkonna juhenditega ning sellise sisekontrollisüsteemi kujundamise, kehtestamise ja haldamise eest, mida juhtkond peab vajalikuks, et võimaldada pettusest või veast tuleneva olulise väärkajastamiseta raamatupidamise aastaaruande koostamist ja õiglast esitamist. Juhatusse kohustuseks on ka asjakohaste arvestuspõhimõtete valimine ja rakendamine ning põhjendatud raamatupidamislike hinnangute andmine.

Vandeauditori kohustus

Meie kohustuseks on avaldada oma auditi põhjal arvamust selle raamatupidamise aastaaruande kohta. Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega (Eesti). Nende standardite kohaselt on nõutav, et oleme kooskõlas eetikanõuetega ning planeerime ja viime auditi läbi omandamiseks põhjendatud kindluse selle kohta, et raamatupidamise aastaaruanne ei sisalda olulisi väärkajastamisi.

Audit hõlmab raamatupidamise aastaaruandes esitatud arvnäitajate ja avalikustatud informatsiooni kohta auditi tõendusmaterjali hankimiseks vajalike protseduuride läbiviimist. Valitud protseduurid sõltuvad vandeauditori otsustustest, sealhulgas hinnangust riskidele, et raamatupidamise aastaaruanne võib sisaldada pettustest või vigadest tulenevaid olulisi väärkajastamisi. Nimetatud riski hindamisel, eesmärgiga planeerida asjakohaseid auditi protseduure, võtab vandeauditor arvesse raamatupidamise aastaaruande koostamiseks ja õiglase esitusviisi tagamiseks ette võttes juurutatud sisekontrollisüsteemi, kuid ei anna hinnangut selle toimivuse kohta. Audit hõlmab samuti juhtkonna poolt kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasuse ja juhtkonna poolt antud raamatupidamislike hinnangute põhjendatuse ning ka raamatupidamise aastaaruande üldise esitusviisi hindamist.

Usume, et auditi tõendusmaterjal, mille oleme hankinud, on piisav ja asjakohane meie auditiarvamuse avaldamiseks.

Arvamus

Meie arvates kajastab kaasatud raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistest osades õiglaselt Eesti Advokatuuri finantsseisundit seisuga 31.12.2011 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta tulemit ja rahavoogusid kooskõlas Eesti raamatupidamise seaduse ja Raamatupidamise Toimkonna juhenditega.

19. märtsil 2012

Villems & Partnerid OÜ nimel
Toomas Villems /digitaalselt allkirjastatud/
Vandeauditor - vandeauditori number 74

Juhatuse allkirjad 2011. aasta majandusaasta aruandele

Juhatus on koostanud ja kinnitanud 2011. aasta raamatupidamise aastaaruande, mis koosneb tegevusaruandest, raamatupidamise aastaaruandest ja audiitori järeldusotsusest. Juhatus on aastaaruande üldkogule esitamiseks heaks kiitnud.

Esimees
Toomas Vaher “ “ _____ 2012. a.

Juhatuse liige
Jüri Leppik “ “ _____ 2012. a.

Juhatuse liige
Marti Hääl “ “ _____ 2012. a.

Juhatuse liige
Ants Karu “ “ _____ 2012. a.

Juhatuse liige
Hannes Vallikivi “ “ _____ 2012. a.

Juhatuse liige
Andrus Lillo “ “ _____ 2012. a.

Juhatuse liige
Jaanus Tehver “ “ _____ 2012. a.

Juhatuse liige
Maivi Ots “ “ _____ 2012. a.

Juhatuse liige
Madis Päts “ “ _____ 2012. a.

